

**ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ
ΣΥΝΟΔΟΥ**

**ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΩΝ
ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΝ
ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1976 – 1982 – 1986 – 2009**

ΚΑΙ

**ΕΓΚΡΙΘΕΝΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΥ
ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΩΝ ΕΤΩΝ 2009 ΚΑΙ 2011**

2014

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Αποφάσεις τῆς Α΄ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, 21-28 Νοεμβρίου 1976	3
Αποφάσεις τῆς Β΄ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, 3-12 Σεπτεμβρίου 1982	8
<ul style="list-style-type: none"> • Κωλύματα Γάμου. 8 • Αναπροσαρμογή τῶν περί νηστείας ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. 9 • Ἡμερολογιακόν ζήτημα. Μελέτη τοῦ ζητήματος ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν περί πασχαλίου ἀπόφασιν τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἐξεύρεσις τρόπου συμπράξεως μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ θέμα τοῦ κοινουῦ ὑφ' ἀπάντων τῶν Χριστιανῶν ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα ἐν ὠρισμένη Κυριακῇ. 10 • Ἐπὶ τοῦ θέματος: τοῦ καθορισμοῦ κατὰ πόσον εἶναι δυνατόν εἰς τὸ μέλλον νὰ χειροτονῶνται ἐπίσκοποι ἐκ μοναχῶν, οἱ ὅποιοι ἐδέχθησαν ἀπλῶς τὴν εὐχὴν τῆς ρασοφορίας καὶ οὐχὶ μόνον ἐξ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐδέχθησαν τὸ μέγα σχῆμα, τοῦ ἀπασχολοῦντος τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας, ὅπερ καὶ δέν ἀποτελεῖ θέμα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου. 11 	
Αποφάσεις τῆς Γ΄ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, 28 Οκτωβρίου - 6 Νοεμβρίου 1986	13
<ul style="list-style-type: none"> • Κανονισμός λειτουργίας Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων 13 • Ἡ σπουδαιότης τῆς νηστείας καὶ ἡ τήρησις αὐτῆς σήμερον 18 • Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον 22 • Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Οἰκουμενικὴ Κίνησις 28 • Ἡ συμβολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν λαῶν, καὶ ἄρσιν τῶν φυλετικῶν καὶ λοιπῶν διακρίσεων 33 • Ἡμερησία διάταξις τῆς Δ΄ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως ? 	
Αποφάσεις τῆς Δ΄ Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, 6-12 Ἰουνίου 2009	45
<ul style="list-style-type: none"> • Ἡ Ὁρθόδοξος Διασπορά 45 • Κανονισμός λειτουργίας τῶν Ἐπισκοπικῶν συνελύσεων ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Διασπορᾷ 49 	
Ἐγκριθέντα κείμενα ὑπὸ τῆς συγκληθείσης ἀπὸ 9^{ης} ἕως 17^{ης} Δεκεμβρίου 2009	
Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς	53
<ul style="list-style-type: none"> • Τὸ Αὐτοκέφαλον καὶ ὁ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ 53 • Τὸ Αὐτόνομον καὶ ὁ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ 55 	
Ἐγκριθέντα κείμενα ὑπὸ τῆς συγκληθείσης ἀπὸ 21^{ης} ἕως 26^{ης} Φεβρουαρίου 2011	
Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς	60
<ul style="list-style-type: none"> • Ὑπογραφή τοῦ Τόμου Αὐτοκεφαλίας 58 • Ὁρθόδοξα Δίπτυχα 60 	

Α΄ ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΉ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ

21-28 Νοεμβρίου 1976

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αί αποφάσεις τῆς Α΄ Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως αὐτῆς συνοψίζονται ὡς ἀκολουθῶς:

Ὡς πρὸς τὰ δύο πρῶτα θέματα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως, ἤτοι (α) τὴν συστάσει τῆς Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐξ ἀναθεωρήσεως τοῦ καταλόγου τῆς Α΄ Πανορθόδοξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου (1961) ἐπιλογὴν περιορισμένου ἀριθμοῦ θεμάτων τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου καὶ (β) τὴν ἐκ νέου θεώρησιν καὶ τὸν καθορισμὸν τῆς μεθόδου προπαρασκευῆς αὐτῶν, ἡ Διάσκεψις ἀποδεχθεῖσα τὴν σχετικὴν εἰσηγήσιν τῆς, ἀναθέσει αὐτῆς, ἐπὶ τούτῳ Α΄ Ἐπιτροπῆς αὐτῆς ὁμοφώνως ἀποφασίζουσα:

Α. Διὰ τὸ θεματολογικόν:

1. Ὅπως ἡ ἡμερησία Διάταξις τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου ἀποτελεσθῆ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν δέκα θεμάτων:

- α) Ὁρθόδοξος Διασπορά.
- β) Τὸ Αὐτοκέφαλον καὶ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ.
- γ) Τὸ αὐτόνομον καὶ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ.
- δ) Δίπτυχα.
- ε) Τὸ ζήτημα κοινῆς ἡμερολογίου.
- στ) Κωλύματα γάμου.
- ζ) Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ νηστείας ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων.
- η) Σχέσεις Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον.
- θ) Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενικὴ Κίνησις.
- ι) Συμβολὴ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς ἐπικράτησιν τῶν χριστιανικῶν ιδεῶν τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφωσύνης καὶ τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν λαῶν καὶ ἄρσιν τῶν φυλετικῶν διακρίσεων.

2. Ὅπως ἐκ τῶν λοιπῶν προταθέντων θεμάτων τὰ συγκεντρώσαντα κατὰ δευτέραν προτεραιότητα μείζονα προτίμησιν ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ, ἤτοι τὰ ἀκόλουθα: Αἱ πηγαί τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως, Ἐννοια τῆς Ἐκκλησίας, Κωδικοποίησις Ἱερῶν Κανόνων καὶ κανονικῶν διατάξεων, Οἰκονομία καὶ ἀκρίβεια, ταῦτα παραπέμπονται εἰς τὴν ἰδιατέραν μελέτην τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν προκειμένου ἵνα ἐνδεχομένως τύχῃσι μελλοντικῆς διορθόδοξου ἐξετάσεως.

3. Ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦ μοναχισμοῦ, καίτοι τοῦτο οὔτε ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ, οὔτε ἐν τῇ Ὀλομελείᾳ ἔλαβεν, ἐν ἀναλογία κριτηρίων, προτεραιότητά τινα ὅπως τύχῃ ἀμέσου ἐξετάσεως, ἐν τούτοις ἡ Διάσκεψις, κατόπιν τῶν ἐπιμόνων ἐκκλήσεων τῆς

Αντιπροσωπείας τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας, ὅτι τό θέμα τοῦτο ἐνέχει ζωτικὴν σημασίαν δι' αὐτήν ταύτην τὴν ὑπόστασιν καί τό μέλλον τῆς τοπικῆς ταύτης Ἐκκλησίας, καί κατόπιν τῆς δηλώσεως τῆς Ἀντιπροσωπείας ταύτης, ὅτι ἡ ζωτικὴ αὕτη ἀνάγκη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας διὰ πανορθόδοξον ἀπόφασιν, ὡς πρὸς τό θέμα τοῦτο, περιορίζεται εἰς μόνον τό σημεῖον «τοῦ καθορισμοῦ κατὰ πόσον εἶναι δυνατόν εἰς τό μέλλον νά χειροτονῶνται Ἐπίσκοποι ἐκ μοναχῶν, οἱ ὅποιοι ἐδέχθησαν ἀπλῶς τὴν εὐχὴν τῆς ρασοφορίας καί οὐχί μόνον ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐδέχθησαν τό μέγα σχῆμα», ἐδέχθη, διὰ τό ἔκτακτον τῆς περιπτώσεως, κατ' ἐξαίρεσιν τὴν, τό ταχύτερον δυνατόν, πανορθόδοξον ἐξέτασιν τοῦ σημείου τούτου καί ἀπόφασιν ἐπ' αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ ὁμως συγχρόνως ἐν τῇ Διασκέψει διεπιστώθη ὅτι, πρῶτον, τό ἀπλοῦν τοῦτο σημεῖον δέν εἶναι ἀνάγκη νά τύχη ἀποφάνσεως τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου, εἶναι δέ ἀφ' ἑτέρου λόγῳ τῆς ζωτικῆς σημασίας τοῦ ἐπεῖγον διὰ τὴν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας, καί ὅτι, ἐπομένως, θά ἤρκει ἡ ἐπ' αὐτοῦ ἀπόφασις μιᾶς Πανορθόδοξου Διασκέψεως, ἐγκρίνει, ὅπως τοῦτο παραπεμφθῆ εἰς τὴν ἐπομένην Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν πρὸς ἐξέτασιν καί ἀπόφασιν, ὁρίζει δέ, ὅπως αἱ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαι, μελετήσωσιν, ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ, τό θέμα, ἡ δέ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας ἐτοιμάσῃ τὴν ἐπ' αὐτοῦ εἰσήγησιν αὐτῆς, πάντα δέ τὰ στοιχεῖα ταῦτα συγκεντρωθῶσιν ἐν τῇ Γραμματεῖᾳ ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου πρὸς παρουσίαν ἐνώπιον τῆς ἐπομένης Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως.

4. Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ θέματα, ἤτοι τὰ:

Καθορισμός τῆς ἐννοίας τοῦ Δόγματος ἐξ ἐπόψεως Ὁρθοδόξου.

Ἁγία Γραφή.

Θεοπνευστία τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Κῦρος τῶν Βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

Ἡ Ἱερά Παράδοσις – καθορισμός τῆς ἐννοίας καί ἐκτάσεως αὐτῆς.

Αὐθεντικά κείμενα ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

Αὐθεντία τῆς Ἐκκλησίας (Καθορισμός τῆς ἐννοίας αὐτῆς).

Κοινὴ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας.

Τό ἀλάθητον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀποφαινομένη διὰ τῆς Ἱεραρχίας αὐτῆς, ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ.

Ὁρθοδοξία καί Βίβλος.

Ἀνακατανομή τῶν λειτουργικῶν καθ' ὅλου περικοπῶν.

Ὁμοιομορφία Τυπικοῦ καί Λειτουργικῶν Κειμένων ἐν τῇ Λατρείᾳ καί ἐν τῇ τελέσει τῶν Μυστηρίων. Ἀναθεώρησις καί ἐπιστημονικὴ ἔκδοσις αὐτῶν.

Πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καί τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰρηνικά Γράμματα.

Ἅγιον Μῦρον.

Ὁ γάμος τῶν κληρικῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν, ὁ β' γάμος τῶν κληρικῶν.

Ἡ Ὁρθοδοξία ἐν τῷ κόσμῳ.

Ὁρθοδοξία καὶ ἄλλαι θρησκείαι.

Ἡ εὐθανασία καὶ ἡ Ὁρθόδοξος θεολογία.

Ἡ καὺσις τῶν νεκρῶν καὶ ἡ Ὁρθόδοξος θεολογία,
ἅπαντα ταῦτα, ὡς προβληματολογία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας παραπέμπονται εἰς
τὴν κατ' ἰδίαν μελέτην τῶν ἐπὶ μέρους Ἁγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

B.- Διὰ τὸ μεθοδολογικόν:

1. Ὅπως συνεχισθῆ ἡ ὑπὸ τῆς Δ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως καθορισθεῖσα διαδικασία προπαρασκευῆς καὶ ἐπεξεργασίας τῶν θεμάτων καθ' ὅλα τὰ στάδια, πλὴν τοῦ πρώτου σταδίου, κατὰ τὸ ὅποιον αἱ ἀναλαμβάνουσαι τὴν πρώτην προπαρασκευὴν τῶν θεμάτων Ἐκκλησίαι, προσφέρωσιν αὐτὴν εἰς τὴν περαιτέρω δι' ὀρθόδοξον ἐπεξεργασίαν ὡς καθαρῶς πόρισμα ἐπιστημονικῆς ἐργασίας καὶ οὐχὶ ὡς ἰδίαν αὐτῶν ἐπίσημον ἐκκλησιαστικὴν ἐπὶ τοῦ θέματος ἀποψιν, τοῦτο δὲ ἵνα ὑπάρχῃ ἐλευθερία διαλόγου ἐπὶ τοῦ διορθόδοξου ἐπιπέδου.

2. Ὅπως πᾶσα Ἐκκλησία ἀναλαμβάνουσα τὴν διαπραγματεύσιν ἑνὸς τῶν θεμάτων τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἀποστέλλῃ τῇ Γραμματείᾳ ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τὴν ἐργασίαν αὐτῆς ἐντὸς ἑξαμήνου ἀπο τῆς ἀναλήψεως τῆς εὐθύνης, τὸ ἀργότερον δέ, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὑφίσταται ἀποχρῶν λόγος, ἐντὸς ἑνὸς ἔτους.

Ἐν συνεχείᾳ ἐκλήθησαν αἱ παροῦσαι Ἀντιπροσωπεῖαι ὅπως δηλώσωσι τῇ Γραμματείᾳ ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου ποῖον ἢ ποῖα θέματα θέματα ἀναλαμβάνῃ ἡ Ἐκκλησία ἐκάστης, ἡ δὲ Γραμματεία ἅμα τῇ λήψει τῶν δηλώσεων ὑποβάλλῃ τὸν κατάλογον ἐκάστη ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίᾳ.

Ὡς πρὸς τὸ τρίτον θέμα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως, ἦτοι «Γενικὴ ἐπισκόπησις καὶ ἀξιολόγησις τῆς πορείας τῶν σχέσεων καὶ τῶν διαλόγων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν λοιπῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν ὡς καὶ μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν», ἡ Διάσκεψις ἀποδεχθεῖσα τὰς εἰσηγήσεις τῆς ἐπὶ τούτῳ Β' Επιτροπῆς αὐτῆς καὶ ἀφοῦ ἐπήνεγκεν ὠρισμένας τροπολογίας ἀποφασίζει:

1. Ὅπως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς ἤδη ἐν πορείᾳ θεολογικοὺς διαλόγους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (α) μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν, (β) μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, καὶ (γ) μετὰ τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν συνεχισθῶσιν οὗτοι καὶ ἐνταθῶσιν, ἰδιαίτερος δὲ δραστηριοποιηθῆ ὁ διάλογος μετὰ τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, πάντοτε ἐν τῇ ἐλπίδι τῆς καρποφορίας τῶν διαλόγων τούτων πρὸς τὸν κύριον στόχον τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος.

2. Ὅπως, δοθέντος ὅτι διὰ πανορθόδοξον ὁμοφώνου ἀποφάσεως ἔχει συσταθῆ Διορθόδοξος Τεχνικὴ Θεολογικὴ Επιτροπὴ πρὸς προπαρασκευὴν ἀπὸ ὀρθόδοξου πλευρᾶς τοῦ μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας διαλόγου, δραστηριοποιηθῆ ἡ λειτουργία τῆς Επιτροπῆς ταύτης καὶ ἀρξῆται αὕτη τοῦ ἔργου αὐτῆς τὸ ταχύτερον δυνατόν.

3. Δοθέντος ὅτι ἡ Δ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις εἶχεν ἀποφασίσει τὴν εἰς πρῶτον στάδιον ἀπὸ μέρους τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν μελέτην καὶ προπαρασκευὴν θεολογικοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Λουθηρανῶν, καὶ διαπιστωθέντος ὅτι τὸ στάδιον τοῦτο ἱκανῶς ἐξελιθῆ διὰ τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἐπὶ μέρους ἐργασιῶν καὶ πλείστων ἐπὶ ἀκαδημαϊκοῦ ἐπιπέδου ἀνεπισήμων θεολογικῶν συζητήσεων, ὅπως συσταθῆ ὁμοία ὡς καὶ διὰ τοὺς ἄλλους θεολογικοὺς διαλόγους Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ πρὸς προετοιμασίαν ἀπὸ Ὁρθοδόξου πλευρᾶς ἐπισήμου θεολογικοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Λουθηρανῶν καὶ γένωνται, ὡς ἐν παρομοίαις περιστάσεσιν, ὅλα τὰ σχετικὰ πρὸς συγκρότησιν τῆς διορθοδόξου ταύτης Ἐπιτροπῆς.

4. Ὅπως ἡ Διάσκεψις, ἐκφράζουσα τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν διαθρησκειακὴν συνεννόησιν καὶ συνεργασίαν, δι' αὐτῆς δέ εἰς τὴν ἀπάλειψιν τοῦ φανατισμοῦ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς, καὶ, τοιοῦτοτρόπως, εἰς τὴν συμφιλίωσιν τῶν λαῶν καὶ ἐπικράτησιν τῶν ἰδεωδῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εἰρήνης εἰς τὸν κόσμον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, ἀνεξαρτήτως φυλῆς καὶ θρησκευάματος, ἀπεφάσισεν ὅπως ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία συνεργασθῆ πρὸς τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων, ἐκτός τοῦ χριστιανισμοῦ, θρησκευμάτων.

5. Ὅπως ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία συνεχίζουσα τὴν παράδοσιν αὐτῆς ὡς πρωτοπόρου ἐν τῇ δημιουργίᾳ καὶ τῇ προαγωγῇ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, καὶ ὡς Ἐκκλησίας ἰδρυτρίας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἐνισχύσῃ ἔτι περαιτέρω τὴν ὀργανικὴν αὐτῆς συμβολὴν ἐν τῷ Συμβουλίῳ τούτῳ καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ παραλείψῃ τὴν πλήρη συνεργασίαν καὶ συμβολὴν αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν ὀριζόντιον γραμμὴν, συγκεντρώσῃ ἰδίως τὴν προσοχὴν αὐτῆς πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς καθέτου γραμμῆς, ἥτοι τῆς θεολογίας τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας.

Πρὸς τοῦτο θεωρεῖται ἀπαραίτητον ὅπως εἰς τὸ ἀνώτερον προσωπικόν τῆς ἔδρας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἐνταχθῆ ἱκανὸς ἀριθμὸς Ὁρθοδόξων θεολόγων καὶ δὴ εἰς τὸ Τμήμα «Πίστις καὶ Τάξις», εἰς τρόπον ὥστε νὰ λαμβάνουν ἱκανοποιητικὴν θέσιν αἱ ὀρθόδοξοι θεολογικαὶ καὶ δὴ ἐκκλησιολογικαὶ ἀπόψεις εἰς τὴν σύνταξιν τῶν κειμένων τοῦ Συμβουλίου.

Τέλος, ὅπως εἰς πρώτην εὐκαιρίαν ἐπανεξετάσεως τῆς δομῆς τοῦ Καταστατικοῦ τούτου Χάρτου, εἰς τρόπον ὥστε ἡ Ὁρθόδοξος ἐκπροσώπησις εἰς τὰ διοικητικὰ καὶ συμβουλευτικὰ σώματα τοῦ Συμβουλίου νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰς Ὁρθοδόξους ἐκκλησιολογικὰς ἀρχάς.

Ὡς πρὸς τὸ τέταρτον θέμα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως, ἦτοι: «Ἐξέτασις τοῦ θέματος τοῦ κοινῆ ὑφ' ἀπάντων τῶν χριστιανῶν ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα ἐν ὀρισμένη Κυριακῇ», ἡ Διάσκεψις, ἀποδεχθεῖσα τὴν εἰσήγησιν τῆς ἐπὶ τούτῳ Γ' Ἐπιτροπῆς αὐτῆς, ἀποφασίζει:

Ὅπως λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν ἀφ' ἑνός, τῆς ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ ὑπαρχούσης ἐπιθυμίας τοῦ κοινῆ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα ὑφ' ἀπάντων τῶν χριστιανῶν, ἀφ' ἑτέρου δέ τῶν ὑφισταμένων ποιμαντικῶν δυσχερειῶν εἰς ὀρισμένας κατὰ τόπους Ἐκκλησίας, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τῆς ἀνάγκης σταθμίσεως καὶ τῶν

ἄλλων ἐν τῇ Δύσει ὑπαρχουσῶν Ὁρθοδόξων ποιμαντικῶν ὑπαγορεύσεων καὶ ὅτι, ὡς ἐκ τούτου, ἐπιβάλλεται ἐξισοροπημένη ἀντιμετώπισις τοῦ ζητήματος καί, ἐπομένως, ἀποφυγὴ πάσης βεβιασμένης ἐπ' αὐτοῦ πανορθόδοξου ἀποφάνσεως, μελετηθῆ τὸ ὅλον ζήτημα ἐμπεριστατωμένως ἀπὸ πάσης πλευρᾶς. Πρὸς τοῦτο ἀνατίθησι τῇ Γραμματεία ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ὅπως, τὸ ταχύτερον δυνατὸν, συγκαλέσῃ ἐπὶ τούτῳ συνέδριον, τοῦ ὁποίου νά μετὰσχωσιν ὑπεύθυνοι ποιμενάρχαι, κανονολόγοι, ἀστρονόμοι, ἱστορικοὶ καὶ κοινωνιολόγοι, καὶ τὸ ὅποιον νά ὑποβάλλῃ τὰ πορίσματα τῆς ἐργασίας αὐτοῦ διὰ τῆς Γραμματείας εἰς τὴν ἐπομένην Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν.

Ἐν τῷ Σαμπεζύ Γενεῦς Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῇ 29ῃ Νοεμβρίου 1976

† Ὁ Χαλκηδόνος Μελίτων, Πρόεδρος
(Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου)

† Ὁ Ἀξώμης Μεθόδιος (Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας)	† Ὁ Λαοδικείας Ἰγνάτιος (Πατριαρχείου Ἀντιοχείας)
† Ὁ Πέτρας Γερμανός (Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων)	† Ὁ Κιέβου Φιλάρετος (Πατριαρχείου Ρωσσίας)
† Ὁ Δαλματίας Στέφανος (Πατριαρχείου Σερβίας)	† Ὁ Μολδαβίας Ἰουστίνος (Πατριαρχείου Ρουμανίας)
† Ὁ Σλῆβεν Νικόδημος (Πατριαρχείου Βουλγαρίας)	† Ὁ Πάφου Χρυσόστομος (Ἐκκλησίας Κύπρου)
† Ὁ Περιστερίου Ἀλέξανδρος (Ἐκκλησίας Ἑλλάδος)	† Ὁ Ἡγούμενος Συμεών (Ἐκκλησίας Πολωνίας)
† Ὁ Πράγας Δωρόθεος (Ἐκκλησίας Τσεχοσλοβακίας)	† Ὁ Φιλλανδίας Παῦλος (Ἐκκλησίας Φιλλανδίας)

Ὁ Γραμματεὺς

† Ὁ Τρανουπόλεως Δαμασκηνός
Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου

Β' ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ

3-12 Σεπτεμβρίου 1982

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΝ ΣΥΝΟΔΟΝ (*)

I. Επί του θέματος:

Κωλύματα Γάμου.

1. Περί τῆς ἐξ αἵματος, κατ' εὐθειαν γραμμὴν καὶ ἐκ πλαγίου, συγγενείας συγκατάβασις μέχρι καὶ τοῦ πέμπτου βαθμοῦ συμπεριλαμβανομένου (κανῶν 54 τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου).

2. Περί τῆς ἐξ ἀγχιστείας συγγενείας συγκατάβασις μέχρι καὶ τοῦ πέμπτου βαθμοῦ συμπεριλαμβανομένου (κανῶν 54 τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου).

3. Περί τῆς πνευματικῆς συγγενείας ἐξ υἰοθεσίας καὶ ἐκ βαπτίσματος συγκατάβασις μέχρι καὶ δευτέρου βαθμοῦ συμπεριλαμβανομένου.

4. Περί τοῦ μὴ ἀμετακλήτως λυθέντος ἢ ἀκυρωθέντος γάμου καὶ τοῦ προϋπάρχοντος τρίτου, ὅτι συνιστοῦν ἀπόλυτα κωλύματα πρὸς σύναψιν γάμου, συμφώνως πρὸς τὴν κατηγορηματικῶς καταδικάζουσαν τὴν διγαμίαν καὶ τὸν τέταρτον γάμου Ὁρθοδόξον κανονικὴν παράδοσιν.

5. Περί μοναχῶν, κωλυομένων ἐκ τῆς μοναχικῆς κουρᾶς πρὸς σύναψιν γάμου, προτείνει τὴν δυνατότητα τελέσεως γάμου, ἐάν οὗτοι, ἀποβαλόντες αὐθαιρέτως ἢ ἀκουσίως ἢ κατ' ἀνάγκην τὴν ιδιότητα τοῦ μοναχοῦ, καταχθῶσιν δι' ἐκκλησιαστικῆς ἀποφάσεως εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

6. Ἡ ἱερωσύνη, εἰς οἰονδήποτε τῶν τριῶν αὐτῆς βαθμῶν, ἀποτελεῖ, συμφώνως πρὸς τὴν ἰσχύουσαν κανονικὴν παράδοσιν (κανῶν 3 τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικοῦ συνόδου), κώλυμα πρὸς σύναψιν γάμου.

7. Περί τῶν μικτῶν γάμων Ὁρθοδόξων μεθ' ἑτεροδόξων καὶ ἑτεροθρήσκων ἢ ἀπίστων ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως

- i. ὁ γάμος Ὁρθοδόξων μεθ' ἑτεροδόξων κωλύηται κατὰ κανονικὴν ἀκρίβειαν, δυνάμενος ὅμως νά εὐλογηθῆ κατὰ συγκατάβασιν καὶ διὰ φιλανθρωπίαν, ὑπὸ τόν ρητόν ὅρον ὅτι τὰ ἐκ τοῦ γάμου τούτου τέκνα θέλουν βαπτισθῆ καὶ ἀναπτυχθῆ ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Αἱ κατὰ τὸπους Ὁρθόδοξοι Αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησιαὶ δύνανται νά ἀποφασίζωσι

* Αἱ ἀποφάσεις αὗται δέν ἔχουσι κανονικὴν ἰσχύν πρὸ τῆς ἐπ' αὐτῶν ἀποφάνσεως τῆς Αγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

περί τῆς κατά περιπτώσιν ἐφαρμογῆς τῆς οἰκονομίας, ἀναλόγως τῶν ὑφισταμένων ἰδιαιτέρων ποιμαντικῶν ἀναγκῶν αὐτῶν.

- ii. ὁ γάμος Ὁρθοδόξων μετ' ἄλλοθρήσκων ἢ ἀπίστων κωλύεται ἀπολύτως κατά κανονικὴν ἀκρίβειαν, δυναμένων τῶν κατά τόπους Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὅπως ἐν περιπτώσει τοιοῦτου γάμου, ἀποφασίζωσι περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποιμαντικῆς οἰκονομίας πρὸς τὸ ὀρθόδοξον μέλος κατά τὰς ὑφισταμένας ἰδιαιτέρας ποιμαντικὰς ἀνάγκας αὐτῶν.

8. Ἡ κατά τὴν ἐφαρμογὴν τῆς περὶ κωλυμάτων γάμου ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως πρᾶξις δεόν νά λαμβάνη ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς διατάξεις τῆς ἐκασταχοῦ σχετικῶς κρατικῆς νομοθεσίας, ἄνευ ὑπερβάσεως τῶν ἀκραίων ὁρίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας καὶ συγκαταβάσεως.

II. Ἐπὶ τοῦ θέματος:

Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ νηστείας ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.

Ἡ Β' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἐξήτασε μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας καὶ ἐν ἐλευθερίᾳ συζητήσεως τὸ θέμα τοῦτο. Ὅμως, ἐπειδὴ ἔκρινεν ἀνεπαρκῆ τὴν ἐπ' αὐτοῦ μέχρι τοῦδε γενομένην προετοιμασίαν καὶ μὴ καταλήγουσαν εἰς ὁμόφωνον ἔκφρασιν τῆς ἐνιαίας γνώμης τῆς Ὁρθοδοξίας, πρὸς ἀποφυγὴν ἐσπευσμένης ἀποφάσεως καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως δοθῆ ἐν τῷ μεταξύ ἡ δυνατότης εἰς τὰς κατά τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, ὅπως ἐτοιμάσουν τὸ πλήρωμα αὐτῶν ἐν πιστότητι πάντοτε πρὸς τὴν διασφάλισιν τῆς συνεχείας τῆς οὐσίας τῆς παραδόσεως:

1. καλεῖ τὰς κατά τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας ὅπως ἀποστείλωσι τῇ Γραμματείᾳ ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τὰς ἐπὶ τοῦ ἄνω θέματος παρατηρήσεις αὐτῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μέχρι τοῦδε καταρτισθέντος φακέλλου,

2. παραπέμπει τὸ θέμα πρὸς ἐπανεξέτασιν ὑπὸ προσεχοῦς Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξετασθῆ τοῦτο ὑπὸ τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς,

3. ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς παραδεδομένης πράξεως, μέχρι τῆς ἐξετάσεως τοῦ θέματος ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προτάσεων τῆς Προσυνοδικῆς ἐκείνης Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἥτις ἤθελε ἐξετάσει τὸ θέμα τοῦτο.

III. Ἐπί τοῦ θέματος:

Ἡμερολογιακόν ζήτημα. Μελέτη τοῦ ζητήματος ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν περί πασχαλίου ἀπόφασιν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἐξεύρεσις τρόπου συμπράξεως μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ θέμα τοῦ κοινῆς ὑφ' ἀπάντων τῶν Χριστιανῶν ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα ἐν ὠρισμένη Κυριακῇ.

Ἡ Β' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις:

1. Ἦκουσε τὰς ἐπιστημονικὰς ἐπεξηγήσεις ἀστρονόμων καθηγητῶν ἐπὶ τοῦ θέματος καὶ ἀνεγνώρισεν, ὅτι εἷς ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τῆς ἡμερομηνίας τοῦ Πάσχα – πάντοτε τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν πανσέληνον μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου – ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπιστημονικῶν τούτων δεδομένων, θὰ ἠδύνατο νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος.

2. Εὐρέθη σύμφωνος, ἐν τῇ περαιτέρῳ ἐξετάσει τοῦ ζητήματος, ἐπὶ τῶν ἐξῆς κεφαλαίων σημασίας σημείων:

(α) ὅτι τὸ ὅλον θέμα, πολὺ πέραν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας, εἶναι θέμα ἐκκλησιαστικῆς αὐτοσυνειδησίας τῆς μιᾶς καὶ ἀδιαίρετου Ὀρθοδοξίας, τῆς ὁποίας ἡ ἐνότης κατ' οὐδένα λόγον ἢ τρόπον πρέπει νὰ διασαλευθῇ·

(β) ὅτι εἶναι θέμα ὑπευθύνου ἐκτιμήσεως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῶν ποιμαντικῶν εὐθυνῶν αὐτῆς καὶ τῶν ἀντιστοιχῶν ποιμαντικῶν ἀναγκῶν τοῦ ποιμνίου αὐτῆς· καὶ

(γ) ὅτι εἰς σημερινὴν διάρθρωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὁ πιστὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνέτοιμος ἢ τοῦλάχιστον ἀπροπαράσκευος καὶ ἀπληροφόρητος διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ δεχθῇ μίαν ἀλλαγὴν εἰς τὸ θέμα τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἡμερομηνίας τοῦ Πάσχα.

3. Ἐκρίνε, διὰ πάντα ταῦτα, ὅτι πᾶσα ἀναθεώρησις ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον τῆς πράξεως ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς ἡμερομηνίας τοῦ Πάσχα, ἐν τῇ ὁποίᾳ πράξει καὶ ἔχομεν ἄλλωστε τὸν ἀπὸ αἰῶνων κοινόν ἑορτασμόν τοῦ Πάσχα ἡμῶν, ἀφεθῆ δι' εὐθετώτερον καιρόν, τοῦ Θεοῦ εὐδοκοῦντος.

4. Θεωρεῖ ἀπαραίτητον καὶ τὴν ἐφεξῆς συστηματικώτεραν κατὰ τὸ δυνατόν πληροφόρησιν τοῦ ποιμνίου εἰς ἐκάστην ἐπὶ μέρους Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἵνα ἡ Ὀρθοδοξία, ἐν εὐρύτητι νοῦ καὶ καρδίας, προχωρήσῃ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀπὸ κοινῆς, ἐν ἀκριβείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν πιστότητι πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῆς ἀποφάσεως τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπιτεύξεως ἐνιαίου ἑορτασμοῦ τῆς μεγίστης τῶν ἑορτῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦθ' ὅπερ ἦτο καὶ ἡ σαφὴς πρόθεσις τῆς Ἁγίας ἐκείνης Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

5. Διακηρύττει, ότι τό ήμερολόγιον καί αί επί τούτου δημιουργηθεῖσαι ανώμαλοι καταστάσεις δέν πρέπει νά οδηγώσιν εις διχασμούς, διαστάσεις ή καί σχίσματα ακόμη, καί ότι τυχόν αντιφρονούντες πρός τήν κανονικήν αὐτῶν Ἐκκλησίαν πρέπει νά υἰοθετήσωσι τήν ἐκ παραδόσεως καθιερωμένην τιμίαν ἀρχήν τῆς ὑπακοῆς πρός τήν κανονικήν Ἐκκλησίαν καί τῆς ἐπανασυνδέσεως αὐτῶν ἐντός τῶν κόλπων αὐτῆς ἐν εὐχαριστιακῇ κοινωνίᾳ, καί ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι «τό σάββατον διά τόν ἄνθρωπον ἐγένετο καί οὐχ ὁ ἄνθρωπος διά τό σάββατον» (Μάρκ. 2, 27).

6. Αναγνωρίζει τήν λυσιτέλειαν τῶν καταβαλλομένων ὑπό τῆς Γραμματείας ἐπί τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου προσπαθειῶν ἐν προκειμένῳ καί τήν χρησιμότητα τυχόν μελλοντικῆς συνεχίσεως τούτων.

IV. Ἐπί τοῦ θέματος:

τοῦ καθορισμοῦ κατά πόσον εἶναι δυνατόν εἰς τό μέλλον νά χειροτονῶνται ἐπίσκοποι ἐκ μοναχῶν, οἱ ὅποιοι ἐδέχθησαν ἀπλῶς τήν εὐχήν τῆς ρασοφορίας καί οὐχί μόνον ἐξ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐδέχθησαν τό μέγα σχῆμα, τοῦ ἀπασχολοῦντος τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας, ὅπερ καί δέν ἀποτελεῖ θέμα τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου.

Ἡ Β' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις, μελετήσασα τό ὡς ἄνω θέμα συμφώνως τῇ ἀποφάσει τῆς Α' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως, θεωρεῖ, ὅτι αί δύο «πράξεις» τῆς χειροτονίας εἰς τόν ἐπισκοπικόν βαθμόν διαφόρων Ὁρθοδόξων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, εἴτε ἐκ τῶν τοῦ μεγάλου σχήματος, εἴτε ἐκ ρασοφορίας, δέν προσκρούουν εἰς τήν ἀρχαίαν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν Σαμπεζύ, Γενεύης, Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῇ 11ῃ Σεπτεμβρίου 1982

† Ὁ Χαλκηδόνος Μελίτων, Πρόεδρος
(Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου)

† Ὁ Νουβίας Συνέσιος (Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας)	† Ὁ Ὅρους Λιβάνου Γεώργιος (Πατριαρχείου Ἀντιοχείας)
† Ὁ Πέτρας Γερμανός (Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων)	† Ὁ Κιέβου Φιλάρετος (Πατριαρχείου Ρωσσίας)
† Ὁ Σουμαδίας Σάββας (Πατριαρχείου Σερβίας)	† Ὁ Μολδαβίας Θεόκτιστος (Πατριαρχείου Ρουμανίας)
† Ὁ Στάρας Ζαγόρας Παγκράτιος (Πατριαρχείου Βουλγαρίας)	† Ὁ Πάφου Χρυσόστομος (Ἐκκλησίας Κύπρου)
† Ὁ Κίτρους Βαρνάβας (Ἐκκλησίας Ἑλλάδος)	† Γκτάνσκ Σάββας (Ἐκκλησίας Πολωνίας)
† Ὁ Τσκονδίδι Ἰωάννης (Ἐκκλησίας Γεωργίας)	† Ὁ Πράγας Δωρόθεος (Ἐκκλησίας Τσεχοσλοβακίας)

† Ὁ Φιλλανδίας Παῦλος
(Ἐκκλησίας Φιλλανδίας)

Ὁ Γραμματεὺς
† Ὁ Τρανουπόλεως Δαμασκηνός
Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου

Γ' ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ

28 Οκτωβρίου – 6 Νοεμβρίου 1986

Κανονισμός λειτουργίας Προσυνοδικῶν Πανορθόδοξων Διασκέψεων Ἀπόφασις

Ἄρθρον 1. Αἱ Προσυνοδικαί Πανορθόδοξοι Διασκέψεις εἶναι ἕκτακτοι συνελεύσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι συγκροτοῦνται κατὰ τὰ πανορθόδοξως καθιερωμένα ὑπό τῶν κανονικῶς ὀριζομένων ἀντιπροσώπων τῶν κατὰ τόπους Αὐτοκεφάλων καὶ Αὐτονόμων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως καλύπτωσι τὴν συλλογικὴν προπαρασκευὴν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

Σύγκλησις

Ἄρθρον 2. Αἱ Προσυνοδικαί Πανορθόδοξοι Διασκέψεις συγκαλοῦνται ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, μετὰ σύμφωνον γνώμην τῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διὰ Πατριαρχικῶν Γραμμάτων ἀπευθυνομένων πρὸς πάσας τὰς κατὰ τόπους Αὐτοκεφάλους καὶ Αὐτονόμους Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον 3. Τὰ Πατριαρχικά Γράμματα ἀναγγέλλουν τὴν μερίμνη τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου ὀλοκλήρως τῆς πανορθόδοξως διὰ τὴν μελέτην τῶν πρὸς συζήτησιν θεμάτων καὶ τὴν προπαρασκευὴν τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Διασκέψεως ἀποφασισθείσης διαδικασίας, τῆς προβλεπούσης τὴν σύγκλησιν καὶ τῆς Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, πληροφοροῦν ἅμα περὶ τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐπαρκοῦς προετοιμασίας τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, ὀρίζουν τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον συνελεύσεως τῆς Διασκέψεως καὶ καλοῦν τὰς τοπικάς Ἐκκλησίας νὰ ὀρίσουν, κατὰ τὰ πανορθόδοξως καθιερωμένα, τοὺς ἐκπροσώπους αὐτῶν εἰς τὴν Διάσκεψιν.

Θεματολόγιον

Ἄρθρον 4. Τὸ θεματολόγιον ἐκάστης Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως ὀρίζεται ὑπὸ τῆς προγενεστέρας Διασκέψεως ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ὑπὸ τῆς Α' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως ἐπιλεγέντων θεμάτων. Κατάργησις ἢ προσθήκη θέματος εἰς τὸν οὕτω καταρτισθέντα καὶ πανορθόδοξως δεκτὸν γενόμενον κατάλογον θεμάτων δέν εἶναι δυνατὴ, μέχρι τῆς ἐξαντλήσεως τῆς διαδικασίας προπαρασκευῆς τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ ἀναγεγραμμένων θεμάτων, μεθ' ἧν καὶ συνέρχεται ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος.

Σύνθεσις – Πρόεδρος – Γραμματεὺς

Ἄρθρον 5. Τὰ μέλη τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν δέν ὑπερβαίνουν τὸν ἀριθμὸν τῶν θεμάτων τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῆς

Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως. Αἱ Ἀντιπροσωπεῖαι δύνανται νά συνοδεύωνται ὑπό εἰδικῶν συμβούλων. Οὗτοι, κληρικοί ἢ λαϊκοί, δέν ὑπερβαίνουν τόν ἀριθμόν τῶν μελῶν τῆς οἰκείας Ἀντιπροσωπείας, παρίστανται εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Ὀλομελείας ἄνευ δικαιώματος ψήφου, ἔχοντες ὅμως ὡσάκις παρίσταται ἀνάγκη δικαίωμα λόγου, καί ἐπικουροῦν τό ἔργον τῆς Διασκέψεως διά τῆς ἀσκήσεως εἰδικῶν καθηκόντων, ὀριζομένων ἐκάστοτε ὑπό τῆς Ὀλομελείας καί ὑπό τῶν Ἐπιτροπῶν τῆς Διασκέψεως.

Ἄρθρον 6. Ἡ Προεδρία τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων ἀσκεῖται ὑπό τοῦ ἐκπροσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἄρθρον 7. Ὁ Πρόεδρος συγκαλεῖ ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ πρό ἐκάστης Διασκέψεως εἰς Σύσκεψιν τούς Ἀρχηγούς τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, πρὸς θεώρησιν τοῦ ἐνώπιον αὐτῶν τεθειμένου ἔργου, καθορισμόν τῆς ἀκολουθητέας σειρᾶς ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν θεμάτων, ἔγκρισιν τοῦ προγράμματος ἐργασίας τῆς Διασκέψεως καί εἴ τι ἄλλον διαδικασιακόν διά τόν πληρέστερον καί ἀποτελεσματικώτερον συντονισμόν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς. Εἰς ταύτας μετέχει καί ὁ Γραμματεὺς τῆς Διασκέψεως, αἱ δέ οὕτω καταρτιζόμεναι προτάσεις εἰσάγονται ὑπό τοῦ Προέδρου πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὴν Ὀλομέλειαν τῆς Διασκέψεως. Ἀνάλογοι Συσκέψεις τῶν Ἀρχηγῶν δύνανται νά συγκαλῶνται καί κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Διασκέψεως.

Ἄρθρον 8. Ὁ Πρόεδρος τῆς Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως κηρύσσει τὴν ἔναρξιν καί τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν, διευθύνει τὰς συζητήσεις μετὰ συντόμων κατὰ περίπτωσιν σχολίων, παρέχει δικαίωμα λόγου καί ἀσκεῖ γενικώτερον πάντα τὰ καθήκοντα διά τὴν ὅσον ἔνεστι εὐρυθμον διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Διασκέψεως κατὰ τόν παρόντα κανονισμόν λειτουργίας τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων. Συμφωνούσης τῆς Ὀλομελείας, ὁ Πρόεδρος δύνανται νά περιορίζῃ τὴν χρονικὴν διάρκειαν τῆς παρεμβάσεως τῶν ὁμιλητῶν καί, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν δέν ἐξαντλεῖται ἡ προγραμματισθεῖσα συζήτησις ἐφ' ἑνός ἐκάστου θέματος ἢ ὁ κατάλογος τῶν ἐπιθυμούντων νά παρέμβουν, ὁ Πρόεδρος ἀποφασίζει διά τὰ περαιτέρω κατ' ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς ἀνοικτῆς ψηφοφορίας.

Ἄρθρον 9. Γραμματεὺς τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων εἶναι ὁ Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου. Ὁ Γραμματεὺς ἔχει τὴν εὐθύνην τῆς παρουσιάσεως τῶν εἰσηγήσεων τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς καί γενικῶς τῶν φακέλλων τῶν θεμάτων, τῆς τηρήσεως τῶν πρακτικῶν τῶν ἐργασιῶν τῆς Διασκέψεως καί τῆς καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἐπικουρίας τοῦ ἔργου τῆς Ὀλομελείας καί τῶν Ἐπιτροπῶν. Πρὸς ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς καί τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων, ἡ Γραμματεία ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου μεριμνᾷ διά τὴν μετάφρασιν

συνόλου τοῡ ἐπισήμου ὑλικοῡ εἰς τὴν ἑλληνικὴν, ρωσικὴν καὶ γαλλικὴν γλῶσσαν, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τὴν διασφάλισιν αὐτομάτου διερμηνείας εἰς τὰς αὐτὰς γλώσσας.

Ἔργασιαί τῆς Διασκέψεως

Ἄρθρον 10. Ἡ ἑναρξίς καὶ ἡ λήξις τῶν ἐργασιῶν ἐκάστης Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως κηρύσσεται διὰ τῆς τελέσεως τῆς Θείας Λειτουργίας.

Ἄρθρον 11. Αἱ ἐργασιαί τῆς Διασκέψεως διεξάγονται ἐν Ὀλομελείᾳ καὶ ἐν Ἐπιτροπαῖς. Τὰ μέλη καὶ ἡ ἐν γένει συγκρότησις τῶν Ἐπιτροπῶν προτείνονται ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς Διασκέψεως κατόπιν διαβουλεύσεων μετὰ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν καὶ ἐγκρίνονται ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας τῆς Διασκέψεως. Εἰς τὰς Ἐπιτροπὰς κατανέμονται καὶ οἱ Σύμβουλοι τῶν Ἀντιπροσωπειῶν, οἱ ὅποιοι μετέχουν τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν, ἔχοντες δικαίωμα λόγου ἀλλ' οὐχὶ καὶ ψήφου ἐν τῇ ἐγκρίσει τῶν προτεινομένων κειμένων. Ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Γραμματεὺς ἐκάστης Ἐπιτροπῆς ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν τακτικῶν μελῶν αὐτῆς.

Ἄρθρον 12. Αἱ Ἐπιτροπαὶ τῆς Διασκέψεως ἐργάζονται, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχετικῶν εἰσηγήσεων τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας τῆς Διασκέψεως δοθεισῶν εἰδικωτέρων ἐντολῶν, διὰ τὴν σύνταξιν κατὰ θέμα σχεδίου προτάσεων πρὸς τὴν Ὀλομέλειαν. Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς παρουσιάζει τὸ θέμα, προγραμματίζει τὰς ἐργασίας, διευθύνει τὰς συζητήσεις καὶ εἰσηγεῖται τελικῶς τὰς ἐκ ταύτης προτάσεις εἰς τὴν Ὀλομέλειαν. Ἐκάστη Ἐπιτροπὴ δύναται νὰ συγκροτῇ Ὑποεπιτροπὰς, μετὰ πρότασιν τοῦ Προέδρου αὐτῆς, διὰ τὴν ἀρτιωτέραν ἐπεξεργασίαν εἰδικωτέρων σημείων τοῦ θέματος. Αἱ προτάσεις τῶν Ὑποεπιτροπῶν, ἐγκρινόμεναι ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐντάσσονται εἰς τὸ σχέδιον προτάσεων αὐτῆς πρὸς τὴν Ὀλομέλειαν τῆς Διασκέψεως. Αἱ προτάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὴν Ὀλομέλειαν ἔχουν εἰσηγητικὸν χαρακτῆρα διὰ τὰς ἐργασίας τῆς Διασκέψεως.

Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ

Ἄρθρον 13. Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ συγκαλεῖται διὰ Γραμμάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ συγκροτεῖται, κατὰ τὰ πανορθοδόξως καθιερωμένα, ἐξ ἑνὸς Ἀντιπροσώπου καὶ ἑνὸς θεολογικοῦ Συμβούλου τῶν κατὰ τόπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Πρόεδρος τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Γραμματεὺς δὲ αὐτῆς εἶναι ὁ Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.

Ἄρθρον 14. Αἱ ἐργασιαί τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς διεξάγονται ἐν Ὀλομελείᾳ καὶ ἐν Ἐπιτροπαῖς ἐργασίας. Ἐπὶ τῆς συγκροτήσεως καὶ τῶν ἐργασιῶν τῶν Ἐπιτροπῶν τούτων ἰσχύουν κατ' ἀναλογίαν τὰ ἄρθρα 11 καὶ 12 τοῦ παρόντος κανονισμοῦ.

Ἄρθρον 15. Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἔχει τὴν ἀποστολὴν καὶ τὴν εὐθύνην μελέτης, ἐπεξεργασίας καὶ προπαρασκευῆς τῶν θεμάτων τῆς ἐπομένης Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως ἐπὶ τῇ βάσει τῆς

εις τό καθ' ἕκαστον θέμα συμβολῆς τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί τοῦ μερίμνη τῆς Γραμματείας ἐπί τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου συγκεντρωθέντος γενικωτέρου περὶ τὰ θέματα ὑλικοῦ. Ἔργον τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ἢ ἐπὶ ἑκάστου θέματος, ἐκ τῶν ἀναγεγραμμένων εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς ἐπομένης Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἀναζήτησις τῆς ἐνιαίας ὀρθοδόξου θέσεως καί ἢ καταγραφή τῶν κατὰ θέμα προτάσεων τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς εἰς κοινόν κείμενον, τό ὅποιον ἀποτελεῖ καί τὴν ἐπὶ τοῦ καθ' ἕκαστον θέματος εἰσήγησιν αὐτῆς πρὸς τὴν ἐπομένην Προσυνοδικὴν Παν'ορθόδοξον Διάσκεψιν πρὸς ἀποδοχὴν καί λήψιν ἀποφάσεων.

Ἀποδοχὴ κειμένων – λήψις ἀποφάσεων – χαρακτῆρ αὐτῶν

Ἄρθρον 16. Ἡ ὑπὸ τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων ἀποδοχὴ τῶν κειμένων ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστον θεμάτων τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως γίνεται καθ' ὁμοφωνίαν. Πρὸς ἀπόφασιν ἐπὶ διαδικασιακῶν περιπτώσεων ἀπαιτεῖται ἢ διασφάλισις τῶν 2/3 τῶν μετεχουσῶν τῆς Διασκέψεως Ἀντιπροσωπειῶν. Αἱ ἀποφάσεις τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστον θεμάτων τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως ἔχουν εἰσηγητικὸν χαρακτῆρα πρὸς τὴν Ἁγίαν καί Μεγάλην Σύνοδον, διό καί, καίτοι ἀποτυπώνουν τὴν ἐπὶ τῶν συγκεκριμένων θεμάτων ὀρθόδοξον παράδοσιν, δέν ἔχουν δεσμευτικὸν κῦρος διὰ τὰς κατὰ τόπους Ἐκκλησίας, πρὶν ἢ ἀποφανθῆ ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος.

Ἄρθρον 17. Ἡ μὴ ἐπίτευξις ὁμοφωνίας τῶν Ἀντιπροσωπειῶν κατὰ τὰς ἐν Ὀλομελείᾳ ἐπὶ τινος θέματος συζητήσεις συνεπάγεται τὴν ἀναβολὴν λήψεως ἀποφάσεως καί τὴν ἀναπομπὴν τοῦ θέματος τούτου πρὸς περαιτέρω μελέτην, ἐπεξεργασίαν καί προπαρασκευὴν κατὰ τὴν πανορθοδόξως καθιερωμένην διαδικασίαν, μερίμνη τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου. Τό οὕτως ἀναπεμπόμενον θέμα ἀναγράφεται ὡς πρῶτον θέμα τῆς ἐπομένης Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, καί ὡς τοιοῦτον ἐξετάζεται ὑπὸ τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐν περιπτώσει μὴ ἐπιτεύξεως καί πάλιν ὁμοφωνίας ἐπὶ τοῦ θέματος, ἢ καί ὁμοφώνου ἀπορρίψεως ὑπὸ πασῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν εἰσηγήσεων τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τινος συγκεκριμένου θέματος, κατὰ τε τὴν πρῶτην ἐν Ὀλομελείᾳ καί κατὰ τὴν μετὰ τὴν ἀναπομπὴν δευτέραν ἐν Ὀλομελείᾳ συζήτησιν αὐτοῦ, ἢ Γραμματεία ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου συμπληροῖ τὸν ἄχρι τῆς φάσεως ἐκείνης συγκροτηθέντα φάκελλον, ἵνα οὕτως ἀναπεμφθῆ καί αὖθις κατὰ τὴν ἀνωτέρω διαδικασίαν.

Ἄρθρον 18. Αἱ ἀποφάσεις τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων ὑπογράφονται ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν εἰς τὰς ἐπισήμους γλώσσας τῆς Διασκέψεως, ἤτοι τὴν ἑλληνικὴν, τὴν ρωσικὴν καί τὴν γαλλικὴν, καί κοινοποιοῦνται ὑπὸ τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς

Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου πρὸς πάσας τὰς κατὰ τόπους Αὐτοκεφάλους καὶ Αὐτονόμους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

Ἄρθρον 19. Τὰ Πρακτικά τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων ἀποστέλλονται, τό ταχύτερον δυνατὸν, ὑπὸ τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου πρὸς πάσας τὰς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, ἥτις καὶ δημοσιεύει τὰς τε ἀποφάσεις καὶ τὰ πρακτικά ἐκάστης Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως μετὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν εἰς τὰς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

† Ὁ Μύρων Χρυσόστομος, Πρόεδρος

† Ὁ Καρθαγένης Παρθένιος

† Ὁ Ὄρους Λιβάνου Γεώργιος

† Ὁ Πέτρος Γερμανός

† Ὁ Κιέβου καὶ Γαλικίας Φιλάρετος

† Ὁ Σουμαδίας Σάββας

† Ὁ Τρανσυλβανίας Ἀντώνιος

† Ὁ Στάρας Ζαγόρας Παγκράτιος

† Ὁ Πάφου Χρυσόστομος

† Ὁ Κορίνθου Παντελεήμων

† Ὁ Βροτλάβ Ἱερεμίας

† Ὁ Σουχούμης καὶ Ἀβχαζίας Δαβὶδ

† Ὁ Πράγας Δωρόθεος

† Ὁ Φιλλανδίας Ἰωάννης

† Ὁ Τρανουπόλεως Δαμασκηνός

Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου

Ἡ σπουδαιότης τῆς νηστείας καί ἡ τήρησις αὐτῆς σήμερον Ἀπόφαισις

1. Ἡ νηστεία εἶναι θεία ἐντολή (Γεν. 2, 16-17). Κατά τόν Μ. Βασίλειον, «*συνηλικιωτὶς ἐστὶ τῆς ἀνθρωπότητος· νηστεία γάρ ἐν τῷ παραδείσῳ ἐνομοθετήθη*» (Περὶ νηστείας, Λόγος 1, 3). Εἶναι, μέγα πνευματικόν ἀγώνισμα καί ἡ κατ' ἐξοχὴν ἔκφρασις τοῦ ἀσκητικοῦ ιδεώδους τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπαρεγκλίτως στοιχοῦσα εἰς τε τὰ ἀποστολικά θεσπίσματα καί τούς συνοδικούς κανόνας καί εἰς τὴν καθ' ὅλου πατερικὴν παράδοσιν, διεκήρυξε πάντοτε τὴν ὑψίστην ἀξίαν τῆς νηστείας διὰ τόν πνευματικόν βίον τοῦ ἀνθρώπου καί τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ. Εἰς τόν λατρευτικόν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦ Κυρίου προβάλλεται ἡ ὅλη περί τῆς νηστείας πατερικὴ παράδοσις καί διδασκαλία διὰ τὴν συνεχῆ καί ἀδιάπτωτον ἐγρήγορσιν τοῦ ἀνθρώπου καί τὴν ἐπίδοσιν αὐτοῦ εἰς τούς πνευματικούς ἀγώνας. Διό καί ὑμνεῖται ὡς χάρις πολύφωτος, ὡς ὄπλον ἀκαταμάχητον, ὡς πνευματικῶν ἀγώνων ἀρχή, ὡς καλλίστη τρίβος ἀρετῶν, ὡς τροφή ψυχῆς, ὡς πηγὴ φιλοσοφίας ἀπάσης, ὡς ἀφθάρτου διαγωγῆς καί ἰσαγγέλου πολιτείας τό μίμημα, ὡς μήτηρ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων καί τῶν ἀρετῶν, καί ὡς εἰκὼν τῆς μελλούσης ζωῆς.

2. Ἡ νηστεία ὡς ἀρχαιότατος θεσμός ἀπαντᾷ ἤδη εἰς τὴν Παλαιάν Διαθήκην (Δευτ. 9, 18. Ἠσ. 58, 4-10. Ἰωήλ 2, 15. Ἰωνᾶς 3, 5-7), βεβαιούται δέ ὑπὸ τῆς Καινῆς. Αὐτός ὁ Κύριος ἐνήστευσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας πρό τῆς ἐνάρξεως τῆς δημοσίας δράσεως αὐτοῦ (Λουκ. 4, 1-2) καί ἔδωκεν ὁδηγίαν ὡς πρὸς τόν τρόπον ἀσκήσεως τῆς νηστείας (Ματθ. 6, 16-18). εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην γενικώτερον συνιστᾶται ἡ νηστεία ὡς μέσον ἐγκράτειας, μετανοίας καί πνευματικῆς ἀνατάσεως (Μαρκ. 1, 6. Πράξ. 13, 2. 14, 23. Ρωμ. 14, 21). Ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς διεκήρυξε τὴν ὑψίστην σημασίαν τῆς νηστείας καί ὠρίσε τὴν Τετάρτην καί τὴν Παρασκευὴν ὡς ἡμέρας νηστείας (Διδαχὴ 8, 1), ὡς ἐπίσης καί τὴν πρό τοῦ Πάσχα νηστείαν (Εἰρηναῖος Λουγδούνου, ἐν Εὐσεβίου, Ἐκκλ. Ἱστορία 5, 24). Ἡ κρατήσασα ποικιλία ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν καί τό περιεχόμενον τῶν νηστειῶν τούτων (Διονυσίου Ἀλεξανδρείας, Ἐπιστολὴ πρὸς Βασιλείδην, PG 10, 1278) ἀναδεικνύει τόν πνευματικόν χαρακτήρα τῆς νηστείας, εἰς τὴν ὁποίαν καλοῦνται ἅπαντες οἱ πιστοὶ νά ἀνταποκριθοῦν, ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δύναμιν καί δυνατότητα, χωρὶς ὅμως νά παρέχεται καί ἐλευθερία καταφρονήσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου θεσμοῦ: «*ὄρα μὴ τις σέ πλανήσῃ ἀπὸ ταύτης τῆς ὁδοῦ τῆς διδαχῆς... Εἰ μὲν γάρ δύνασαι βαστάσαι ὅλον τόν ζυγόν τοῦ Κυρίου, τέλειος ἔσει· εἰ δέ οὐ δύνασαι ὀδύνη τοῦτο ποιεῖ. Περὶ δέ τῆς βρώσεως, ὃ δύνασαι, βάστασον*» (Διδαχὴ 6, 1-3).

3. Ἡ ἀληθὴς νηστεία, ὡς πνευματικόν ἀγώνισμα, συνδέεται πρὸς τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν καί τὴν εἰλικρινῆ μετάνοιαν. «*Μετάνοια χωρὶς νηστείας ἀργή*» (Μ. Βασιλείου, Περὶ νηστείας 1, 3), ὡς ἐπίσης καί νηστεία ἄνευ ἔργων εὐποιᾶς

είναι νεκρά, ίδια δέ κατά την σύγχρονον εποχήν, καθ' ἣν ἡ ἄνισος καὶ ἄδικος κατανομή τῶν ἀγαθῶν στερεῖ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου ὀλόκληρους λαούς. «*Νηστεύοντες ἀδελφοί σωματικῶς, νηστεύσωμεν καὶ πνευματικῶς. λύσωμεν πάντα σύνδεσμον ἀδικίας· διαρρήξωμεν στραγγαλιᾶς βιαίων συναλλαγμάτων· πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διασπάσωμεν· δώσωμεν πεινῶσιν ἄρτον, καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἰσαγάγωμεν εἰς οἴκους*» (Στιχηρόν, Ἰδιόμελον Τετάρτης Α' Ἑβδομάδος νηστειῶν. Πρβλ. Ἡσαΐου 58,6-7). Ἡ νηστεία δὲν ἐξαντλεῖται εἰς ἀπλὴν καὶ τυπικὴν ἀποχὴν ἐκ τινῶν μόνον καθωρισμένων τροφῶν. «*Οὐ μέντοι ἐξαρκεῖ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἀποχὴ βρωμάτων πρὸς τὴν ἐπαινετὴν νηστείαν, ἀλλὰ νηστεύσωμεν νηστείαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. Ἀληθὴς νηστεία ἡ τοῦ κακοῦ ἀλλοτριώσις, ἐγκράτεια γλώσσης, θυμοῦ ἀποχὴ, ἐπιθυμιῶν χωρισμός, καταλαλιᾶς, ψεύδους, ἐπιορκίας. Ἡ τούτων ἐνδεια νηστεία ἀληθής. Ἐν τούτοις μὲν ἡ νηστεία καλόν*» (Μ. Βασιλείου, Περί νηστείας 2, 7). Ἡ κατά τὴν νηστείαν ἀποχὴ ἐκ τινῶν καθωρισμένων τροφῶν καὶ ἡ κατ' αὐτὴν ὀλιγαρκία, οὐ μόνον κατά τὸ εἶδος, ἀλλὰ καὶ κατά τὴν ποσότητα τῶν μεταλαμβανομένων τροφῶν, ἀποτελοῦν τὸ αἰσθητὸν στοιχεῖον τοῦ πνευματικοῦ ἀγωνίσματος. «*Ἡ νηστεία ἀποχὴ τροφῆς ἐστὶ κατά τὸ σημαινόμενον, τροφή δέ οὐδὲν δικαιότερος ἡμᾶς ἢ ἀδικωτέρος ἀπεργάζεται. Κατά δέ τὸ μυστικόν δηλοῖ ὅτι, ὡσπερ τοῖς καθ' ἓνα ἐκ τροφῆς ἢ ζωῆς, ἡ δέ ἀτροφία θανάτου σύμβολον, οὕτω καὶ ἡμᾶς τῶν κοσμικῶν νηστεύειν χρῆ, ἵνα τῷ κόσμῳ ἀποθάνωμεν καὶ μετὰ τοῦτο, τροφῆς θείας μεταλαβόντες, θεῷ ζήσωμεν*» (Κλήμεντος Ἀλεξ. Ἐκλογαί, PG 9, 704-705). Οὕτως ἡ ἀληθὴς νηστεία ἀναφέρεται, εἰς τὴν καθ' ὅλου ἐν Χριστῷ ζωὴν τῶν πιστῶν καὶ κορυφούται διὰ τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς τὴν θείαν λατρείαν καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

4. Ἡ τεσσαρακονθήμερος νηστεία τοῦ Κυρίου κατέστη ὑπόδειγμα τῆς νηστείας τῶν πιστῶν, ἡ ὁποία ἐνεργοποιεῖ τὴν μετοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Κυρίου, ἵνα δι' αὐτῆς, «*ὃ μὴ φυλάξαντες ἀποβεβλήκαμεν, φυλάξαντες ἀπολάβωμεν*» (Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Λόγος 45, εἰς τὸ Ἅγιον Πάσχα, 28). Ἡ χριστοκεντρικὴ κατανόησις τοῦ πνευματικοῦ χαρακτήρος τῆς νηστείας, ἰδίᾳ τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, κανὼν εἰς τὴν καθ' ὅλου πατερικὴν παράδοσιν, συγκεφαλαιοῦται χαρακτηριστικῶς ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ: «*Ἐάν οὕτω νήστευης, οὐ μόνον συμπάσχων ἔση καὶ συννεκρούμενος, ἀλλὰ καὶ συνανιστάμενος καὶ συμβασιλεύων Χριστῷ εἰς αἰῶνας τούτους ἀπέραντους· σύμφυτος γάρ γεγωνῶς διὰ τῆς τοιαύτης νηστείας τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀναστάσεως κοινωνός ἔση καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς κληρονόμος*» (Ὁμιλία 13, τῆ πέμπτη Κυριακῆ τῶν νηστειῶν, PG 151, 161).

5. Κατὰ τὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν, τὸ ἰδεῶδες τῆς πνευματικῆς τελειώσεως εὐρίσκεται πολὺ ὑψηλὰ καὶ ἕκαστος ὀφείλει, ἵνα θέλη νὰ φθάσῃ εἰς αὐτό, νὰ ὑψωθῆ ἀναλόγως. Ακριβῶς δέ διὰ τοῦτο ἡ ἄσκησις καὶ ὁ πνευματικὸς ἀγὼν δὲν ἔχει μέτρον, ὅπως καὶ ἡ τελειότης τῶν τελειῶν. Ἐλάχιστοι ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς ἐπιταγὰς τοῦ ὀρθοδόξου ὑψηλοῦ ἰδεώδους, ὥστε νὰ θεοῦνται ζῶντες. Καὶ αὐτοί, παρ' ὅτι πράττουν πάντα τὰ διατεταγμένα, οὐδέποτε ὑψηλοφρονοῦν, ἀλλ' ὁμολογοῦν ὅτι «*δοῦλοι*

ἀχρεῖοί ἐσμεν καὶ ὁ ὀφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν». Ὅλοι οἱ ἄλλοι ἔχουν – κατὰ τὴν ὀρθόδοξον περὶ πνευματικῆς ζωῆς ἀντίληψιν – χρέος νὰ μὴν ἐγκαταλείπουν τὸν καλὸν τῆς νηστείας ἀγώνα, ἀλλ' ἐν αὐτομεμφία καὶ συναισθήσει τῆς ταπεινότητος τῆς καταστάσεως αὐτῶν νὰ ἐπαφίενται διὰ τὰς παραλείψεις των εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καθ' ὅσον Ὁρθόδοξος πνευματικὴ ζωὴ εἶναι ἀνεπίτευκτος χωρὶς τὸν πνευματικὸν ἀγώνα τῆς νηστείας.

6. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὡς φιλόστοργος μήτηρ, ὤρισε τὰ εἰς σωτηρίαν συμφέροντα καὶ προέταξε τοὺς ἱερούς καιρούς τῆς νηστείας ὡς θεοδώρητον «φυλακτήριον» τῆς καινῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς τῶν πιστῶν κατὰ πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἀλλότριου. Στοιχοῦσα τοῖς θείοις Πατράσι, φυλάσσει, ὡς καὶ πρότερον, τὰ ἱερά ἀποστολικά θεσπίσματα, τοὺς συνοδικούς κανόνας καὶ τὰς ἱεράς παραδόσεις, προβάλλει πάντοτε τὰς ἱεράς νηστείας ὡς ἀρίστην ἐν τῇ ἀσκήσει τρίβον πνευματικῆς τελειώσεως καὶ σωτηρίας τῶν πιστῶν καὶ κηρῦσσει τὴν ἀνάγκην τηρήσεως ὑπ' αὐτῶν τῶν τεταγμένων νηστειῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦ Κυρίου, ἤτοι τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, τῆς Τετάρτης καὶ τῆς Παρασκευῆς, αἵτινες μαρτυροῦνται ὑπὸ τῶν Ἱερῶν κανόνων, ὡς καὶ τῶν νηστειῶν τῶν Χριστουγέννων, τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, καὶ τῶν μονοήμερων τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τῆς παραμονῆς τῶν Θεοφανείων καὶ τῆς ἀποτομῆς τῆς τιμίας κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, πρὸς τούτοις δέ καὶ πασῶν τῶν κατὰ ποιμαντικὴν μέριμναν ὀριζομένων ἐκάστοτε νηστειῶν ἢ τῶν κατὰ τὴν προαίρεσιν τῶν πιστῶν τηρουμένων.

7. Ἡ Ἐκκλησία ὅμως, ἔθετο ἅμα, κατὰ ποιμαντικὴν διάκρισιν, καὶ ὅρια φιλάνθρωπου οἰκονομίας τοῦ καθεστώτος τῆς νηστείας. Διό καὶ προέβλεψε τὴν δι' ἀσθένειαν τοῦ σώματος ἢ δι' ἀδήριτον ἀνάγκην, ἢ καὶ διὰ τὴν χαλεπότητα τῶν καιρῶν ἀνάλογον ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας κατὰ τὴν ὑπεύθυνον κρίσιν καὶ ποιμαντικὴν μέριμναν τοῦ σώματος τῶν ἐπισκόπων τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν.

8. Εἶναι γεγονός, ὅτι σήμερον πολλοὶ πιστοὶ δέν τηροῦν ἀπάσας τὰς περὶ νηστείας διατάξεις, εἴτε ἐξ ὀλιγωρίας εἴτε λόγῳ τῶν ὑπαρχουσῶν συνθηκῶν ζωῆς, οἰαδήποτε κἂν ᾧσιν αὐταί. Ἀπασαὶ ὅμως αἱ περιπτώσεις αὐταὶ τῆς χαλαρώσεως τῶν περὶ νηστείας ἱερῶν διατάξεων, εἴτε εἶναι γενικώτεραι, εἴτε ἀτομικαὶ δέον ὅπως τυγχάνουν φιλόστοργου μητρικῆς μερίμνης ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις οὐδέποτε «θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν». Ὅθεν διὰ τοὺς ἔχοντας δυσκολίαν εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἰσχυουσῶν περὶ νηστείας διατάξεων εἴτε ἐκ λόγων ἀτομικῶν (ἀσθένεια, στράτευσις, συνθηκαὶ ἐργασίας, διαβίωσις ἐν τῇ Διασπορᾷ κ. λπ.) εἴτε γενικωτέρων (εἰδικαὶ συνθηκαὶ ἐπικρατοῦσαι εἰς τινὰς χώρας ἀπὸ πλευρᾶς κλίματος, ἀδυναμία εὐρέσεως νηστήμων τροφῶν καὶ κοινωνικῶν δομῶν) ἐπαφίεται εἰς τὴν πνευματικὴν διάκρισιν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν νὰ καθορίσουν τὸ μέτρον τῆς φιλάνθρωπου οἰκονομίας καὶ ἐπιεικειᾶς, ἀπαλύνουσαι, κατὰ τὰς εἰδικὰς ταύτας περιπτώσεις, τὸ τυχόν «στύφον» τῶν ἱερῶν

νηστειῶν. Πάντα δέ ταῦτα ἐντός τῶν πλαισίων τῶν ὡς ἄνω λεχθέντων καί ἐπί τῶ σκοπῶ νά μὴν ἀτονήσῃ ποσῶς ὁ ἱερός θεσμός τῆς νηστείας. Ἡ φιλόνητος αὕτη συγκατάβασις πρέπει νά ἀσκηθῇ ὑπό τῆς Ἐκκλησίας μετὰ πάσης φειδοῦς, ὅπως ἴσως δέ ἐπί τό ἐπιεικέστερον διά τās νηστείας ἐκεῖνας, δι' ἃς δέν ὑπάρχει ὁμοίομορφος πάντοτε καί εἰς ἀπάσας τās περιπτώσεις παράδοσις καί πράξις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. «... Καλόν τό νηστεύειν πᾶσαν ἡμέραν, ἀλλ' ὁ μή ἐσθίων τόν ἐσθίοντα μή κρινέτω . Ἐν τοῖς τοιούτοις οὐ νομοθετεῖν, οὐ βιάζεσθαι, οὐκ ἀναγκαστικῶς ἄγειν τό ἐγχειρισθέν προσήκει ποιμνιον, πειθοῖ δέ μᾶλλον καί ἡπιότητι καί λόγῳ ἄλατι ἡρτυμένῳ ..» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Περί τῶν ἀγίων νηστειῶν, 7).

9. Ὡσαύτως πρέπει τό σύνολον τῶν πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας νά νηστεύῃ πρό τῆς Θείας Μεταλήψεως, νά ἐθισθῇ δέ νά νηστεύῃ εἰς ἔνδειξιν μετανοίας, εἰς ἐκπλήρωσιν πνευματικῆς ὑποσχέσεως, πρός ἐπίτευξιν ἱεροῦ τινος σκοποῦ, εἰς καιρούς πειρασμοῦ, ἐν συνδυασμῶ πρός αἰτήματα αὐτοῦ παρά τοῦ Θεοῦ, εἰς θεομηνίας, πρό τοῦ βαπτίσματος (διά τούς προσερχόμενους εἰς τό βάπτισμα ἐνηλίκους), πρό τῆς χειροτονίας, εἰς περιπτώσεις ἐπιτιμίων, κατά τās ἱεράς ἀποδημίας καί εἰς ἄλλας παρομοίας περιστάσεις.

† Ὁ Μύρων Χρυσόστομος, Πρόεδρος

† Ὁ Καρθαγένης Παρθένιος	† Ὁ Ὄρους Λιβάνου Γεώργιος
† Ὁ Πέτρος Γερμανός	† Ὁ Κιέβου καί Γαλικίας Φιλάρετος
† Ὁ Σουμαδίας Σάββας	† Ὁ Τρανσυλβανίας Ἀντώνιος
† Ὁ Στάρας Ζαγόρας Παγκράτιος	† Ὁ Πάφου Χρυσόστομος
† Ὁ Κορίνθου Παντελεήμων	† Ὁ Βροτλάβ Ἰερεμίας
† Ὁ Σουχούμης καί Ἀβχαζίας Δαβίδ	† Ὁ Πράγας Δωρόθεος
† Ὁ Φιλλανδίας Ἰωάννης	

† Ὁ Τρανουπόλεως Δαμασκηνός

Γραμματεὺς ἐπί τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου

**Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας
πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον***
Ἀπόφασις

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀνέκαθεν ἦτο εὐνους καὶ θετικῶς διατεθειμένη πρὸς πάντα διάλογον τόσον διὰ θεολογικούς, ὅσον καὶ διὰ ποιμαντικούς λόγους. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐχώρησε πράγματι εἰς θεολογικὸν διάλογον μετὰ πλείστων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι διὰ τοῦ διαλόγου δίδει δυναμικὴν μαρτυρίαν τῶν πνευματικῶν αὐτῆς θησαυρῶν πρὸς τοὺς ἐκτός αὐτῆς, μέ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν προλείανσιν τῆς ὁδοῦ τῆς ὁδηγούσης πρὸς τὴν ἐνότητα.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὡς οὕσα ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἔχει πλήρη συνείδησιν τῆς εὐθύνης αὐτῆς διὰ τὴν ἐνότητα τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἀναγνωρίζει τὴν πραγματικὴν ὑπαρξίν ὅλων τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, ἀλλὰ καὶ πιστεύει ὅτι αἱ πρὸς ταύτας σχέσεις αὐτῆς πρέπει νὰ στηρίζονται ἐπὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν ὅσον ἔνεστι ταχυτέρας καὶ ἀντικειμενικωτέρας ἀποσαφηνίσεως τοῦ ὅλου ἐκκλησιολογικοῦ θέματος καὶ ἰδιαίτερος τῆς γενικωτέρας παρ' αὐταῖς διδασκαλίας περὶ μυστηρίων, χάριτος, ἱερωσύνης καὶ ἀποστολικῆς διαδοχῆς. Οἱ σύγχρονοι διμερεῖς θεολογικοὶ διάλογοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐκφράζουν κατὰ τρόπον αὐθεντικὸν τὴν συνείδησιν ταύτην τῆς Ὁρθοδοξίας.

Βεβαίως, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, διαλεγομένη μετὰ τῶν λοιπῶν Χριστιανῶν, δέν παραγνωρίζει τὰς δυσκολίας τοῦ τοιοῦτου ἐγχειρήματος, κατανοεῖ ὅμως ταύτας ἐν τῇ πορείᾳ πρὸς τὴν κοινὴν παράδοσιν τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅπερ ὅλον συγκροτεῖ τὸν θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας, θὰ ἀναπληρώσῃ τὰ ἐλλείποντα. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἰς τοὺς θεολογικοὺς διαλόγους δέν στηρίζεται μόνον εἰς τὰς ἀνθρωπίνας δυνάμεις τῶν διεξαγόντων τοὺς διαλόγους, ἀλλ' ἀπεκδέχεται καὶ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ χάριτι τοῦ Κυρίου, εὐχηθέντος «ἵνα πάντες ἐν ᾧσιν» (Ιω. 17, 21).

Οἱ σύγχρονοι διμερεῖς θεολογικοὶ διάλογοι, κηρυχθέντες ὑπὸ Πανορθόδοξων Διασκέψεων, ἐκφράζουν τὴν ὁμόθυμον ἀπόφασιν πασῶν τῶν κατὰ τόπους ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὑψιστον χρέος νὰ συμμετέχουν

* Καίτοι ἡ Β' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις ὥρισεν ὅτι αἱ μέχρι τῆς συγκλήσεως τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου λαμβανόμεναι ὑπὸ τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθόδοξων Διασκέψεων ἀποφάσεις δέν ἔχουσι κανονικὴν ἰσχύν πρὸς τῆς ἐπ' αὐτῶν ἀποφάνσεως τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ὅμως, λόγῳ τῆς φύσεως τοῦ θέματος κρίνεται ὑπὸ τῆς παρουσίας Διασκέψεως ὅτι αἱ οὕτω λαμβανόμεναι εἰσηγητικαὶ ἀποφάσεις δύνανται νὰ ἔχουν ἄμεσον ἐφαρμογὴν.

ἐνεργῶς καί συνεχῶς εἰς τὴν διεξαγωγὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ παρακωλύηται ἡ ὁμόφωνος μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ. Ἐν ἡ περιπτώσει Ἐκκλησία τις ἤθελεν ἀποφασίσει νά μὴν ὀρίση ἐκπροσώπους αὐτῆς εἰς τινὰ Διάλογον ἢ συνέλευσιν Διαλόγου, ἐάν ἡ ἀπόφασις αὕτη δέν εἶναι πανορθόδοξος, ὁ Διάλογος συνεχίζεται. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ Διαλόγου ἢ τῆς συνελεύσεως ἀντιστοίχως ἡ ἀπουσία Ἐκκλησίας τινός δέον ὅπως συζητηθῆ ὡσπδήποτε ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐπιτροπῆς τοῦ Διαλόγου πρὸς ἔκφρασιν τῆς ἀλληλεγγύης καί τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Τά προβλήματα, τά ὅποια ἀνακύπτουν κατὰ τὰς θεολογικὰς συζητήσεις τῶν Μικτῶν Θεολογικῶν Επιτροπῶν δέν συνιστοῦν πάντοτε ἐπαρκῆ αἰτιολόγησιν μονομεροῦς ἀνακλήσεως τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς ἢ καί ὀριστικῆς διακοπῆς τῆς συμμετοχῆς αὐτῆς ὑπὸ τίνος κατὰ τὸπον Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ ἀποχώρησις ἐκ τοῦ Διαλόγου Ἐκκλησίας τινός δέον ὅπως κατὰ κανόνα ἀποφεύγεται, καταβαλλομένων τῶν δεουσῶν διορθοδόξων προσπαθειῶν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς ὀλοκληρίας τῆς ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ ὀρθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν Θεολογικῶν Διαλόγων ἀκολουθούμενη μεθοδολογία ἀποσκοπεῖ εἰς τε τὴν λύσιν τῶν παραδεδομένων θεολογικῶν διαφορῶν ἢ τῶν τυχόν νέων διαφοροποιήσεων καί εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν κοινῶν στοιχείων τῆς χριστιανικῆς πίστεως, προϋποθέτει δέ τὴν σχετικὴν πληροφόρησιν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐξελίξεων τῶν Διαλόγων. Ἐν περιπτώσει ἀδυναμίας ὑπερβάσεως συγκεκριμένης τινός θεολογικῆς διαφορᾶς ὁ Θεολογικός Διάλογος συνεχίζεται, καταγεγραφομένης τῆς διαπιστωθείσης ἐπὶ τοῦ συγκεκριμένου θέματος θεολογικῆς διαφωνίας καί ἀνακοινουμένης τῆς διαφωνίας ταύτης πρὸς πάσας τὰς κατὰ τὸπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας διὰ τὰ ἐφεξῆς δέοντα γενέσθαι.

Εἶναι εὐνόητον ὅτι κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν Θεολογικῶν Διαλόγων κοινός πάντων σκοπός εἶναι ἡ τελικὴ ἀποκατάστασις τῆς ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει καί τῇ ἀγάπῃ ἐνότητος. Ὅσπδήποτε ὅμως αἱ ὑφιστάμεναι θεολογικαί καί ἐκκλησιολογικαί διαφοραὶ ἐπιτρέπουν ποῖαν τινὰ ἱεράρχησιν ὡς πρὸς τὰς ὑφισταμένας δυσχερείας διὰ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ πανορθοδόξως τεθειμένου σκοποῦ. Ἡ ἑτερότης τῶν προβλημάτων ἐκάστου διμεροῦς Διαλόγου προϋποθέτει διαφοροποιήσιν μὲν τῆς τηρηθησομένης ἐν αὐτῷ μεθοδολογίας, ἀλλ' οὐχὶ καί διαφοροποιήσιν σκοποῦ, διότι ὁ σκοπός εἶναι ἐνιαῖος εἰς πάντας τοὺς Διάλογους.

Ἐν τούτοις, ἐπιβάλλεται, ἐν περιπτώσει ἀνάγκης, ὅπως ἀναληφθῆ προσπάθεια συντονισμοῦ τοῦ ἔργου τῶν διαφόρων Διορθοδόξων Θεολογικῶν Επιτροπῶν, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσω ἡ ὑπάρχουσα ἄρρηκτος ὄντολογικὴ ἐνότης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρέπει νά ἀποκαλύπτηται καί ἐκδηλοῦται καί ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ τῶν Διαλόγων.

Ἡ περάτωσις οἰουδήποτε ἐπισήμως κηρυχθέντος θεολογικοῦ Διαλόγου συντελεῖται διὰ τῆς ὀλοκληρώσεως τοῦ ἔργου τῆς ἀντιστοίχου Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅποτε ὁ Πρόεδρος τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς ὑποβάλλει ἔκθεσιν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὁ ὅποιος, ἐν συμφωνίᾳ καὶ μετὰ τῶν Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, κηρῦσσει τὴν λήξιν τοῦ Διαλόγου. Οὐδεὶς διάλογος θεωρεῖται περατωθεὶς πρὶν ἢ κηρυχθῆ ἡ λήξας διὰ τοιαύτης πανορθοδόξου ἀποφάνσεως.

Ἡ μετὰ τὴν τυχόν ἐπιτυχῆ ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου θεολογικοῦ τινος Διαλόγου πανορθόδοξος ἀπόφασις διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας δέον ὅπως ἐρείδηται ἐπὶ τῆς ὁμοφωνίας πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Α. Ὁ Διάλογος μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν.

Ἡ Γ' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις κρίνει ἱκανοποιητικὸν τὸ μέχρι σήμερον ἐπιτελεσθὲν ἔργον ὑπὸ τῆς Μικτῆς θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὁρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανικῆς, παρὰ τὰς ὑπὸ τῶν Ἀγγλικανῶν ἐκδηλουμένας τάσεις ὑποβαθμίσεως τοῦ Διαλόγου. Συνετάχθησαν ὑπ' αὐτῆς κοινὰ κείμενα ἐπὶ θεμάτων τριαδολογικῶν καὶ ἐκκλησιολογικῶν, ὡς καὶ ζωῆς, λατρείας καὶ παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Διάσκεψις παρατηρεῖ συνάμα, ὅτι ἡ κατὰ τὸ 1976 ὑπογραφεῖσα ἐν Μόσχᾳ συμφωνία πρὸς πρότασιν ἀπαλείψεως τοῦ *Filioque* ἐκ τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως δὲν ἔτυχεν εἰσέτι εὐρείας ἀνταποκρίσεως. Ὁμοίως, παρὰ τὰς ἐν Αθήναις (1978) καὶ ἀλλαχοῦ, γενομένας συζητήσεις καὶ Δηλώσεις τῶν Ὁρθοδόξων ἐναντίον τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν, Ἐκκλησίαι τινές τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας συνέχισαν νὰ προβαίνουν εἰς τοιαύτας χειροτονίας. Αἱ τάσεις αὗται δύνανται νὰ ἔχουν ἀρνητικὰς ἐπιπτώσεις εἰς τὴν περαιτέρω πορείαν τοῦ διαλόγου.

Σοβαρὰν δυσχέριαν εἰς τὴν ὁμαλὴν διεξαγωγὴν τοῦ Διαλόγου τούτου ἀποτελοῦν ἐπίσης αἱ ἐλαστικά καὶ ἀσαφεῖς ἐκκλησιολογικαὶ προϋποθέσεις τῶν Ἀγγλικανῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἠδύναντο νὰ σχετικοποιήσουν καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν συνυπογραφομένων κοινῶν θεολογικῶν κειμένων. Ἀνάλογος εἶναι καὶ ἡ δυσκολία, ἡ προερχομένη ἐκ διαφόρων ἀκραίων διακηρύξεων ἡγετικῶν στελεχῶν τῶν Ἀγγλικανῶν εἰς θέματα πίστεως.

Περὶ τοῦ θεματολογίου τοῦ Διαλόγου εἰδικώτερον, ἡ Διάσκεψις συνιστᾷ, ὅπως τονίζηται ἡ δυναμένη νὰ ὑπάρχη συμφωνία ἐπὶ δογματικῶν θεμάτων χωριζόντων τὰς δύο Ἐκκλησίας. Θὰ ἠδύναντο ἐπίσης νὰ ἐνταχθοῦν εἰς τὸ θεματολόγιον καὶ θέματα πνευματικότητος, ποιμαντικῆς μερίμνης καὶ διακονίας διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ συγχρόνου κόσμου.

Β. Ὁ Διάλογος μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν

Ἡ Γ' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἐκφράζει τὴν ἱκανοποίησιν αὐτῆς διὰ τὴν μέχρι τοῦδε πορείαν τοῦ μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὁρθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου, ὁ ὁποῖος βαίνει ὁσονούπω πρὸς τὴν ὁλοκλήρωσιν αὐτοῦ.

Ἐχουν ἤδη συνταχθῆ καὶ γίνεαι ἀπὸ κοινοῦ δεκτὰ εἴκοσιν ἐν ὄλῳ κείμενα ἐπὶ ἰσαρίθμων θεολογικῶν, χριστολογικῶν, ἐκκλησιολογικῶν, σωτηριολογικῶν, περὶ τῆς Θεομήτορος καὶ τίνων μυστηρίων θεμάτων, πρόκειται δέ κατὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίαν τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς νὰ ἐξετασθοῦν θέματα σχετικὰ μὲ τὴν μυστηριολογίαν καὶ ἐσχατολογίαν, ὡς καὶ αἱ προὑποθέσεις καὶ αἱ συνέπειαι τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας.

Ἡ Διάσκεψις κρίνει, ὅτι διὰ τὴν πληρεστέραν ἀξιολόγησιν τοῦ Διαλόγου τούτου, δέν θὰ ἔδει νὰ ἀγνοηθοῦν τὰ ἑξῆς: (α) ἡ διατήρησις τῆς παλαιᾶς πράξεως τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας περὶ τὴν μυστηριακὴν κοινωνίαν μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐπίσης καὶ αἱ ἐν Γερμανίᾳ ἀναφανεῖσαι νεώτεραι τάσεις μυστηριακῆς κοινωνίας μετὰ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας, διότι αὗται συρρικνώνουν τὴν σπουδαιότητα τῶν συνυπογραφομένων ἐν τῷ Διαλόγῳ κοινῶν ἐκκλησιολογικῶν κειμένων, καὶ (β) αἱ δυσχέρειαι ἐνσωματώσεως καὶ ἀναπτύξεως εἰς τὸν καθ' ὅλου βίον τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς θεολογίας τῶν συνυπογραφομένων κοινῶν θεολογικῶν κειμένων.

Τὰ δύο ταῦτα θέματα δέον νὰ ἀξιολογηθοῦν ὡς πρὸς τὰς ἐκκλησιολογικάς καὶ ἐκκλησιαστικάς συνεπειάς αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, οὕτως ὥστε νὰ καθορισθοῦν, ὡς οἶόν τε τάχιον, αἱ ἐκκλησιαστικοὶ προὑποθέσεις ἀποκαταστάσεως τῆς μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας.

Ἡ τυχόν ἐπιτυχὴς περάτωσις τοῦ Θεολογικοῦ τούτου Διαλόγου θὰ ἔχη εὐεργετικά ἀποτελέσματα διὰ τὴν πορείαν καὶ τῶν ἄλλων Διαλόγων, διότι θὰ ἐνίσχυση τὴν ἀξιοπιστίαν αὐτῶν.

Γ. Ὁ Διάλογος μετὰ τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν

Ἡ Γ' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις χαιρετίζει μετ' ἰδιαιτέρας ἱκανοποιήσεως τὴν πρὸ τινος ἔναρξιν τοῦ Διαλόγου τούτου καὶ ἐξαίρει τὴν ἐπιλογήν τῆς Χριστολογίας ὡς πρώτου πρὸς ἐξέτασιν θέματος.

Αἱ προοπτικαὶ τοῦ ἐν λόγῳ Διαλόγου παρέχουν βασίμους ἐλπίδας ὅτι θὰ εὐρεθοῦν ἀπὸ κοινοῦ λύσεις διὰ τὰ ὑφιστάμενα θέματα περὶ τὸν ὅρον τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐν ἀρρήκτῳ ἐνότητι καὶ πρὸς τὰς χριστολογικάς ἀποφάσεις τῶν ἄλλων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τὸν τρόπον ἀποδοχῆς τῶν Δ', Ε', ΣΤ' καὶ Ζ' Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τὴν ἄρσιν τῶν ἐκατέρωθεν ἐπιβληθέντων ἀναθεμάτων, κ.λπ.

Ὁ Διάλογος οὗτος θά ἐνισχύετο ὅπωςδήποτε διά τῆς παραλλήλου μελέτης καί ἀντιμετωπίσεως τῶν ὑπαρχόντων κοινῶν ποιμαντικῶν προβλημάτων, καθότι ἀμφότεραι αἱ οἰκογένειαι Ἐκκλησιῶν ἀφ' ἑνός μὲν ζοῦν εἰς κοινόν δι' αὐτάς περιβάλλον, ἀφ' ἑτέρου δέ ἔχουν κοινάς ἐκκλησιαστικάς προϋποθέσεις, αἱ ὁποῖαι δύνανται νά συμβάλουν εἰς τήν ἐπίλυσιν τούτων.

Δ. Ὁ Διάλογος μετά τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν

Ἡ Γ' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις χαιρετίζει μεθ' ἱκανοποιήσεως τά γενόμενα ἐποικοδομητικά βήματα καί διαδηλοῖ τήν θέλησιν καί ἀπόφασιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ τῆς συνεχίσεως τοῦ σπουδαίου τούτου Διαλόγου, ὅστις ὠδήγησεν εἰς τήν σύνταξιν κοινοῦ κειμένου ἐπὶ τοῦ θέματος «τό Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Θείας Εὐχαριστίας ὑπὸ τό φῶς τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἁγίας Τριάδος» καί εἰς τήν ἀπό κοινοῦ μελέτην τοῦ θέματος «Πίστις, Μυστήρια καί Ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας».

Ἀλλ' ἡ ἡμετέρα Διάσκεψις ἐπισημαίνει ἐκ παραλλήλου καί τήν ὑπαρξιν ὠρισμένων θεματολογικῶν, μεθοδολογικῶν καί ἄλλων προβλημάτων, τά ὁποῖα δυσχεραίνουν τήν ταχείαν καί ἀποτελεσματικὴν διεξαγωγὴν καί προώθησιν τοῦ Διαλόγου. Πρὸς ὑπερπήδησιν κατὰ τό δυνατόν τῶν προβλημάτων τούτων καί βελτίωσιν γενικῶς τῶν συνθηκῶν διεξαγωγῆς τοῦ Διαλόγου, ἡ Διάσκεψις ἐπιθυμεῖ νά προβῇ εἰς ὠρισμένας εἰσηγήσεις. Αὐτονόητον εἶναι, ὅτι τά προτεινόμενα θά τύχουν τῆς ἀποδοχῆς καί τῆς ἐτέρας πλευρᾶς κατὰ τήν καθιερωμένην καί ἀπό κοινοῦ δεκτὴν γενομένην διαδικασίαν διεξαγωγῆς τοῦ Διαλόγου.

Ὡς πρὸς τήν θεματολογίαν, ἡ Διάσκεψις εἰσηγεῖται τήν ἐπιλογὴν τῶν ἐφεξῆς θεμάτων διά τόν Διάλογον οὐχὶ ἀπλῶς καί μόνον ἐκ τῶν «ἐνούντων» τὰς δύο Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καί ἐκ τῶν «χωριζόντων» αὐτάς, καί ἰδίως ἐκ τοῦ χώρου τῆς Ἐκκλησιολογίας.

Ὡς πρὸς τήν μεθοδολογίαν, ἡ Διάσκεψις εἰσηγεῖται: (α) τήν ὑπαρξιν κεχωρισμένων σχεδίων κειμένων, ἑνός ὀρθοδόξου καί ἑνός ρωμαιοκαθολικοῦ, εἰς τήν ἀρχὴν καί τήν βάσιν τῆς ὅλης διεργασίας τῆς ὑπὸ τῶν Ὑποεπιτροπῶν συντάξεως τῆς πρώτης μορφῆς τῶν κοινῶν κειμένων· (β) τήν διεξαγωγὴν τῆς ἐνδορθοδόξου κριτικῆς ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς συντασσομένων κοινῶν κειμένων ἐντὸς τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς· (γ) τήν καθιέρωσιν δύο, καί οὐχὶ ἑνός, πρωτοτύπων κειμένων, ἑνός εἰς τήν ἑλληνικὴν καί ἑνός εἰς τήν γαλλικὴν, καί τήν μείζονα χρῆσιν ἐν αὐτοῖς βιβλικῆς καί πατερικῆς γλώσσης καί ὀρολογίας καί (δ) τήν ἀποδοχὴν τῶν κοινῶν κειμένων ἐν ἐκάστη συνελύσει τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς οὐχὶ κατ' ἄτομα, ἀλλ' ὑπὸ τῶν δύο Ἐπιτροπῶν, ὡς ἐπὶ ἴσοις ὅροις συμβαλλομένων εἰς τόν Διάλογον μερῶν.

Εἰδικώτερον, προκειμένου νά προαχθῇ ἀπροσκόπτως ὁ Διάλογος οὗτος, τυγχάνει ἀπαραίτητον νά γίνῃ συντόμως συζήτησις ἐπὶ τῶν δυσμενῶν ἐπιπτώσεων, τὰς ὁποίας ἔχουν εἰς αὐτόν ὠρισμένα ἀκανθώδη θέματα, ὡς εἶναι ἡ Οὐνία καί ὁ Προσηλυτισμός. Ἡ ὑπαρξίς καί ἡ συνέχισις τοῦ ἀρνητικοῦ ἐν τῇ ζωῇ τῶν Ἐκκλησιῶν

ἡμῶν γεγονότος τῆς Οὐνίας, τόσον ὑπό τὰς ἱστορικές αὐτῆς μορφάς, ὅσον καί ὑπό τὰς συγχρόνους αὐτῆς ἐνεργείας, καθὼς καί ὁ ὑπό οἰανδήποτε μορφήν ἀσκούμενος Προσηλυτισμός, εἶναι πραγματικότητες ἀπαράδεκτοι διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν καί καθίστανται παράγοντες ἀρνητικοί, δυσχεραίνοντες τὴν περαιτέρω πορείαν τοῦ Διαλόγου.

Ἐν τῇ προοπτικῇ ταύτῃ προτείνομεν, ὅπως τὸ γεγονός τοῦτο τῆς Οὐνίας καί ὁ δι' αὐτῆς ἢ καί ἄλλως διενεργούμενος Προσηλυτισμός ἐξετασθῶν ὡς μία ἐκκλησιολογική προτεραιότης τοῦ Διαλόγου ἡμῶν κατὰ τινὰ ἐκ τῶν ἀμέσως προσεχῶν φάσεων αὐτοῦ. Ὡσαύτως, ἐν ὄψει τῶν ἀρνητικῶν διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν καί διὰ τὸν Διάλογον αὐτῆς μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ποιμαντικῶν καί ἄλλων συνεπειῶν τῆς Οὐνίας καί τοῦ Προσηλυτισμοῦ, προτείνομεν, ὅπως ἀναζητηθῶν τὸ ταχύτερον δυνατόν οἱ κατάλληλοι τρόποι ἐξευρέσεως τῶν ἀπαραιτήτων πρακτικῶν λύσεων.

Ε. Ὁ Διάλογος μετὰ τῶν Λουθηρανῶν

Ἡ Γ' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις διαπιστοῖ μεθ' ἱκανοποιήσεως τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Διάλογος ἤρξατο ὑπὸ καλοῦς οἰωνοῦς καί ὅτι οἱ διεξάγοντες τοῦτον ἐπέλεξαν ὡς πρῶτον θέμα πρὸς ἐξέτασιν τὴν Ἐκκλησιολογίαν, ἣτις ἄπτεται κατὰ βάσιν τῶν σημαντικωτέρων προβλημάτων καί τῶν ἐκ τούτων θεολογικῶν διαφορῶν.

Ἡ Διάσκεψις ἐλπίζει, ὅτι τόσον κατὰ τὰς διμερεῖς συζητήσεις, ὅσον καί κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν κοινῶν κειμένων, θὰ δίδηται ἴση ἔμφασις εἰς τε τὸ ἀκαδημαϊκὸν στοιχεῖον καί εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν τοιοῦτον. Ἄν καί δυνάμεθα ἤδη νὰ προβλέψωμεν μελλοντικὰς δυσχερεῖας εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ διαλόγου, ἐν τούτοις ἐλπίζομεν ὅτι θὰ καταστήθῃ σύν Θεῷ καρποφόρος καί ἐπωφελής.

ΣΤ. Ὁ Διάλογος μετὰ τῶν Μετερρυθμισμένων

Ἡ Γ' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις εὐχεται, ὅπως ὁ ὑπὸ ἔναρξιν θεολογικός Διάλογος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Μετερρυθμισμένων ἀρξῆται ἐπισημῶς καί ἐξελιχθῆ ἐν πνεύματι θετικῶ καί δημιουργικῶ. Ἐκφράζεται ὡσαύτως ἡ ἐλπίς, ὅτι ὁ Διάλογος οὗτος θὰ ἐπωφεληθῆ ἐκ τῆς κτηθείσης πείρας κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἄλλων θεολογικῶν Διαλόγων, υἱοθετῶν τὰ ἐξ αὐτῶν θετικά συμπεράσματα καί ἀποφεύγων τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἀρνητικῶν τοιούτων.

Ἡ εὐλογος ἀνησυχία ὠρισμένων κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διὰ τὴν ἀσκησιν προσηλυτισμοῦ ὑπὸ τινῶν Λουθηρανῶν καί Μετερρυθμισμένων εἰς βάρος τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος δύναται νὰ δημιουργήσῃ περιπλοκάς καί νὰ δυσκολεύσῃ τὴν περαιτέρω πορείαν τῶν διαλόγων τούτων.

Ἡ παρατηρούμενη ἄλλωστε τάσις παρὰ τε τοῖς Λουθηρανοῖς καί τοῖς Μετερρυθμισμένοις διευρύνσεως τῆς πράξεως χειροτονίας γυναικῶν ἀξιολογεῖται ὡς ἀρνητικὴ ἐξέλιξις, ἡ ὅποια σχετικοποιεῖ τὴν ἀξιοπιστίαν τῶν ἀντιστοίχων Διαλόγων. Εἰδικώτερον, ἡ Διάσκεψις συνιστᾷ τὴν μελέτην τοῦ θέματος τῆς χειροτονίας τῶν

γυναικῶν ὑπό διορθόδοξου ἐπιτροπῆς, διὰ τὴν προβολὴν τῆς ἐπ' αὐτοῦ ὀρθοδόξου διδασκαλίας εἰς πάντας τοὺς διάλογους μετὰ Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, αἱ ὁποῖαι προβαίνουν εἰς τὴν χειροτονίαν γυναικῶν.

† Ὁ Μύρων Χρυσόστομος, Πρόεδρος

† Ὁ Καρθαγένης Παρθένιος

† Ὁ Ὄρους Λιβάνου Γεώργιος

† Ὁ Πέτρος Γερμανός

† Ὁ Κιέβου καὶ Γαλικίας Φιλάρετος

† Ὁ Σουμαδίας Σάββας

† Ὁ Τρανσυλβανίας Ἀντώνιος

† Ὁ Στάρας Ζαγόρας Παγκράτιος

† Ὁ Πάφου Χρυσόστομος

† Ὁ Κορίνθου Παντελεήμων

† Ὁ Βροτλάβ Ἱερεμίας

† Ὁ Σουχούμης καὶ Ἀβχαζίας Δαβὶδ

† Ὁ Πράγας Δωρόθεος

† Ὁ Φιλλανδίας Ἰωάννης

† Ὁ Τρανουπόλεως Δαμασκηνός

Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου

Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καί Οἰκουμενική Κίνησις Ἀπόφαισις

1. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐν τῇ βαθείᾳ πεποιθήσει καί ἐκκλησιαστικῇ αὐτοσυνειδησίᾳ ὅτι ἀποτελεῖ τόν φορέα καί δίδει τήν μαρτυρίαν τῆς πίστεως καί τῆς παραδόσεως τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἀκραδάντως πιστεύει ὅτι κατέχει κεντρικήν θέσιν εἰς τήν ὑπόθεσιν τῆς προωθήσεως τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν ἐντός τοῦ συγχρόνου κόσμου.

2. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διαπιστοῖ ὅτι κατά τόν ροῦν τῆς ἱστορίας, διά ποικίλους λόγους καί κατά διαφόρους τρόπους, ἐσημειώθησαν πολλαί καί σημαντικά ἀπομακρύνσεις ἐκ τῆς παραδόσεως τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας. Οὕτως ἐν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ ἐνεφανίσθησαν ἀποκλίνουσαι ἀντιλήψεις περὶ τῆς ἐνότητος καί αὐτῆς ταύτης τῆς οὐσίας τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θεμελιοῖ τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ γεγονότος τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς ὑπό τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι καί τοῖς μυστηρίοις. Ἡ ἐνότης αὕτη ἐκφράζεται διά τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς καί τῆς πατερικῆς παραδόσεως, καί βιοῦται μέχρι σήμερον ἐν αὐτῇ. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει τήν ἀποστολήν καί ὑποχρέωσιν ἵνα μεταδώσῃ πᾶσαν τήν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι καί τῇ Ἱερᾷ Παραδόσει ἀλήθειαν ἣτις καί προσδίδει τῇ Ἐκκλησίᾳ τόν καθολικόν αὐτῆς χαρακτήρα.

Ἡ εὐθύνη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς καί ἡ οἰκουμενική αὐτῆς ἀποστολή διά τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας ἐξεφράσθησαν ὑπό τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Αὗται ἰδιαίτερος προέβαλαν τόν μεταξύ τῆς ὀρθῆς πίστεως καί τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας ὑφιστάμενον ἄρρηκτον δεσμόν. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πάντοτε ἐπεζήτησεν ὅπως ἐφελεύσῃ τὰς διαφόρους χριστιανικάς Ἐκκλησίας καί Ὁμολογίας πρὸς μίαν ἀπό κοινοῦ πορείαν ἀναζητήσεως τῆς ἀπωλεσθείσης ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως ἅπαντες καταλήξουν εἰς τήν ἐνότητα τῆς πίστεως.

3. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀδιαλείπτως προσευχομένη «*ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως*», μετέσχε τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως αὐτῆς καί συνετέλεσεν εἰς τήν διάπλασιν καί περαιτέρω ἐξέλιξιν αὐτῆς. Ἄλλωστε ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία λόγω τοῦ οἰκουμενικοῦ πνεύματος ὅπερ τήν διακρίνει, κατά τήν διάρκειαν τῆς ἱστορίας, αείποτε ἠγωνίσθη πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος. Διό καί ἡ Ὁρθόδοξος μετοχή εἰς τήν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν οὐδόλως τυγχάνει ξένη πρὸς τήν φύσιν καί τήν ἱστορίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀποτελεῖ συνεπῆ ἐκφρασιν τῆς ἀποστολικῆς πίστεως ἐντός νέων ἱστορικῶν συνθηκῶν καί πρὸς ἀντιμετώπισιν νέων ὑπαρξιακῶν αἰτημάτων.

4. Ὑπὸ τὸ ἀνωτέρω πνεῦμα ἅπασαι αἱ κατά τόπους Ἀγιώταται Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι συμμετέχουν σήμερον ἐνεργῶς εἰς διάφορα ἐθνικά, περιφερειακά καί

διεθνή ὄργανα τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, ὡς καί εἰς διαφόρους διμερεῖς καί πολυμερεῖς διάλογους, παρά τὰς κατά καιρούς παρουσιαζόμενας δυσκολίας καί κρίσεις εἰς τὴν ὁμαλήν πορείαν τῆς κινήσεως ταύτης. Ἡ πολυδιάστατος αὕτη οἰκουμενική δραστηριότης πηγάζει ἐκ τοῦ αἰσθήματος ὑπευθυνότητος καί ἐκ τῆς πεποιθήσεως ὅτι ἡ συνύπαρξις, ἡ ἀμοιβαία κατανόησις, ἡ συνεργασία καί αἱ κοιναί προσπάθειαι πρὸς μίαν χριστιανικὴν ἐνότητα τυγχάνουν οὐσιώδεις: «ἵνα μὴ ἐγκοπήν τινα δῶμεν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ» (Α' Κορ. 9, 12).

5. Ἐν ἐκ τῶν κυρίων ὀργάνων τῆς συγχρόνου Οἰκουμενικῆς Κινήσεως εἶναι καί τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν (Π.Σ.Ε.) Παρά τὸ γεγονός ὅτι δέν συμπεριλαμβάνει τοῦτο εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ ἀπάσας τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καί Ὁμολογίας καί ὅτι καί ἄλλοι οἰκουμενικοὶ ὀργανισμοὶ πληροῦν μίαν σημαντικὴν ἀποστολὴν ἐν τῇ προωθήσει τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως εὐρύτερον, τὸ Π.Σ.Ε. ἀντιπροσωπεύει σήμερον ἓνα συγκεκριημένον οἰκουμενικόν σῶμα. Ὁρισμένοι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ὑπῆρξαν ἰδρυτικά μέλη αὐτοῦ καί ἐν συνεχείᾳ ἅπασαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἀπέβησαν μέλη αὐτοῦ. Ὡς ἔχει ἤδη δηλωθῆ πανορθόδοξως (Δ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις, 1968) ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποτελεῖ πλήρες καί ἰσότιμον μέλος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καί δι' ὅλων τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς μέσων, συμβάλλει εἰς τὴν προαγωγὴν καί εὐόδωσιν τοῦ ὅλου ἔργου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν.

6. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, παρά ταῦτα, πιστὴ εἰς τὴν ἐκκλησιολογίαν αὐτῆς, εἰς τὴν ταυτότητα τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς δομῆς, καί εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, συμμετέχουσα ἐν τῷ ὀργανισμῷ τοῦ Π.Σ.Ε., οὐδόλως παραδέχεται τὴν ἰδέαν τῆς «ἰσότητος τῶν Ὁμολογιῶν» καί οὐδόλως δύναται νὰ δεχθῆ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας ὡς τίνα διομολογιακὴν προσαρμογὴν. Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, ἡ ἐνότης ἡ ὁποία ἀναζητεῖται ἐν τῷ Π.Σ.Ε. δέν δύναται νὰ εἶναι προῖον μόνον θεολογικῶν συμφωνιῶν. Ὁ Θεὸς καλεῖ πάντα χριστιανόν εἰς τὴν ἐν τῷ μυστηρίῳ καί τῇ παραδόσει βιουμένην ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἐνότητα τῆς πίστεως.

7. Αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι-μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. ἀποδέχονται τὸ ἄρθρον βάσις τοῦ Καταστατικοῦ καί τοὺς σκοποὺς καί τὰς ἐπιδιώξεις αὐτοῦ. Ἔχουν δέ αὐταὶ τὴν βαθεῖαν πεποίθησιν ὅτι αἱ ἐκκλησιολογικαὶ προϋποθέσεις τῆς Δηλώσεως τοῦ Toronto (1950), τιτλοφορουμένης «Ἡ Ἐκκλησία, αἱ Ἐκκλησίαι καί τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν», εἶναι κεφαλαιώδους σημασίας διὰ τὴν Ὁρθόδοξον συμμετοχὴν εἰς τὸ Συμβούλιον. Ὅθεν, αὐτονόητον, ὅτι τὸ Π.Σ.Ε. δέν εἶναι καί ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει ἐπιτρέπεται νὰ καταστῆ ὑπέρ-Ἐκκλησία. «Σκοπὸς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν δέν εἶναι νὰ διαπραγματεύεται ἐνώσεις μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπερ δύναται νὰ γίνῃ μόνον ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐνεργουσῶν ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, ἀλλὰ νὰ φέρῃ τὰς Ἐκκλησίας εἰς ζῶσαν ἐπαφὴν πρὸς ἀλλήλας καί νὰ προαγάγῃ τὴν μελέτην καί συζήτησιν τῶν ζητημάτων τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος» (Δήλωσις τοῦ Toronto, § 2).

8. Θεολογικαὶ μελέται καί ἄλλαι δραστηριότητες προγραμμαμάτων τοῦ Π.Σ.Ε. ἀποτελοῦν μέσα προσεγγίσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ μνημονευθῆ ἡ

τό ἔργον τῆς «Παγκοσμίου Κινήσεως περί Πίστεως καί Τάξεως» συνεχίζουσα Ἐπιτροπή «Πίστις καί Τάξις». Ἐπισημαίνεται ὅτι τό κείμενον «Βάπτισμα, Εὐχαριστία, Λειτουργήματα», καταρτισθέν ὑπό τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης τῇ συμμετοχῇ καί ὀρθοδόξων θεολόγων, δέν ἐκφράζει τήν πίστιν τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας εἰς πλεῖστα σημεῖα κεφαλαιώδους σημασίας. Ἐν τούτοις, ἀποτελεῖ σημαντικό βῆμα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

9. Τό Π.Σ.Ε. ὅμως, ὡς ὄργανον τῶν Ἐκκλησιῶν-μελῶν αὐτοῦ, δέν ἀσχολεῖται μόνον μετά τοῦ ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καί Τάξις» διεξαγόμενου πολυμεροῦς διαλόγου. Αἱ πολύπλευροι δραστηριότητες αὐτοῦ εἰς τοὺς χώρους τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τῆς Διακονίας, τῆς Ὑγείας, τῆς Θεολογικῆς Ἐκπαιδεύσεως, τοῦ Διαθησκειακοῦ Διαλόγου, τῆς καταπολεμήσεως τοῦ Φυλετισμοῦ, τῆς προωθήσεως τῶν ιδεωδῶν τῆς Εἰρήνης καί τῆς Δικαιοσύνης, καλύπτουν εἰδικάς ἀνάγκας τῶν Ἐκκλησιῶν καί τοῦ κόσμου σήμερον καί παρέχουν εὐκαιρίαν κοινῆς μαρτυρίας καί δράσεως. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐκτιμᾷ τήν πολυδιάστατον ταύτην δραστηριότητα τοῦ Π.Σ.Ε. καί ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν δυνατοτήτων αὐτῆς συνεργάζεται πλήρως εἰς τοὺς προμνημονευθέντας τομεῖς.

10. Μετά τήν ΣΤ' Γενικήν Συνέλευσιν ἐν Vancouver δημιουργοῦνται νέαι προϋποθέσεις διὰ μίαν περισσότερον σημαίνουσαν ὀρθόδοξον συμμετοχήν ἐν τῷ Συμβουλίῳ. Ἡ ἐξισορρόπησις τοῦ θεολογικοῦ καί κοινωνικοῦ ἔργου τοῦ Συμβουλίου, ἣτις ἐπεχειρήθη ἐν Vancouver, διανοίγει νέας προοπτικάς πρὸς διεῖσδυσιν τῆς ὀρθόδοξου θεολογικῆς σκέψεως εἰς τήν ζωὴν καί τὰς δραστηριότητας τοῦ Π.Σ.Ε.

11. Ἀποτελεῖ ὅμως γεγονός, ὅτι μία οὐσιαστικὴ Ὀρθόδοξος μαρτυρία καί ἡ ἰδιαίτερα αὐτῆς θεολογικὴ συμβολὴ θά ἀποδυναμωθοῦν, ἐάν δέν ἀνευρεθοῦν ἐντὸς τοῦ Π.Σ.Ε. αἱ ἀναγκαῖαι ἐκεῖναι προϋποθέσεις, αἱ ὅποιαί θά παράσχουν εἰς τὰς Ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας τήν δυνατότητα νά ἐνεργήσουν ἰσοτίμως πρὸς τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ Π.Σ.Ε., ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐκκλησιολογικῆς ταυτότητος, τοῦθόπερ δέν συμβαίνει πάντοτε, λόγῳ τῆς τε δομῆς καί τῶν τήν λειτουργίαν τοῦ Π.Σ.Ε. διεπουσῶν διαδικασιακῶν ἀρχῶν.

Ταῦτα ἰσχύουν καί ὡς πρὸς τήν συμμετοχήν καί συνεργασίαν τῶν κατὰ τύπους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μεθ' ἑτέρων διαχριστιανικῶν ὀργανισμῶν ὡς ἡ Διάσκεψις Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν (Κ.Ε.Κ.) καί εἴ τι ἄλλο τοπικόν ἢ περιφερειακόν Συμβούλιον ἐν οἷς ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καλεῖται ὡσαύτως ὅπως συνεργασθῆ καί παράσχη τήν μαρτυρίαν αὐτῆς.

Ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ὡς ἄνω λεχθέντα ἐκφράζεται ἀνησυχία ὡς πρὸς τήν συνεχιζομένην διόγκωσιν τοῦ Π.Σ.Ε. διὰ τῆς εἰσδοχῆς διαφόρων χριστιανικῶν κοινοτήτων ὡς νέων μελῶν αὐτοῦ, τοῦθόπερ θά μειώσῃ μακροπροθέσμως τήν εἰς τὰ διάφορα διοικητικά καί συμβουλευτικά σώματα τοῦ Π.Σ.Ε. ὀρθόδοξον παρουσίαν καί θά ἀποβῆ εἰς βάρος ἑνὸς ὑγιοῦς οἰκουμενικοῦ διαλόγου ἐντὸς τοῦ Συμβουλίου. Διό καί πρέπει νά γίνουιν νέαι ἀναγκαῖαι ρυθμίσεις, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δυνηθῆ νά δώσῃ ἐντὸς τοῦ Συμβουλίου τήν μαρτυρίαν καί θεολογικὴν

αυτῆς συνεισφορὰν, τὴν ὁποῖαν ἀναμένει ἐξ αὐτῆς τὸ Π.Σ.Ε., κατὰ τὰ ἤδη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ὀρθοδόξων μελῶν αὐτοῦ συμπεφωνημένα (*Desiderata Σόφιας*).

12. Ἡ Ὄρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει συνείδησιν τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις λαμβάνει νέας μορφάς, προκειμένου ἵνα ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς νέας συνθήκας καὶ ἀντιμετώπιση τὰς νέας προκλήσεις τοῦ συγχρόνου κόσμου. Εἰς τὴν πορείαν ταύτην εἶναι ἀπαραίτητος ἡ δημιουργικὴ συμβολὴ καὶ μαρτυρία τῆς Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως καὶ πίστεώς της.

Δεόμεθα ὅπως ἅπασαι αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι ἐργασθῶσιν ἀπὸ κοινοῦ ὅπως ἀποβῆ ἐγγύς ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ Κύριος θὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐλπίδα τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπως γένηται «μία ποιμνὴ, εἰς ποιμνὴν» (Ἰω. 10, 16).

Σημεῖα χρήζοντα ἀμέσου προωθήσεως:

1. Ἡ ἀνάγκη ὅπως ἀνευρεθοῦν ἐντὸς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, τῆς Διασκέψεως τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν λοιπῶν διαχριστιανικῶν Ὄργανισμῶν, αἱ ἀναγκαῖαι προϋποθέσεις, αἵτινες θὰ παράσχουν εἰς τὰς Ὄρθοδόξους Ἐκκλησίας τὴν δυνατότητα νὰ ἐνεργοῦν ἰσοτίμως, πρὸς τὰ λοιπὰ μέλη τῶν ὡς ἄνω Ὄργανισμῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐκκλησιολογικῆς ταυτότητος, τοῦθόπερ συχνάκις δέν συμβαίνει λόγῳ τῆς δομῆς καὶ τῶν τὴν λειτουργίαν τῶν ὡς ἄνω διεκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν διεπουσῶν διαδικασιακῶν ἀρχῶν.

Πρὸς τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον ὅπως, τόσον ἐν τῷ Π.Σ.Ε. ὅσον καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ὀργανισμοῖς, γίνωνται νέαι ἀναγκαῖαι ρυθμίσεις, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως ἡ Ὄρθόδοξος Ἐκκλησία δυνηθῆ ἵνα δώσῃ τὴν μαρτυρίαν καὶ τὴν θεολογικὴν αὐτῆς προσφορὰν ἣν ἀναμένουν ἐξ αὐτῆς οἱ ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει ἐταῖροι αὐτῆς.

Ἰδιαίτερος ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῆς Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Π.Σ.Ε. δέον ὅπως ἐφαρμοσθοῦν καὶ τὰ λοιπὰ σημεῖα ἐκ τῶν desiderata τῆς Σόφιας ἐπὶ τῶν ὁποίων δέν ἐλήφθη ἀκόμη μέριμνα.

2. Ἡ Ὄρθόδοξος Ἐκκλησία συμμετέχουσα εἰς τὸν ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» διεξαγόμενον πολυμερῆ θεολογικὸν διάλογον, δέον ὅπως ἐξεύρη τρόπους συντονισμοῦ τῶν προσπαθειῶν αὐτῆς ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἐκκλησιολογικά κριτήρια τῆς συμμετοχῆς αὐτῆς ἐν τῷ πολυμερεῖ τούτῳ διαλόγῳ.

† Ὁ Μύρων Χρυσόστομος, Πρόεδρος

† Ὁ Καρθαγένης Παρθένιος

† Ὁ Ὄρους Λιβάνου Γεώργιος

† Ὁ Πέτρος Γερμανός

† Ὁ Κιέβου καὶ Γαλικίας Φιλάρετος

† Ὁ Σουμαδίας Σάββας

† Ὁ Τρανσυλβανίας Ἀντώνιος

† Ὁ Στάρας Ζαγόρας Παγκράτιος

† Ὁ Πάφου Χρυσόστομος

† Ὁ Κορίνθου Παντελεήμων

† Ὁ Βροτλάβ Ἱερεμίας

† Ὁ Σουχούμης καὶ Ἀβχαζίας Δαβὶδ

† Ὁ Πράγας Δωρόθεος

† Ὁ Φιλλανδίας Ἰωάννης

† Ο Τρανουπόλεως Δαμασκηνός
Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου

Ἡ συμβολή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφосύνης καί τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν λαῶν, καί ἄρσιν τῶν φυλετικῶν καί λοιπῶν διακρίσεων.

Ἀπόφασις

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἔχουσα συνείδησιν τῶν φλεγόντων προβλημάτων, τά ὅποια ἀπασχολοῦν σήμερον ὀλόκληρον τήν ἀνθρωπότητα ἀνέγραψεν ἀρχῆθεν εἰς τήν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τό θέμα: «Συμβολή τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς ἐπικράτησιν τῶν χριστιανικῶν ιδεωδῶν τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφосύνης καί τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν λαῶν, καί ἄρσιν τῶν φυλετικῶν διακρίσεων». Εἶναι, βεβαίως, αὐτονόητον ὅτι ὁ προβληματισμός αὐτός τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δέν ἔχει ἀποκλειστικόν χαρακτήρα: ἀπασχολεῖ ὅλους τοὺς χριστιανούς, ὅλας τὰς θρησκείας καί, ὑπὸ διαφόρους μορφάς καί ἀποχρώσεις, ἐναρμονίζεται πρὸς τόν προβληματισμόν ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος.

Ποία ὅμως θά εἶναι ἡ κοινή βάσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας οἱ Ὁρθόδοξοι, ζῶντες ὑπὸ διαφόρους συνθήκας, θά πραγματοποιήσουν τά χριστιανικά ιδεώδη τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφосύνης καί τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν λαῶν; Ποία εἶναι, εἰδικώτερον, ἡ θέσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ιδεωδῶν αὐτῶν καί ποίας προτάσεις δύναται αὐτή νά κάμῃ, εἰς ποίας συγκεκριμένας ἐνεργείας νά προβῆ, διὰ νά συμβάλῃ τό κατ' αὐτήν εἰς τήν πραγματοποίησιν τῶν ιδεωδῶν τούτων; Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἡ Γ' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις κατόπιν ἐπισταμένης κατὰ στάδια μελέτης τοῦ θέματος, ἐκφράζουσα τήν ἱκανοποίησιν αὐτῆς διὰ τά ἐπιτελεσθέντα καί ἐν πλήρει συνειδήσει τῶν κατὰ τό ἀνθρώπινον παραλείψεων, αἱ ὅποια ἐσημειώθησαν ἢ σημειοῦνται εἰς τόν χῶρον αὐτόν, ὑποβάλλει εἰς τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Σύνοδον τά κάτωθι:

Α. Ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, θεμέλιον διὰ τήν εἰρήνην.

1. Ἐχει ἰδιαιτέραν σημασίαν νά τονισθῇ, ἐν πρώτοις, ὅτι ἡ βιβλική ἔννοια τῆς εἰρήνης δέν συμπίπτει πρὸς μίαν οὐδετέραν, ἀρνητικὴν ἀντίληψιν, ἡ ὁποία θά τὴν ἐταύτιζεν ἀπλῶς πρὸς ἀπουσίαν πολέμου. Ἡ ἔννοια τῆς εἰρήνης ταυτίζεται πρὸς τήν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων εἰς τήν ἀρχικὴν, προπρωτικὴν των ἀκεραιότητα, ὅταν ὁ ἀνθρώπος ἔζη καί ἀνέπνεεν ὑπὸ τὴν ζωογόνον πνοὴν τῆς κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωσιν Θεοῦ δημιουργίας του, δηλαδή τὴν ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων καί τὴν εἰρήνην μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων.

2. Πράγματι δέ, καθ' ὅλην τὴν περίοδον τοῦ ἱστορικοῦ βίου τῆς ἡ Ὁρθοδοξία ὑπηρετήσε μέ συνέπειαν, συνέχειαν καί ζῆλον τό μεγαλεῖον αὐτό τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου μέ ὅλην τὴν ἀπολυτότητα καί καθολικότητα μέ τὰς ὁποίας συνεδέθη τοῦτο εἰς τὰ πλαίσια τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας. Ὁ ἀνθρώπος, ὡς κορυφωσις καί συγκεφαλαίωσις τῆς θείας δημιουργίας καί ὡς κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν

πλασθείς τοῦ Δημιουργοῦ του, ὑπῆρξε διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τό καθ' ὅλου περιεχόμενον τῆς ἀποστολῆς τῆς εἰς τόν κόσμον καί τὴν ἱστορίαν τῆς σωτηρίας. Ἡ ἀποκατάστασις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τό ἀρχέγονον μεγαλεῖον καί κάλλος τοῦ «κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν» ἐταυτίσθη ἀπολύτως μέ τὴν ἀποστολήν τῆς. Καί αὐταὶ ἀκόμη αἱ καθαρῶς θεολογικαὶ ἔριδες, αἱ καταλήξασαι εἰς τὴν δογματικὴν διατύπωσιν τῆς Τριαδολογικῆς, τῆς Χριστολογικῆς καί τῆς Ἐκκλησιολογικῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀπεσκόπουν, ἐν τελευταία ἀναλύσει, εἰς τὴν διαφύλαξιν τῆς αὐθεντικότητος καί τῆς πληρότητος τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας διὰ τόν ἄνθρωπον καί τὴν σωτηρίαν του.

3. Ἡ ἱερότης καί θεϊότης τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου ὑπῆρξεν ἡ πηγὴ ἐμπνεύσεως δι' ὅσους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας ἐνεβάθυναν εἰς τό μυστήριον τῆς θείας οικονομίας. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τονίζει χαρακτηριστικῶς διὰ τόν ἄνθρωπον, ὅτι ὁ δημιουργός «οἶόν τινα κόσμον ἕτερον, ἐν μικρῷ μέγαν, ἐπὶ τῆς γῆς ἴστησιν, ἄγγελον ἄλλον, προσκυνητῶν μικτόν, ἐπόπτῃν τῆς ὀρατῆς κτίσεως, μύστην τῆς νοούμενης, βασιλέα τῶν ἐπὶ γῆς ... ζῶον ἐνταῦθα οἰκονομούμενον, καί ἀλλαχού μεθιστάμενον, καί πέρας τοῦ μυστηρίου, τῇ πρὸς Θεόν νεύσει θεούμενον» (Ομ. 45, 7. PG 36, 632). Ὁ λόγος τῆς δημιουργίας συνεκεφαλαιώθη μέ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καί τὴν θέωσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Χριστός, «νέον τόν παλαιόν ἄνθρωπον ἀποτελῶν» (Ἰππολύτου, Κατὰ αἰρέσεων, 10, 34. PG 16, 3454), «συναπεθέου γέ τόν ἄνθρωπον, ἀπαρχὴν τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» (Εὐσεβίου, Εὐαγγελικὴ Ἀπόδειξις, 4, 14. PG 22, 289). Τοῦτο διότι, ὅπως εἰς τόν παλαιόν Ἀδάμ ἐνυπῆρχεν ἤδη ὀλόκληρον τό ἀνθρώπινον γένος, οὕτω καί εἰς τόν νέον Ἀδάμ συνεκεφαλαιώθη ὀλόκληρον ἐπίσης τό ἀνθρώπινον γένος. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐτόνιζε χαρακτηριστικῶς, ὅτι «παρ' ἡμῖν ἀνθρωπότης μία, τό γένος ἅπαν» (Ομ. 31, 15. PG 36, 149). Ἡ διδασκαλία αὐτῆ τοῦ Χριστιανισμοῦ διὰ τὴν ἱερότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἶναι ἀνεξάντλητος πηγὴ κάθε χριστιανικῆς προσπάθειας διὰ τὴν περιφρούρησιν τῆς ἀξίας καί τοῦ μεγαλείου τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου.

4. Ἐπ' αὐτῆς τῆς βάσεως εἶναι ἀπαραίτητον νά ἀναπτυχθῇ πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις ἡ διαχριστιανικὴ συνεργασία διὰ τὴν προστασίαν τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, αὐτονοήτως δέ καί τοῦ ἀγαθοῦ τῆς εἰρήνης, οὕτως ὥστε αἱ εἰρηνευτικοὶ προσπάθειαι ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν Χριστιανῶν νά ἀποκτοῦν μεγαλύτερον βάρος καί δύναμιν.

5. Ὡς προϋπόθεσις μιᾶς εὐρύτερας ἐν προκειμένῳ συνεργασίας δύναται νά χρησιμεύσῃ ἡ κοινὴ ἀποδοχὴ τῆς ὑψίστης ἀξίας τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. Ἐν προκειμένῳ, δύναται νά ἀξιοποιηθῇ καί ἡ κτηθεῖσα πείρα τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν κλῆσιν παντός ἀνθρώπου πρὸς εἰρηνικὴν καί δημιουργικὴν ἐργασίαν. Αἱ κατὰ τόπους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἐν στενῇ συνεργασίᾳ μεθ' ὅλων τῶν ἀγαπώντων τὴν εἰρήνην ὀπαδῶν τῶν λοιπῶν ἐν τῷ κόσμῳ θρησκειῶν θεωροῦν χρέος των νά ἐργάζωνται διὰ τὴν εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς καί τὴν ἐπικράτησιν ἀδελφικῶν σχέσεων μεταξύ τῶν λαῶν. Αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι καλοῦνται νά

συμβάλουν εις τήν διαθηρησκειακήν συνεννόησιν καί συνεργασίαν, δι' αὐτῆς δέ εις τήν ἀπάλειψιν τοῦ φανατισμοῦ ἀπό πάσης πλευρᾶς καί τοιουτοτρόπως εις τήν συμφιλίωσιν τῶν λαῶν καί ἐπικράτησιν τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐλευθερίας καί τῆς εἰρήνης εις τόν κόσμον πρός ἐξυπηρέτησιν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, ἀνεξαρτήτως φυλῆς καί θρησκευματος. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ συνεργασία αὕτη ἀποκλείει τόσον τόν συγκρητισμόν, ὅσον καί τήν ἐπιδίωξιν ἐπιβολῆς ὁποιασδήποτε θρησκείας ἐπί τῶν ἄλλων.

6. Ἐχομεν τήν πεποίθησιν ὅτι, ὡς συνεργοί Θεοῦ, δυνάμεθα νά προχωρήσωμεν εις τήν διακονίαν ταύτην ἀπό κοινοῦ μεθ' ὅλων τῶν ἀνθρώπων καλῆς θελήσεως, τῶν ἀγαπώντων τήν ἀληθῆ εἰρήνην, ἐπ' ἀγαθῶ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ἐπί τοπικοῦ, ἔθνικοῦ καί διεθνοῦς ἐπιπέδου. Ἡ διακονία αὕτη εἶναι ἐντολή Θεοῦ (Ματθ. 5, 9).

Β. Ἡ ἀξία τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας

1. Ἐπιστέγασμα τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, τόσον ὡς μεμονωμένου φορέως τῆς εἰκόνας τοῦ προσωπικοῦ Θεοῦ, ὅσον καί ὡς κοινωνίας προσώπων ἀντανακλώντων διά τῆς ἐνότητος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τήν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι ζωὴν καί κοινωνίαν τῶν θείων προσώπων, ἀποτελεῖ τό θεῖον δῶρον τῆς ἐλευθερίας, διά τοῦ ὁποίου ὁ ἀνθρώπος, ἀποκτῶν συνείδησιν τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀποκτᾶ συγχρόνως τήν δυνατότητα νά ἐπιλέγῃ μεταξύ τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ (Γεν. 2, 16-17). Ἡ ἐλευθερία, ἐπομένως, ἀποτελεῖ διά τόν ἀνθρώπον θεῖον δῶρον, τό ὁποῖον τόν καθιστᾶ μὲν ἱκανόν νά προσδεύῃ συνεχῶς κατά ἀνοδικήν πορείαν πρός τήν πνευματικὴν τελειότητα, ἀλλά τό ὁποῖον, συγχρόνως, ἐμπερικλείει τόν κίνδυνον τῆς παρακοῆς, τῆς ἔναντι τοῦ Θεοῦ αὐτονομήσεως καί, δι' αὐτῆς, τῆς πτώσεως. Ἐξ οὗ καί ὁ τρομακτικὸς ρόλος, τόν ὁποῖον διαδραματίζει εις τά θέματα εἰρήνης καί ἐλευθερίας τό ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καί ἐν τῷ κόσμῳ κακόν. Συνέπεια τοῦ κακοῦ τούτου εἶναι αἱ ἐπικρατοῦσαι σήμερον ἐν τῇ ζωῇ ἀτέλειαι καί ἐλλείψεις: ἡ ἐκκοσμίκευσις, ἡ βία, ἡ ἔκλυσις τῶν ἡθῶν, τὰ παρατηρούμενα ἀρνητικὰ φαινόμενα εις μερίδα τῆς συγχρόνου νεότητος, ὁ φυλετισμός, οἱ ἐξοπλισμοί, οἱ πόλεμοι καί τὰ τούτων ἀπότοκα κοινωνικά κακά, ἡ κατάθλιψις τῶν μαζῶν, ἡ κοινωνικὴ ἀνισότης, ὁ περιορισμὸς τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων εις τόν χῶρον τῆς ἐλευθερίας τῶν συνειδήσεων καί τῆς θρησκευτικῆς εἰδικώτερον ἐλευθερίας, ἥτις εἰς τινὰς γνωστὰς περιπτώσεις, καταπιέζεται μέχρι τοῦ σημείου παντελοῦς ἀφανισμοῦ πάσης θρησκευτικῆς ἐκδηλώσεως, ἡ οἰκονομικὴ ἀθλιότης, ἡ ἄνισος κατανομή ἢ καί ἡ παντελής στέρησις τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, ὁ φυσικὸς μαρασμός, ἡ πείνα τῶν ὑποσιτιζομένων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, αἱ βίαιαι μετακινήσεις, τό προσφυγικόν χάος καί αἱ μεταναστεύσεις πληθυσμῶν, ἡ καταστροφή τοῦ περιβάλλοντος, τὰ προβλήματα τῶν ἐν ἐξελίξει κοινωνιῶν ἐν μέσῳ μιᾶς ἀνίσως ἐκβιομηχανοποιημένης καί τεχνοκρατουμένης ἀνθρωπότητος, αἱ προσδοκίαι τῆς μελλοντολογίας – πάντα ταῦτα ὑφαίνουσι τό ἀπέραντον ἄγχος τῆς ἀγωνιώδους συγχρόνου ἀνθρωπότητος. Μιᾶς

άνθρωπότητος ὅμως, ἢ ὅποια, ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσω τῶν διαιρέσεών της, ἀποκτᾶ ἐντονώτερον τὴν συνείδησιν, ὅτι περικλείει τὰ σπέρματα τῆς ὄντολογικῆς ἐνότητος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὸ ὅποion, ὅπως διὰ τοῦ πρώτου Ἀδάμ συνάπτεται πρὸς τὸν Δημιουργόν, οὕτω καὶ διὰ τοῦ δευτέρου Ἀδάμ, τηρεῖται ἐν ἐνότητι μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός.

2. Ἐναντι τῆς καταστάσεως αὐτῆς, ἢ ὅποια ὠδήγησεν εἰς τὴν ἀποδυνάμωσιν τῆς θεωρήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, καθῆκον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι ὅπως, ἀποφεύγουσα τοὺς προβληματισμούς τοῦ ὀρθολογισμοῦ, προβάλλῃ σήμερον, μέσα ἀπὸ τὸ κήρυγμα, τὴν θεολογίαν, τὴν λατρείαν καὶ τὸ ποιμαντικόν ἔργον της, τὸ πρόσωπον τοῦ χριστιανοῦ ἀνθρώπου ὡς προσώπου ὑποκειμένου. Εἰς τὸ καθῆκον τοῦτο ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καλεῖται νὰ ἀνταποκριθῇ ἐπιτυχῶς, διότι ὁ πυρὴν τῆς ἀνθρωπολογίας της εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου μέ τὴν ὅποian τὸν ἐπροίκισεν ὁ Δημιουργός του καὶ ἢ ὅποια διασώζεται κατὰ τὸ μέτρον, κατὰ τὸ ὅποion ἐπιλέγει οὗτος νὰ εἶναι ἐλεύθερος ὄχι ἀνεξαρτήτως τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ ἄλλ' ἐλευθέρως ὑποτασσόμενος εἰς Αὐτόν καὶ εἰς τὸ σχέδιον τὸ ὅποion Οὗτος συνέλαβε δι' αὐτόν.

Γ. Αποστολή τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον

1. Ἡ Ὀρθοδοξία δύναται καὶ ὀφείλει νὰ συμβάλῃ θετικῶς εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὀργανικῆς σχέσεως τοῦ συγχρόνου διεθνoῦς διαλόγου πρὸς τὰ κατ' ἐξοχὴν χριστιανικά ιδεώδη τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφoσύνης, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης μεταξύ τῶν λαῶν, διακηρύττουσα τὴν περὶ ἀνθρώπου καὶ κόσμου χριστιανικὴν πίστιν, ὡς ἔπραξε τοῦτο εἰς τὴν καθ' ὅλου ἱστορικὴν πορείαν αὐτῆς, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτιστικῆς ταυτότητος τοῦ κόσμου. Ἡ περὶ θείας προελεύσεως καὶ ἐνότητος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ τοῦ κόσμου χριστιανικὴ πίστις, ἐν ἀρρηκτῶ πάντοτε σχέσει πρὸς τὴν ἱερότητα, τὴν αὐτοτέλειαν καὶ τὴν ὑψίστην ἀξίαν τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, εὐρίσκεται ὑπολανθανόντως εἰς τὴν βάσιν τοῦ συγχρόνου διεθνoῦς διαλόγου διὰ τὴν εἰρήνην, τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην καὶ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα. Ἡ ἰδέα τῆς καθολικότητος τῶν ιδεωδῶν τούτων, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τοῦ συγχρόνου διαλόγου, θὰ ἦτο σχεδόν ἀδιανόητος ἄνευ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας διὰ τὴν ὄντολογικὴν ἐνότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

2. Ἡ ἀναγωγή τῆς ἐνότητος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἰς τὸ ἀρχέτυπον ζεῦγος τῆς θείας δημιουργίας καθίσταται ἢ συγκεκριμένη πηγή τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος, τῆς ἀδελφoσύνης καὶ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία διὰ τὴν ἐν Χριστῷ «ἀνακεφαλαίωσιν» τῶν πάντων (Ἐφ. 1, 10) ἀποκατέστησε τὴν ἱερότητα καὶ τὸ ὑπέροχον μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καὶ κατήργησε τὸν κόσμον τῆς διασπάσεως, τῆς ἀλλοτριώσεως, τῶν φυλετικῶν διακρίσεων καὶ τοῦ μίσους. Ἡ ἐν Χριστῷ πρόσληψις ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ τοῦ κόσμου ἀνασυνέθεσε τὴν ὀργανικὴν ἐνότητα αὐτῶν εἰς ἓν σῶμα, διό

καί διεκηρύχθη ὅτι «οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδέ Ἕλληνας, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδέ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καί θήλυ· πάντες γάρ εἰς ἐστέ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. 3, 28). Συγχρόνως πιστεύομεν ὅτι ἡ ἐνότης αὕτη δέν εἶναι κάτι στατικόν καί μονολιθικόν. Ἐχει ἀπέραντον δυναμισμὸν καί ποικιλίαν, διότι ἐκπηγάζει ἐκ τῆς ἐν κοινωνία προσώπων ἐπιχυγχανομένης ἐνότητος, κατὰ τό πρότυπον τῆς ἐνότητος τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Δ. Περί εἰρήνης καί δικαιοσύνης

1. Ἡ ἀνθρωπότης καταβάλλει προσπαθείας, ὅπως ἡ ἔχθρα καί ἡ δυσπιστία, αἱ δηλητηριάζουσαι τὴν διεθνή ἀτμόσφαιραν, παραχωρήσωσι τὴν θέσιν εἰς τὴν φιλίαν καί τὴν ἀλληλοκατανόησιν, ὅπως ἡ ἄμιλλα εἰς τὸν ἐξοπλισμὸν ἀντικατασταθῆ ὑπὸ ὀλοκληρωτικοῦ καί πλήρους ἀφοπλισμοῦ, ὅπως ὁ πόλεμος, ὡς μέσον ἐπιλύσεως τῶν διεθνῶν προβλημάτων, ἀποβληθῆ διὰ παντός ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς κοινωνίας.

2. Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀγωνίζεται πάντοτε διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν χριστιανικῶν ιδεωδῶν τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος, τῆς ἀδελφοσύνης, τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καί τῆς ἀγάπης μεταξύ λαῶν. Αὕτη αὕτη ἡ ἐν Χριστῷ Ἀποκάλυψις χαρακτηρίζεται «εὐαγγέλιον τῆς εἰρήνης» (Ἐφ. 6, 15), διότι ὁ Χριστός, «εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Σταυροῦ» τὰ πάντα (Κολ. 1, 20), «εὐηγγελίσατο εἰρήνην τοῖς μακρὰν καί τοῖς ἐγγύς» (Ἐφ. 2, 17) καί κατέστη «ἡ εἰρήνη ἡμῶν» (Ἐφ. 2, 14). Ἡ εἰρήνη αὕτη, ἡ «πάντα νοῦν ὑπερέχουσα» (Φιλ. 4, 7), ὡς εἶπεν ὁ ἴδιος ὁ Κύριος εἰς τοὺς μαθητάς Του κατὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, εἶναι εὐρυτέρα καί οὐσιαστικώτερα ἀπὸ τὴν εἰρήνην, τὴν ὁποίαν ἐπαγγέλλεται ὁ κόσμος: «Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν» (Ἰω. 14, 27). Καί τοῦτο διότι ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ ὄρμος καρπὸς τῆς ἐν αὐτῷ ἀνακεφαλαιώσεως τῶν πάντων, τῆς ἀναδείξεως τῆς ἱερότητος καί τοῦ μεγαλείου τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου ὡς εἰκόνας Θεοῦ· τῆς προβολῆς τῆς ὀργανικῆς ἐνότητος ἐν αὐτῷ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καί τοῦ κόσμου· τῆς ἐν τῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ καθολικότητος τῶν ιδεωδῶν τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος καί τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καί, τέλος, τῆς καρποφορίας τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν ἀνθρώπων καί τῶν λαῶν τοῦ κόσμου. Ἡ πραγματικὴ εἰρήνη εἶναι ὁ καρπὸς τῆς ἐπικρατήσεως ἐπὶ τῆς γῆς ὅλων αὐτῶν τῶν χριστιανικῶν ιδεωδῶν. Εἶναι ἡ ἀνωθεν εἰρήνη περὶ τῆς ὁποίας πάντοτε εὐχεται ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἰς τὰς καθημερινὰς τῆς δεήσεις, ἐξαιτουμένη ταύτην παρὰ τοῦ Θεοῦ, τοῦ τὰ πάντα δυναμένου καί εἰσακούοντος τὰς προσευχὰς τῶν μετὰ πίστεως Αὐτῶν προσερχόμενων.

3. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται δῆλον διατί ἡ Ἐκκλησία, ὡς «Σῶμα Χριστοῦ» (Α' Κορ. 12, 27), προεβλήθη ὡς «ἡ ὄρασις τῆς εἰρήνης» τοῦ κόσμου (Ὡριγένους, εἰς Ἰερ. 9, 2. PG 13, 349), ἥτοι τῆς πραγματικῆς καί καθολικῆς εἰρήνης, οἷαν εὐηγγελίσατο ὁ Χριστός. «Ἡμεῖς», λέγει Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, εἴμεθα «τό εἰρηνικὸν γένος» (Παιδαγ. 2, 2. PG 8, 428), εἴμεθα οἱ «εἰρηνικοὶ στρατιῶται» τοῦ Χριστοῦ (Προτρεπτ. 11. PG 8, 236).

Ἡ εἰρήνη, λέγει ἀλλαχοῦ ὁ ἴδιος, εἶναι συνώνυμον τῆς δικαιοσύνης (Στρωμ. 4, 25. PG 8, 1369-72). Ὁ δὲ ἅγιος Βασίλειος προσθέτει: «οὐ δύναμαι πειῖσαι ἐμαυτὸν, ὅτι ἄνευ τῆς εἰς ἀλλήλους ἀγάπης καὶ ἄνευ τοῦ, τὸ εἰς ἐμέ ἦκον, εἰρηνεύειν πρὸς πάντας δύναμαι ἄξιος κληθῆναι δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Ἐπιστ. 203, 2. PG 32, 737). Τοῦτο εἶναι τόσον αὐτονόητον διὰ τὸν Χριστιανόν, ὥστε «οὐδέν οὕτως ἰδίον ἐστι Χριστιανοῦ ὡς τὸ εἰρηνοποιεῖν» (Ἐπιστ. 114. PG 32, 528). Ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ μυστικὴ δύναμις, ἡ ὁποία πηγάζει ἀπὸ τὴν καταλλαγὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα του: «κατὰ πρόνοιαν Ἰησοῦ τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν ἐνεργοῦντος, καὶ ποιῶντος εἰρήνην ἄρρητον καὶ ἐξ αἰῶνος προωρισμένην καὶ ἀποκαταλλάσσοντος ἡμᾶς ἐαυτῶ καὶ ἐν ἐαυτῶ τῶ Πατρί» (Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, Περί θ. ὄνομ. 11, 2, 4. PG 3, 953).

4. Ὀφείλομεν συγχρόνως νὰ ὑπογραμμίσωμεν ὅτι τὸ πνευματικὸν δῶρον τῆς εἰρήνης ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην συνεργίαν. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα χορηγεῖ πνευματικὰ δῶρα ὅταν ὑπάρχη ἀνάβασις τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας πρὸς τὸν Θεόν, ὅταν ἐν μετάνοιᾳ ἐπιζητῆ κανεῖς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ. Τὸ θεῖον δῶρον τῆς εἰρήνης ἐμφανίζεται ἐκεῖ ἔνθα οἱ Χριστιανοὶ καταβάλλουν προσπαθείας εἰς τὸ ἔργον τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλπίδος ἐν Χριστῶ Ἰησοῦ τῶ Κυρίῳ ἡμῶν (Α' Θεσ. 1, 3).

5. Ὅμιλοῦντες περὶ τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ, ὡς τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης ἐννοοῦμεν τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπιτυχανομένην εἰρήνην. Ἡ ἁμαρτία εἶναι πνευματικὴ ἀσθένεια, τῆς ὁποίας τὰ ἐξωτερικὰ συμπτώματα εἶναι αἱ ταραχαί, αἱ ἔριδες, οἱ πόλεμοι μέ τὰς τραγικὰς τῶν συνεπειᾶς. Ἡ Ἐκκλησία ἐπιδιώκει νὰ ἐξάλειψη ὄχι μόνον τὰ ἐξωτερικὰ συμπτώματα αὐτῆς τῆς ασθενείας, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῶν, τὴν ἁμαρτίαν.

6. Συγχρόνως ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ καθῆκον αὐτῆς νὰ ἐπικροτῆ πᾶν ὅ,τι ἐξυπηρετεῖ πρᾶγματι τὴν εἰρήνην (Ρωμ. 14, 19) καὶ ἀνοίγει τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἀδελφосύνην, τὴν ἀληθῆ ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην μεταξὺ ὄλων τῶν τέκνων τοῦ ἐνός οὐρανοῦ Πατρὸς ὡς καὶ μεταξὺ ὄλων τῶν λαῶν, τῶν ἀποτελούντων τὴν ἐνιαίαν ἀνθρωπίνην οἰκογένειαν. Συμπάσχει δὲ μεθ' ὄλων τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι, εἰς διάφορα μέρη τοῦ κόσμου, στεροῦνται τοῦ ἀγαθοῦ τῆς εἰρήνης καὶ ὑφίστανται διωγμούς, λόγῳ τῆς χριστιανικῆς τῶν πίστεως.

Ε. Ἡ εἰρήνη ὡς ἀποτροπὴ τοῦ πολέμου

1. Ἡ Ὀρθοδοξία καταδικάζει γενικῶς τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον θεωρεῖ ὡς ἀπόρροιαν τοῦ ἐν τῶ κόσμῳ κακοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας, ἐπιτρέψασα κατὰ συγκατάβασιν πολέμους πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς καταπατηθείσης δικαιοσύνης καὶ ἐλευθερίας.

2. Δέν ἔχει διὰ τοῦτο κανένα δισταγμὸν νὰ διακηρύξη ὅτι εἶναι ἐναντίον πάσης μορφῆς ἐξοπλισμῶν, συμβατικῶν, πυρηνικῶν καὶ διαστημικῶν, ὀθενδήποτε προερχομένων, διότι ὁ πυρηνικὸς ἰδίᾳ πόλεμος ἔχει ὡς ἐπακόλουθον τὴν καταστροφὴν τῆς δημιουργίας, τὴν ἐξαφάνισιν τῆς ζωῆς ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

Αυτό δέ ὀφείλει νά τό πράξη πολύ περισσότερο σήμερον, ὅτε γνωρίζομεν καλλίτερον τήν καταστρεπτικήν δύναμιν τῶν πυρηνικῶν ὄπλων. Αἱ συνέπειαι ἐνδεχομένου πυρηνικοῦ πολέμου θά εἶναι τρομακτικά, ὄχι μόνον διότι θά ἐπέλθῃ ὁ θάνατος εἰς ἀπρόβλεπτον ἀριθμόν ἀνθρώπων, ἀλλά καί διότι δι' ὅσους θά ἐπιζήσουν ὁ βίος θά καταστῇ ἀβίωτος. Θά ἐμφανισθοῦν ἀνίατοι ἀσθένειαι καί θά προκληθοῦν γενετικά ἀλλαγáι, αἱ ὁποῖαι θά ἐπηρεάζουν καταστρεπτικῶς καί τάς ἐπομένους γενεάς, ἐάν βεβαίως ἐναπομείνῃ κάτι ἐπί τῆς γῆς. Συμφώνως πρὸς γνώμας εἰδικῶν ἐπιστημόνων ἄλλη φοβερὰ συνέπεια ἑνός πυρηνικοῦ πολέμου θά εἶναι ὁ ὀνομαζόμενος «πυρηνικός χειμῶν». Θά προκληθῇ ἀλλαγὴ τοῦ κλίματος εἰς τόν πλανήτην μας καί θά ἐκλείψῃ ἡ ζωὴ. Ἐξ αὐτῶν συνάγεται ὅτι ὁ πυρηνικός πόλεμος εἶναι ἀνεπίτρεπτος ἀπό πάσης ἐπόψεως, φυσικῆς καί ἠθικῆς. Εἶναι ἔγκλημα κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος καί θανάσιμον ἀμάρτημα ἐναντι τοῦ Θεοῦ, τό ἔργον τοῦ ὁποίου καταστρέφει. Καθῆκον λοιπόν τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, τῶν ἄλλων Χριστιανῶν καί ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι νά προλάβουν αὐτόν τόν κίνδυνον. Ἐκ παραλλήλου εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ ἔρευνα καί ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ κοσμικοῦ χώρου διά εἰρηνικούς καί ἐποικοδομητικούς σκοπούς δέν ἔρχονται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τήν θέλησιν τοῦ Θεοῦ.

3. Παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ἀναφυόμενος εἰς τάς ἡμέρας μας κίνδυνος τῆς πυρηνικῆς καταστροφῆς καί τό αἶσθημα ἀδυναμίας ἐνώπιον αὐτοῦ ὀδηγεῖ χριστιανούς τινες εἰς τήν σκέψιν ὅτι αὐτὴ ἡ παγκόσμιος ἀπειλή εἶναι σημεῖον τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ὁ ἴδιος ὅμως ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καίτοι προλέγει τά πρόδρομα σημεῖα τῆς ἐσχάτης ἡμέρας, ἐν τούτοις μᾶς προφυλάσσει ἀπό τό σκάνδαλον διαφόρων λογισμῶν περὶ τοῦ τέλους τοῦ κόσμου λέγων ὅτι «περὶ δέ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καί τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδε» (Μαρκ. 13, 32). Αἱ προσπάθειαι ἡμῶν διά τήν ἀποτροπὴν τοῦ πολέμου καί τήν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης οὐδόλως ἀναιροῦν τήν πίστιν τῶν χριστιανῶν, ὅτι τό σύμπαν ὅλον καί ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκονται εἰς τάς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐν σοφίᾳ ἐδημιούργησε τόν κόσμον, προνοεῖ περὶ αὐτοῦ καί κυβερνᾷ αὐτόν. Ὁ Θεός κατευθύνει τήν ἱστορίαν ἐν κραταιᾷ χειρὶ πρὸς τό μέλλον, οἱ δέ χριστιανοί βιοῦν ἀπό τοῦδε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τήν ἐσχατολογικὴν πραγματικότητα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, προσδοκῶντες καινὴν γῆν καί καινούς οὐρανούς. Διά τοῦτο, μολονότι ἀνησυχοῦν διά τήν ἔκτασιν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ κακοῦ καί ἀγωνίζονται νά τό περιορίσουν, δέν περιπίπτουν εἰς ἀπόγνωσιν, διότι βλέπουν τά πάντα ὑπὸ τό πρῖσμα τῆς αἰωνιότητος, προσδοκῶντες ἀνάστασιν νεκρῶν καί ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

ΣΤ. Φυλετικά καί λοιπαὶ διακρίσεις

1. Ὁ Κύριος, ὡς Βασιλεὺς τῆς δικαιοσύνης (Ἐβρ. 7, 2-3), ἀποδοκιμάζει τήν βίαν καί τήν ἀδικίαν (Ψαλμ. 10, 5), καταδικάζει τήν ἀπάνθρωπον στάσιν πρὸς τόν συνάνθρωπον (Μαρκ. 25, 41-46. Ἰακ. 2, 15-16). Εἰς τήν βασιλείαν αὐτοῦ, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἤδη ἐδῶ εἰς τήν γῆν, καί ἔχει κατ' ἐξοχὴν πνευματικόν χαρακτήρα, δέν

υπάρχει τόπος ούτε διά τὰ ἔθνικα μίση, ούτε δι' οἰανδήποτε ἔχθραν καί μισαλλοδοξίαν (Ησ. 11, 6. Ρωμ. 12, 10).

2. Ἰδιαιτέρα μνεία θά πρέπει νά γίνη εἰς τό σημεῖον αὐτό διά τήν θέσιν τῆς Ὁρθοδοξίας ἔναντι τῶν φυλετικῶν διακρίσεων. Ἡ θέσις αὕτη εἶναι, ἐν προκειμένῳ σαφής: ἡ Ὁρθοδοξία πιστεύει ὅτι ὁ Θεός «ἐποίησέν τε ἐξ ἑνός αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπί πᾶν τό πρόσωπον τῆς Γῆς» (Πραξ. 17, 26) καί ὅτι ἐν Χριστῷ «οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδέ Ἕλλην, οὐκ ἐν δοῦλος οὐδέ ἐλεύθερος, οὐκ ἐν ἄρσεν καί θῆλυ· πάντες γάρ εἰς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. 3, 28). Συνεπῆς πρὸς τήν πίστιν αὐτήν, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δέν δέχεται τὰς φυλετικάς διακρίσεις, οἰασδήποτε μορφῆς, ἐφ' ὅσον αὐταὶ προϋποθέτουν ἀξιολογικὴν διαφορὰν μεταξύ τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν καί συνεπάγονται διαβάθμισιν δικαιωμάτων. Διακηρύσσουσα δέ τήν ἐπείγουσαν ἀνάγκην τῆς πλήρους ἄρσεως τῶν διακρίσεων καί τῆς παροχῆς δυνατοῦτος ὀλόπλευρου ἀναπτύξεως ὅλων τῶν κατοίκων τῆς Γῆς, δέν περιορίζει τήν ὑποστήριξιν αὐτῆς εἰς μόνην τήν ἄρσιν τῶν διακρίσεων, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὡς κριτήριον τό χρῶμα τῆς φυλῆς καί ἐντοπίζονται μόνον εἰς ὠρισμένας περιοχάς τοῦ πλανήτου μας, ἀλλὰ ἐπεκτείνει αὐτήν καί εἰς τήν καταπολέμησιν ὅλων τῶν διακρίσεων εἰς βάρος διαφόρων μειονοτήτων.

3. Ἡ μειονότης, εἴτε εἶναι θρησκευτικὴ εἴτε γλωσσικὴ εἴτε ἐθνικὴ, πρέπει νά τυγχάνη σεβασμοῦ τῆς ἰδιομορφίας της. Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι συνδεδεμένη πρὸς τήν ἐλευθερίαν τῆς κοινότητος εἰς τήν ὁποίαν οὗτος ἀνήκει. Ἐκάστη κοινότης πρέπει νά ἐξελίσσεται καί νά ἀναπτύσσεται συμφώνως πρὸς τὰ ἰδιαίτερα γνωρίσματά της. Ἐν προκειμένῳ ὁ πλουραλισμός θά ἔπρεπε νά ρυθμίζῃ τήν ζωὴν ὅλων τῶν χωρῶν. Ἡ ἐνότης ἑνός ἔθνους, μιᾶς χώρας ἢ ἑνός κράτους θά ἔπρεπε νά κατανοῆται ὡς τό δικαίωμα διαφορότητος τῶν ἀνθρωπίνων κοινοτήτων.

4. Ἡ Ὁρθοδοξία χωρὶς συμβιβασμούς καταδικάζει τό ἀπάνθρωπον σύστημα τῶν φυλετικῶν διακρίσεων καί τήν ἱερόσυλον διακήρυξιν περὶ δήθεν συμφωνίας αὐτοῦ πρὸς τὰ χριστιανικά ἰδεώδη. Εἰς τό ερώτημα «καί τίς ἐστὶ μου ὁ πλησίον;» ὁ Χριστός ἀπήντησε μέ τήν παραβολὴν τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου. Καί οὕτω μᾶς ἐδίδαξε τήν κατάλυσιν κάθε μεσοτοίχου ἔχθρας καί προκαταλήψεως. Ἡ Ὁρθοδοξία ὁμολογεῖ ὅτι κάθε ἄνθρωπος, ἀνεξαρτήτως χρώματος, θρησκείας, φυλῆς, ἐθνικότητος, γλώσσης, εἶναι φορεὺς τῆς εἰκόνας Θεοῦ, ἀδελφός ἢ ἀδελφὴ μας, ἰσότημον μέλος τῆς ἀνθρωπίνης οικογενείας.

Z. Ἀδελφοσύνη καί ἀλληλεγγύη μεταξύ τῶν λαῶν

1. Ἡ τελευταία αὐτῆ διαπίστωσις μᾶς ὀδηγεῖ ἀβιάστως εἰς τήν βαθυτέραν σύλληψιν τῆς ἰδιοτύπου συμβολῆς τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τήν μεταξύ τῶν λαῶν ἀλληλεγγύην καί καλλιέργειαν τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀδελφοσύνης. Πράγματι, αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησῖαι ἔχουν τήν δυνατότητα νά συμβάλουν διά τῆς καλλιέργειας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος καί γενικώτερον τοῦ λαοῦ καθὼς καί διά τῆς ὅλης πνευματικῆς των δραστηριότητος εἰς μίαν μεταβολὴν πρὸς τό ἠπιώτερον τοῦ γενικοῦ

κλίματος καί φρονήματος. Ἐνταῦθα πρόκειται περί ποικίλων πνευματικῶν δυνατοτήτων διαφερουσῶν ἐκείνων τῶν διεθνῶν ὀργανισμῶν καί τῶν κρατῶν. Αἱ δυνατότητες αὗται ἐκπηγάζουν ἐκ τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἀποβλέπουν εἰς οὐσιαστικώτερα καί μονιμώτερα ἀποτελέσματα εἰς τὰ ζητήματα εἰρήνης καί ἀδελφοσύνης, καί πρέπει νά ἀναπτυχθοῦν εἰς τό μέγιστον δυνατόν. Ἐδῶ διανοίγεται εὐρύ στάδιον διά τας Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, δεδομένου ὅτι αὗται ὡς οὐσιαστικόν στοιχεῖον τῆς ἐκκλησιολογικῆς καί κοινωνικῆς διδασκαλίας των προβάλλουν εἰς τόν διεσπασμένον κόσμον τό ἰδεῶδες τῆς λατρευτικῆς, τῆς Εὐχαριστιακῆς κοινωνίας.

2. Οὕτω κατανοεῖται καί ἡ τεραστία εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας εἰς τήν καταπολέμησιν τῆς πείνης καί τῆς ἀπολύτου ἐνδείας, ἡ ὁποία μαστίζει σήμερον κατά ἀπαράδεκτον τρόπον μεγάλας μάζας ἀνθρώπων ἢ καί ὀλοκλήρων λαῶν, κυρίως εἰς τόν Τρίτον Κόσμον. Ἐν τοιοῦτον φοβερόν φαινόμενον εἰς τήν ἐποχήν μας, κατά τήν ὁποίαν αἱ οικονομικῶς προηγμένοι χῶραι ζοῦν ὑπό καθεστῶς ἀφθονίας καί σπατάλης ἢ καί ἀναλίσκονται εἰς ἐξοπλισμούς, ὑποδηλοῖ σοβαράν κρίσιν ταυτότητος τοῦ συγχρόνου κόσμου, τοῦτο δέ διά δύο κυρίως λόγους:

(α) διότι ἡ πείνα ὄχι μόνον ἀπειλεῖ τό θεῖον δῶρον τῆς ζωῆς ὀλοκλήρων λαῶν τοῦ ἀναπτυσσομένου κόσμου, ἀλλά καί συντρίβει ὀλοκληρωτικά τό μεγαλεῖον καί τήν ἱερότητα τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, καί

(β) διότι αἱ οικονομικῶς ἀνεπτυγμένοι χῶραι, μέ τήν ἄδικον ἢ καί, συχνά, ἐγκληματικήν κατανομήν καί διαχείρισιν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, προσβάλλουν ὄχι μόνον τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ εἰς τό κάθε ἀνθρώπινον πρόσωπον, ἀλλά καί τόν ἴδιον τόν Θεόν, ὁ ὁποῖος σαφῶς ταυτίζει ἑαυτόν πρός τόν πεινῶντα καί ἐνδεῆ ἄνθρωπον, λέγων «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνί τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοί ἐποιήσατε» (Ματθ. 25, 40).

3. Ἡ οἰαδήποτε, ἐπομένως, ἀδράνεια καί ἀδιαφορία τοῦ κάθε χριστιανοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας γενικώτερον ἐμπρός εἰς τό τρομακτικόν σύγχρονον φαινόμενον τῆς πείνης ὀλοκλήρων λαῶν, θά ἐταυτίζετο μέ προδοσίαν τοῦ Χριστοῦ καί μέ ἀπουσίαν ἐνεργοῦ πίστεως. Διότι, ἂν ἡ μέριμνα διά τήν ἰδικήν μας τροφήν εἶναι συχνά θέμα ὑλικόν, ἡ μέριμνα διά τήν τροφήν τοῦ συνανθρώπου μας εἶναι θέμα καί πνευματικόν (Ἰακ. 2, 14-18). Ἀποτελεῖ, ἐπομένως, ὕψιστον καθῆκον ὄλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν νά κηρυχθοῦν ἀλληλέγγυοι πρός τούς ἐνδεεῖς ἀδελφούς των καί νά ὀργανώσουν ἀμέσως καί ἀποτελεσματικῶς τήν βοήθειάν των. Ἐπ' αὐτοῦ αἱ κατά τόπους Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἔχουν ἤδη ἀποκτήσει πείραν ἐκ τῶν ἀναληφθεισῶν μέχρι τοῦδε σχετικῶν ἐνεργειῶν καί πρωτοβουλιῶν των. Δι' αὐτῶν διανοίγεται, πρᾶγματι, ἡ ὁδός τῆς συνεργασίας αὐτῶν ὡς πρός τό ἀντικείμενον τοῦτο ὄχι μόνον μεταξύ των ἀλλά καί μέ τας ἄλλας Χριστιανικάς Ἐκκλησίας καί Ὁμολογίας, μέ τό Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν ὡς καί μέ τούς Διεθνεῖς Ὁργανισμούς οἱ ὁποῖοι ἐτάχθησαν εἰς τήν ὑπηρεσίαν τῆς καταπολεμήσεως τῆς φοβερᾶς αὐτῆς μάστιγος. Μέ τόν ἀφοπλισμόν δέν θά ἐξουδετεροῦτο μόνον ὁ κίνδυνος τοῦ πυρηνικοῦ ἀφανισμοῦ,

ἀλλά καί θά ἐξοικονομοῦντο ἄφθονα χρήματα διά τήν βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν πεινῶντων καί τῶν ἐνδεῶν.

4. Ἄς μὴν ἀπατώμεθα: ἡ πείνα καί ἡ χαίνουσα ἀνισότης, ἡ ὁποία μαστίζει σήμερον τήν ἀνθρωπίνην κοινότητα καταδικάζει τήν ἐποχήν μας τόσον εἰς τά ἴδια ἑαυτῆς ὄμματα ὅσον καί εἰς τά ὄμματα τοῦ δικαιοκρίτου Θεοῦ. Καί τοῦτο διότι τό θέλημα αὐτοῦ σήμερον, ταυτιζόμενον πρός τήν λύτρωσιν τοῦ συγκεκριμένου ἀνθρώπου, τοῦ ἐδῶ καί τοῦ τώρα, μᾶς ὑποχρεώνει νά ὑπηρετήσωμεν τόν ἀνθρωπον εἰς τήν ἀντιμετώπισιν τῶν συγκεκριμένων προβλημάτων του. Ἡ πίστις εἰς τόν Χριστόν χωρίς διακονικήν ἀποστολήν χάνει τήν σημασίαν της. Τό νά εἴμεθα Χριστιανοί σημαίνει νά μιμώμεθα τόν Χριστόν καί νά εἴμεθα ἕτοιμοι νά τόν ὑπηρετήσωμεν εἰς τό πρόσωπον τοῦ ἀδυνατοῦ, τοῦ πεινῶντος, τοῦ καταδυναστευομένου καί γενικῶς τοῦ ἔχοντος ἀνάγκην βοήθειας. Πᾶσα ἄλλη προσπάθεια νά ἴδωμεν τόν Χριστόν ὡς πραγματικήν παρουσίαν, χωρίς ὑπαρξιακήν σχέσιν πρός αὐτόν, ὁ ὁποῖος χρειάζεται βοήθειαν, δέν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπό ἀπλή θεωρία.

Η. Ἡ προφητική ἀποστολή τῆς Ὁρθοδοξίας: μαρτυρία ἀγάπης ἐν διακονίᾳ

1. Ἡ εἰς τά πλαίσια τοῦ συγχρόνου κόσμου συμβολή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τήν εἰρήνην, τήν ἐλευθερίαν, τήν δικαιοσύνην καί τήν ἀδελφосύνην μεταξύ τῶν λαῶν, θά πρέπει νά εἶναι πρωτίστως μία μαρτυρία ἀγάπης. Ἡ μαρτυρία δέ αὕτη θά πρέπει νά δίδεται πάντοτε δι' ἐπιλογῆς τῶν πλέον ἀποτελεσματικῶν μέσων, τά ὁποῖα αἱ συνθῆκαι παρέχουν εἰς τὰς Ἐκκλησίας. Μαρτυρία ἀγάπης σημαίνει ὅτι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι δύνανται νά ἐπεμβαίνουν εἰς ἐκείνας τὰς καταστάσεις, αἱ ὁποῖαι κρίνονται ἀντίθετοι πρός τό Εὐαγγέλιον καί τήν παράδοσιν των. Ἐδῶ ἀνακύπτει ἐπιτακτική ἡ προφητική ἀποστολή τῆς Ὁρθοδοξίας, τό καθῆκόν της νά μαρτυρῇ «περί τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» εἰς κάθε θέμα ἀπτόμενον τῆς προαγωγῆς τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς δικαιοσύνης καί τῆς ἀδελφосύνης ὡς καί τοῦ σεβασμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καί τῆς ἐν αὐτῷ ὑποτυπούμενης εἰκόνας Θεοῦ. Κατά τήν ἐνάσκησιν τῆς προφητικῆς αὐτῆς ἀποστολῆς των, αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἔχουν τήν ὑποχρέωσιν νά φροντίζουν διά τήν γαλήνην τοῦ ποιμνίου των, τό ὁποῖον ἐτάχθησαν νά κατευθύνουν εἰς τήν ὁδόν τοῦ Εὐαγγελίου. Πιστεύομεν ὅτι πρός πραγμάτωσιν τούτου ἡ ἀγάπη εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία θά γαλβανίσῃ τήν θέλησιν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὅπως, ἐν συνεργασίᾳ μετά τῶν ἀδελφῶν των τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καί Ὁμολογιῶν, ἀλλά καί μετά τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, δώσουν σήμερον τήν μαρτυρίαν των – μαρτυρίαν πίστεως καί ἐλπίδος – εἰς ἕνα κόσμον ὁ ὁποῖος, περισσότερο ἴσως ἀπό ποτέ ἄλλοτε, ἔχει τήν ἀνάγκην αὐτῆς.

2. Ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, ἐπειδή κατανοοῦμεν τό νόημα τῆς σωτηρίας, αἰσθανόμεθα τό χρέος νά ἀγωνιζώμεθα διά τήν ἀνακούφισιν τῆς ἀσθενείας, τῆς δυστυχίας καί τῆς ἀγωνίας. Ἐπειδή βιοῦμεν τήν ἐμπειρίαν τῆς εἰρήνης, δέν δυνάμεθα νά εἴμεθα ἀδιάφοροι διά τήν ἀπουσίαν της ἀπό τήν

σύγχρονον κοινωνίαν. Ἐπειδὴ εὐηργετήθημεν ἀπὸ τὴν θείαν δικαιοσύνην, ἀγωνιζόμεθα διὰ μίαν πληρεστέραν δικαιοσύνην εἰς τὸν κόσμον καὶ διὰ τὴν ἐξουδετέρωσιν πάσης καταπιέσεως. Ἐπειδὴ ζῶμεν κάθε ἡμέραν τὴν θείαν συγκατάβασιν, μαχόμεθα ἐναντίον κάθε φανατισμοῦ καὶ μισαλλοδοξίας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν. Ἐπειδὴ διακηρύσσομεν συνεχῶς τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν θέωσιν τοῦ ἀνθρώπου, ὑπερασπιζόμεθα τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅλους τοὺς λαούς. Ἐπειδὴ βιοῦμεν τὴν θείαν δωρεάν τῆς ἐλευθερίας μέ τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Χριστοῦ, δυνάμεθα νὰ προβάλωμεν πληρέστερα τὴν καθολικὴν ἀξίαν τῆς διὰ κάθε ἄνθρωπον καὶ κάθε λαόν. Ἐπειδὴ, τρεφόμενοι μέ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου ἐν τῇ Θεῖα Εὐχαριστίᾳ βιοῦμεν τὴν ἀνάγκην τοῦ μερισμοῦ τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀδελφῶν μας, κατανοοῦμεν πληρέστερον τὴν πείναν καὶ τὴν στέρησιν καὶ ἀγωνιζόμεθα διὰ τὴν ὑπερνίκησιν αὐτῶν. Ἐπειδὴ προσδοκῶμεν καινὴν γῆν καὶ καινοὺς οὐρανοὺς, ὅπου θὰ ἐπικρατῇ ἡ ἀπόλυτος δικαιοσύνη, ἀγωνιζόμεθα ἐδῶ καὶ τώρα (*hic et nunc*) διὰ τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κοινωνίας.

3. Ἡ μαρτυρία μας δὲ αὕτη καὶ ἡ δι' αὐτῆς ἄρδευσις τοῦ αὐχμηροῦ ἐδάφους τῆς ἐποχῆς μας, ἡ ὁποία, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλην ἔχει ἀνάγκην τοῦ Θεοῦ, θὰ ἀποτελέσῃ ἴσως τὸν καλλίτερον τρόπον συμβολῆς τῶν Ἐκκλησιῶν μας εἰς τὴν εἰρήνην καὶ τὰ ιδεώδη, τὰ ὁποία τὴν συνοδεύουν καὶ τὴν πραγματοποιοῦν. Αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησιαὶ ἀπευθύνονται ἐν ἀγάπῃ πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, ὥστε ὅλοι νὰ συνεργήσουν εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν.

† Ὁ Μύρων Χρυσόστομος, Πρόεδρος

† Ὁ Καρθαγένης Παρθένιος

† Ὁ Ὄρους Λιβάνου Γεώργιος

† Ὁ Πέτρος Γερμανός

† Ὁ Κιέβου καὶ Γαλικίας Φιλάρετος

† Ὁ Σουμαδίας Σάββας

† Ὁ Τρανσυλβανίας Ἀντώνιος

† Ὁ Στάρας Ζαγόρας Παγκράτιος

† Ὁ Πάφου Χρυσόστομος

† Ὁ Κορίνθου Παντελεήμων

† Ὁ Βροτλάβ Ἱερεμίας

† Ὁ Σουχούμης καὶ Ἀβχαζίας Δαβίδ

† Ὁ Πράγας Δωρόθεος

† Ὁ Φιλλανδίας Ἰωάννης

† Ὁ Τρανουπόλεως Δαμασκηνός

Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου

**Ἡμερησία Διάταξις τῆς Δ' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου
Διασκέψεως**

Ἀποφασίς

?

?

?

† Ὁ Μύρων Χρυσόστομος, Πρόεδρος

† Ὁ Καρθαγένης Παρθένιος

† Ὁ Ὄρους Λιβάνου Γεώργιος

† Ὁ Πέτρας Γερμανός

† Ὁ Κιέβου καὶ Γαλικίας Φιλάρετος

† Ὁ Σουμαδίας Σάββας

† Ὁ Τρανσυλβανίας Ἀντώνιος

† Ὁ Στάρας Ζαγόρας Παγκράτιος

† Ὁ Πάφου Χρυσόστομος

† Ὁ Κορίνθου Παντελεήμων

† Ὁ Βροτλάβ Ἱερεμίας

† Ὁ Σουχούμης καὶ Ἀβχαζίας Δαβίδ

† Ὁ Πράγας Δωρόθεος

† Ὁ Φιλλανδίας Ἰωάννης

† Ὁ Τρανουπόλεως Δαμασκηνός

Γραμματεὺς ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου

Δ' ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ

6-12 Ιουνίου 2009

Ἡ Ὁρθόδοξος Διασπορά

Απόφασις

Ἡ Δ' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις, συγκληθεῖσα ὑπό τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, τῆ συμφώνῳ γνώμῃ τῶν Μακαριωτάτων Προκαθημένων τῶν Ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐκφρασθεῖσα κατὰ τὴν ἐν Φαναρίῳ Ἱερὰν Σύναξιν αὐτῶν τὸν Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 2008, συνήλθεν εἰς τὸ ἐν Σαμπεζύ Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ 6^{ης} μέχρι 13^{ης} Ἰουνίου 2009, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἰωάννου, ἐκπροσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἡ Διάσκεψις αὕτη, εἰς τὴν ὁποίαν προσεκλήθησαν καὶ ἐξεπροσωπήθησαν πᾶσαι αἱ ἀγιώταται Ὁρθόδοξοι Αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι, ἠσχολήθη περὶ τὸ θέμα τῆς κανονικῆς ὀργανώσεως τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς καὶ συνεζήτησε, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 16 τοῦ Κανονισμοῦ Λειτουργίας τῶν Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων, τὰ ὑπὸ τῆς Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἐτῶν 1990 καὶ 1993 ὑποβληθέντα αὐτῇ σχετικά κείμενα, τροποποιήσασα καὶ ἐγκρίναςα αὐτὰ ὡς ἀκολουθῶς:

1. α) Διεπιστώθη ὅτι ἀποτελεῖ κοινὴν βούλησιν πασῶν τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὅπως ἐπιλυθῇ τὸ ζήτημα τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς τὸ ταχύτερον δυνατὸν καὶ ὅπως ὀργανωθῇ αὕτη κατὰ τρόπον σύμφωνον πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησιολογίαν καὶ τὴν κανονικὴν παράδοσιν καὶ πρᾶξιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.
- β) Διεπιστώθη ὡσαύτως ὅτι κατὰ τὴν παροῦσαν φάσιν δέν εἶναι ἐφικτὴ δι' ἱστορικούς καὶ ποιμαντικούς λόγους ἢ ἄμεσος μετάβασις εἰς τὴν αὐστηρῶς κανονικὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, τοῦτέστιν εἰς τὴν ὑπαρξίν ἑνὸς μόνου Ἐπισκόπου εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως προτείνῃ τὴν δημιουργίαν μεταβατικῆς τινος καταστάσεως, ἣτις καὶ θά προετοιμάσῃ τὸ ἔδαφος διὰ τὴν αὐστηρῶς κανονικὴν λύσιν τοῦ προβλήματος, ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχῶν καὶ κατευθύνσεων, αἱ ὁποῖαι διαγράφονται κατωτέρω. Ἡ τοιαύτη προετοιμασία δέν θά πρέπει νά βραδύνη πέραν τῆς μελλούσης νά συνέλθῃ Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὥστε νά δυνηθῇ αὕτη νά προβῇ εἰς μίαν κανονικὴν λύσιν τοῦ προβλήματος.

2. α) Προτείνεται, ὅπως κατά τό μεταβατικόν στάδιον, κατά τό ὁποῖον θά προετοιμασθῇ ἡ κανονική λύσις τοῦ ζητήματος δημιουργηθοῦν (ἢ ἰδρυθοῦν) εἰς ἐκάστην ἐκ τῶν κατωτέρω μνημονευομένων περιοχῶν «Ἐπισκοπικαί Συνελεύσεις» πάντων τῶν ἐν τῇ περιοχῇ ἐκεῖνη ὡς κανονικῶν ἀναγνωριζομένων ἐπισκόπων, οἵτινες θά ἐξακολουθοῦν νά ὑπάγονται εἰς τὰς κανονικάς δικαιοδοσίας, εἰς ἃς ὑπάγονται σήμερον.
- β) Αἱ συνελεύσεις αὗται θά συνίστανται ἐκ πάντων τῶν ἐν ἐκάστη περιοχῇ ἐπισκόπων, οἵτινες εὐρίσκονται ἐν κανονικῇ κοινωνίᾳ μετά πασῶν τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί θά προεδρεύονται ὑπό τοῦ πρώτου ἐκ τῶν εἰς τήν Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως ὑπαγομένων ἀρχιερέων, ἐλλείψει δέ τούτου συμφώνως πρὸς τήν τάξιν τῶν Διπτύχων. Αὗται θά ἔχουν ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπὴν, ἀποτελουμένην ἐκ τῶν πρώτων ἱεραρχῶν τῶν διαφόρων δικαιοδοσιῶν, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν εἰς τήν περιοχὴν.
- γ) Ἔργον καί εὐθύνη τῶν ἐπισκοπικῶν τούτων συνελεύσεων θά εἶναι ἡ μέριμνα διὰ τὴν φανέρωσιν τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδοξίας καί τὴν ἀνάπτυξιν κοινῆς δράσεως ὅλων τῶν ὀρθοδόξων ἐκάστης περιοχῆς πρὸς θεραπείαν τῶν ποιμαντικῶν ἀναγκῶν τῶν ἐκεῖ διαβιούντων ὀρθοδόξων, κοινήν ἐκπροσώπησιν πάντων τῶν ὀρθοδόξων ἔναντι τῶν ἑτεροδόξων καί τῆς ὅλης κοινωνίας τῆς περιοχῆς, καλλιέργειαν τῶν θεολογικῶν γραμμάτων καί τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας κ.λπ. Αἱ ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων ἀποφάσεις θά λαμβάνωνται καθ' ὁμοφωνίαν τῶν Ἐκκλησιῶν αἱ ὁποῖαι ἐκπροσωποῦνται εἰς τὴν συγκεκριμένην Συνέλευσιν.
3. Αἱ περιοχαί, εἰς τὰς ὁποίας θά δημιουργηθοῦν εἰς ἓν πρῶτον στάδιον Ἐπισκοπικαί συνελεύσεις, ὀρίζονται ὡς ἑξῆς:
- i. Βόρειος καί Κεντρικὴ Ἀμερική.
 - ii. Νότιος Ἀμερική.
 - iii. Αὐστραλία, Ν. Ζηλανδία καί Ὠκεανία.
 - iv. Μ. Βρεταννία καί Ἰρλανδία.
 - v. Γαλλία.
 - vi. Βέλγιον, Ὁλλανδία καί Λουξεμβούργον.
 - vii. Αὐστρία.
 - viii. Ἰταλία καί Μάλτα.
 - ix. Ἑλβετία καί Λιχτενστάϊν.
 - x. Γερμανία.
 - xi. Σκανδιναυικαί Χῶραι (ἐκτός τῆς Φιλλανδίας).
 - xii. Ἰσπανία καί Πορτογαλία.

Οί ἐπίσκοποι τῆς Διασπορᾶς, οἱ ὅποιοι κατοικοῦν εἰς τὴν Διασποράν καὶ ἔχουν ἐνορίας εἰς περισσοτέρας περιοχάς, θά εἶναι μέλη τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων καὶ τῶν περιοχῶν αὐτῶν.

4. Εἰς τὰς συνελεύσεις ταύτας, αἱ ὁποῖαι συγκροτοῦνται κατ' ἀπόφασιν τῆς παρούσης Διασκέψεως, ἀνατίθεται ἡ εὐθύνη, ὅπως ὀλοκληρώσουν ἐν ταῖς λεπτομερείαις τὸν ὑπ' αὐτῆς ἐγκριθέντα κανονισμόν λειτουργίας αὐτῶν καὶ ἐφαρμόσουν αὐτόν τὸ ταχύτερον δυνατόν καὶ ὅπωςδῆποτε πρό τῆς συγκλήσεως τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.
5. Αἱ Ἐπισκοπικαὶ Συνελεύσεις δέν ἀποστεροῦν ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους μέλη αὐτῶν ἀρμοδιότητος διοικητικοῦ καὶ κανονικοῦ χαρακτῆρος οὔτε περιορίζουν τὰ δικαιώματα αὐτῶν εἰς τὴν Διασποράν. Αἱ Ἐπισκοπικαὶ Συνελεύσεις ἀποβλέπουν εἰς τὴν διαμόρφωσιν κοινῆς θέσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ διαφόρων θεμάτων, τοῦτο οὐδόλως ἐμποδίζει τοὺς Ἐπισκόπους μέλη, οἱ ὅποιοι μένουσιν ὑπόλογοι εἰς τὰς ἰδικὰς τῶν Ἐκκλησίας, νά ἐκφράσουν τὰς ἀπόψεις τῶν ἰδικῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐνώπιον τοῦ ἔξω κόσμου.
6. Οἱ πρόεδροι τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων συγκαλοῦν καὶ προεδρεύουν πασῶν τῶν κοινῶν συνάξεων τῶν ἐπισκόπων τῆς περιοχῆς αὐτῶν (λειτουργικῶν, ποιμαντικῶν, διοικητικῶν κ.λπ.). Εἰς ζητήματα γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος, ἀπαιτοῦντα, κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως, πανορθόδοξον ἀντιμετώπισιν ὁ πρόεδρος αὐτῆς ἔχει τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην διὰ τὰ περαιτέρω κατὰ τὰ πανορθόδοξως ἰσχύοντα.
7. Αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι δεσμεύονται, ὅπως μὴ προβαίνουν εἰς ἐνεργείας δυναμένας νά παραβλάψουν τὴν ὡς ἄνω διαγραφομένην πορείαν πρὸς κανονικὴν ἐπίλυσιν τοῦ θέματος τῆς Διασπορᾶς, θά πράττωσι δέ πᾶν τὸ δυνατόν πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ ἔργου τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων καὶ ἀποκατάστασιν τῆς ὁμαλῆς κανονικῆς τάξεως ἐν τῇ Διασπορᾷ.

† ὁ Περγάμου Ἰωάννης, πρόεδρος

† ὁ Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος

† ὁ ἐν Δυτικῇ καὶ Κεντρῷα Εὐρώπῃ Ἰωάννης

† ὁ Καπιτωλιάδος Ἡσύχιος

† ὁ Βολοκολάμσκ Ἰλαρίων

† ὁ Μπάτσκας Εἰρηναῖος

† ὁ Ὀλτενίας Εἰρηναῖος

† ὁ Ρούσσης Νεόφυτος

† ὁ Ζουκδίδι καὶ Τσαῖσι Γεράσιμος

† ὁ Πάφου Γεώργιος

† ὁ Περιστερίου Χρυσόστομος

† ὁ Σιεματίτσε Γεώργιος
† ὁ Κορυτσᾶς Ἰωάννης
† ὁ Κομάρο Τύχων
† ὁ Ἑλβετίας Ἱερεμίας, γραμματεὺς

Κανονισμός Λειτουργίας τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Διασπορᾷ

Ἄρθρον 1.

1. Πάντες οἱ ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι ἐκάστης Περιοχῆς, ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς Δ' Προσυννοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως καθορισθεισῶν, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται ἐν κανονικῇ κοινωσίᾳ μετὰ πασῶν τῶν κατὰ τόπους αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, συγκροτοῦν ἰδίαν Ἐπισκοπικὴν Συνέλευσιν.
2. Μέλη τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως εἶναι καὶ ὅσοι ὑπερόριοι ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι ἀσκοῦν ποιμαντικὴν διακονίαν ἐνοριῶν τῆς Περιοχῆς.
3. Οἱ ἐφησυχάζοντες καὶ οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὴν Περιοχὴν ἐπίσκοποι, ἐφ' ὅσον πληροῦν τὰς προϋποθέσεις τῆς παραγράφου (1), δύνανται νὰ προσκληθοῦν ὅπως συμμετάσχουν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἀλλὰ ἄνευ δικαιώματος ψήφου.

Ἄρθρον 2.

Σκοπὸς τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως εἶναι νὰ φανερώνη τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, νὰ προωθῆ τὴν συνεργασίαν μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς πάντας τοὺς τομείς τῆς ποιμαντικῆς διακονίας καὶ νὰ διατηρῆ, διαφυλάσῃ καὶ ἀναπτύσῃ τὰ συμφέροντα τῶν κοινοτήτων, αἱ ὅποια ὑπάγονται εἰς τοὺς ὀρθοδόξους κανονικοὺς ἐπισκόπους τῆς Περιοχῆς.

Ἄρθρον 3.

Ἡ Ἐπισκοπικὴ Συνέλευσις θὰ ἔχη Ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπὴν ἀπαρτιζομένην ἐκ τῶν πρώτων ἐπισκόπων ἐκάστης τῶν κανονικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Περιοχῆς.

Ἄρθρον 4.

1. Ἡ Ἐπισκοπικὴ Συνέλευσις καὶ ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ αὐτῆς θὰ ἔχουν ἓνα Πρόεδρον, ἓνα ἢ δύο Ἀντιπροέδρους, ἓνα Γραμματέα καὶ ἓνα Ταμία, ὡς καὶ ἄλλους ὑπευθύνους ὀρισθησομένους ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως.
2. Πρόεδρος εἶναι *ex officio* ὁ πρῶτος τῶν ἐπισκόπων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ, ἀπόντος τούτου, κατὰ τὴν τάξιν τῶν Διπτύχων. Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως συγκαλεῖ τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς, διευθύνει τὰς ἐργασίας αὐτῶν καὶ προεξάρχει τῶν συλλειτούργων. Ἐπὶ τῶν ζητημάτων, τὰ ὅποια συνεζητήθησαν εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπετεύχθη ὁμόφωνος ἀπόφασις, ὁ Πρόεδρος (ἢ κατ' ἀνάθεσιν αὐτοῦ ἄλλο μέλος τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως) προβάλλει ἐνώπιον τοῦ κράτους, τῆς κοινωσίας καὶ τῶν ἄλλων θρησκευτικῶν ὀργανισμῶν τὴν κοινὴν θέσιν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς περιοχῆς.
3. Ὁ ἢ οἱ Ἀντιπρόεδροι ὀρίζονται *ex officio* ἐκ τῶν ἐπισκόπων-μελῶν τῶν Συνελεύσεων ἐκ τῶν ἀμέσως ἐπομένων Ἐκκλησιῶν συμφώνως πρὸς τὴν τάξιν

τῶν Διπτύχων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ὁ Γραμματεὺς, ὁ Ταμίας καὶ οἱ λοιποὶ ὑπεύθυνοι ἐκλέγονται ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, δύνανται δὲ νὰ μὴ προέρχωνται ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῶν ἐπισκόπων.

Ἄρθρον 5.

1. Αἱ ἀρμοδιότητες τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως εἶναι:
 - α' νὰ μεριμνᾷ καὶ νὰ συμβάλῃ διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἐνότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Περιοχῆς εἰς τὰς θεολογικάς, ἐκκλησιολογικάς, κανονικάς, πνευματικάς, φιλανθρωπικάς, ἐκπαιδευτικάς καὶ ἱεραποστολικὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς.
 - β' Ὁ συντονισμὸς καὶ ἡ προώθησις τῶν κοινῶν ἐνδιαφέροντος δραστηριοτήτων εἰς τοὺς τομεῖς τῆς διαποιμάνεως, τῆς κατηχήσεως, τῆς λειτουργικῆς ζωῆς, τῶν θρησκευτικῶν ἐκδόσεων, τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας, τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας κ.λπ..
 - γ' Αἱ σχέσεις μετὰ τῶν ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἄλλων θρησκειῶν.
 - δ' Πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὰς σχέσεις αὐτῆς μετὰ τῆς κοινωνίας καὶ τῶν κρατικῶν Ἀρχῶν.
 - ε' Ἡ προετοιμασία σχεδίου ὀργανώσεως τῶν ὀρθοδόξων τῆς Περιοχῆς ἐπὶ κανονικῆς βάσεως.
2. Ὁ καθορισμὸς τοῦ πεδίου τῶν ἀρμοδιοτήτων δέν θά ἔδει ἐπ' οὐδενὶ νὰ παρεμβαίη εἰς τὴν ἐπαρχιακὴν δικαιοδοσίαν ἐκάστου Ἐπισκόπου καὶ νὰ περιορίζῃ τὰ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν σχέσεων αὐτῆς μετὰ τῶν διεθνῶν ὀργανισμῶν, τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, τῆς κοινωνίας τῶν πολιτῶν, τῶν μέσων μαζικῆς ἐνημερώσεως, τῶν ἄλλων ὁμολογιῶν, τῶν κρατικῶν καὶ διομολογιακῶν ὀργανισμῶν, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν ἄλλων θρησκειῶν.
 Ἐπὶ εἰδικῶν γλωσσικῶν, ἐκπαιδευτικῶν ἢ καὶ ποιμαντικῶν ζητημάτων Ἐκκλησίας τινός ἢ Ἐπισκοπικῆς Συνέλευσις δύνανται νὰ συνεργάζεται καὶ μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς τῆς ἐν λόγῳ Ἐκκλησίας, ὥστε ἡ ποικιλία τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων νὰ ἐπιβεβαιωῖ τὴν ἐνότητα τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς πίστεως καὶ τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης.

Ἄρθρον 6.

1. Ἡ Ἐπισκοπικὴ Συνέλευσις ἀποδέχεται καὶ καταγράφει τὴν ἐκλογήν τῶν ἐπισκόπων τῆς Περιοχῆς, ὡς καὶ τὴν ἀναφορὰν αὐτῶν εἰς τὰς ἀγιωτάτας αὐτοκεφάλους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.
2. Ἐξετάζει καὶ καθορίζει τὸ κανονικὸν καθεστῶς τῶν ἐν τῇ Περιοχῇ τοπικῶν κοινοτήτων, αἱ ὁποῖαι δέν ἔχουν ἀναφορὰν εἰς τὰς ἀγιωτάτας αὐτοκεφάλους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

3. Ὀφείλει νά καταγράφη πᾶσαν κρίσιν κληρικῶν ἐκφωνηθεῖσαν ὑπό τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν, ἵνα ἡ κρίσις αὕτη ἐφαρμοσθῇ μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Περιοχῆς.

Ἄρθρον 7.

1. Ἡ Ἐπισκοπική Συνέλευσις συνέρχεται τουλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἔτους, τῇ προσκλήσει τοῦ Προέδρου. Δύναται νά συνέλθῃ ὡςάκις ἤθελε τοῦτο κριθῆ ἀναγκαῖον ὑπό τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς ἢ τῇ ἐγγράφῳ καί ἠτιολογημένη αἰτήσῃ τοῦ 1/3 τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως.
2. Ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή συνέρχεται μίαν φοράν ἀνά τρίμηνον καί ὡςάκις ἤθελε τοῦτο κριθῆ ἀναγκαῖον, τῇ προσκλήσει τοῦ Προέδρου ἢ τῇ γραπτῇ καί ἠτιολογημένη αἰτήσῃ τοῦ 1/3 τῶν μελῶν αὐτῆς.
3. Αἱ προσκλήσεις διά τήν σύγκλησιν τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως, ἐάν δέν συντρέχουν ἐξαιρετικοί λόγοι, ἀποστέλλονται πρό δύο μηνῶν, ἐνῶ διά τήν σύγκλησιν τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς πρό μιᾶς ἐβδομάδος, συναποστέλλονται δέ τά θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως καί τά πρός αὐτά σχετικά στοιχεῖα.
4. Ἡ ἡμερησία διάταξις πρέπει νά ἐγκρίνεται κατά τήν πρώτην συνεδρίαν τῆς Συνελεύσεως καί δέν δύναται νά τροποποιηθῇ εἰ μή δι' ἀποφάσεως τῶν παρόντων μελῶν, λαμβανομένης δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας.

Ἄρθρον 8.

Ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ διά τῆς παρουσίας τῶν 2/3 τῶν μελῶν αὐτῆς, ἡ δέ Συνέλευσις διά τῆς παρουσίας τῆς ἀπολύτου πλειονοψηφίας τῶν μελῶν αὐτῆς, συμπεριλαμβανομένου τοῦ Προέδρου αὐτῆς.

Ἄρθρον 9.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως διεξάγονται συμφώνως πρός τάς ἀρχάς τῆς ὀρθοδόξου συνοδικῆς παραδόσεως καί διευθύνονται ὑπό τοῦ Προέδρου αὐτῆς, ὁ ὁποῖος ἔχει καί τήν εὐθύνην ἐποπτείας ἐπί τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς.

Ἄρθρον 10.

1. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως λαμβάνονται καθ' ὁμοφωνίαν.
2. Εἰς ζητήματα γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος, τά ὅποια ἀπαιτοῦν, κατά τήν κρίσιν τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως, πανορθόδοξον ἀντιμετώπισιν, ὁ πρόεδρος αὐτῆς ἔχει τήν ἀναφοράν αὐτοῦ εἰς τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην διά τά περαιτέρω, κατά τά πανορθόδοξως ἰσχύοντα.

Ἄρθρον 11.

1. Μετ' ἀπόφασιν τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως δύναται νά συγκροτοῦνται ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς Ἐπιτροπαί Λειτουργικῶν, Ποιμαντικῶν, Οἰκονομικῶν,

Ἐκπαιδευτικῶν, Οἰκουμενικῶν καί ἄλλων θεμάτων, προεδρευόμεναι ὑφ' ἑνός ἐπισκόπου-μέλους τῆς Συνελεύσεως.

2. Τά μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν αὐτῶν, κληρικοί ἢ λαϊκοί, ὀρίζονται ὑπό τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς. Σύμβουλοι ἐπίσης καί εἰδικοί δύνανται νά προσκαλῶνται ὅπως συμμετάσχουν εἰς τήν Ἐπισκοπικὴν Συνέλευσιν ἢ εἰς τήν Ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπὴν, χωρὶς δικαίωμα ψήφου.

Ἄρθρον 12.

1. Ἡ Ἐπισκοπικὴ Συνέλευσις δύναται νά συντάξῃ τὸν ἴδιον αὐτῆς Ἐσωτερικὸν Κανονισμόν πρὸς συμπλήρωσιν καί προσαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω διατάξεων συμφώνως πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς Περιοχῆς καί ἐν σεβασμῶ πρὸς τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.
2. Πάντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς Συνελεύσεως νομικά καί οἰκονομικά θέματα ἀποφασίζονται ὑπό τὸ φῶς τῆς νομοθεσίας τῶν κρατῶν τῆς Περιοχῆς, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως ἀσκοῦν τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν.

Ἄρθρον 13.

Σύστασις νέας, κατάτμησις ἢ κατάργησις ὑφισταμένης Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως ἢ συγχώνευσις δύο ἢ περισσοτέρων τοιούτων γίνεται μετ' ἀπόφασιν τῆς Συνάξεως τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν κατόπιν αἰτήσεως Ἐκκλησίας τινός ἢ τοῦ Προέδρου Ἐπισκοπικῆς τινος Συνελεύσεως πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

† ὁ Περγάμου Ἰωάννης, πρόεδρος

† ὁ Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος

† ὁ ἐν Δυτικῇ καὶ Κεντρῶα Εὐρώπῃ Ἰωάννης

† ὁ Καπιτωλιάδος Ἡσύχιος

† ὁ Βολοκολάμσκ Ἰλαρίων

† ὁ Μπάτσκακς Εἰρηναῖος

† ὁ Ὀλτενίας Εἰρηναῖος

† ὁ Ρούσσης Νεόφυτος

† ὁ Ζουκδίδι καὶ Τσαΐσι Γεράσιμος

† ὁ Πάφου Γεώργιος

† ὁ Περιστερίου Χρυσόστομος

† ὁ Σιεματίτσε Γεώργιος

† ὁ Κορυτσαῖς Ἰωάννης

† ὁ Κομάρονο Τύχων

† ὁ Ἐλβετίας Ἱερεμίας, γραμματεὺς

ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Σαμπεζύ, 9 – 17 Δεκεμβρίου 2009

Τό Αὐτοκέφαλον καί ὁ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ Ἐγκριθέν κείμενον

Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστική Ἐπιτροπή συνήλθεν ἐν τῷ ἐν Σαμπεζύ Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπό 9^{ης} ἕως 17^{ης} Δεκεμβρίου 2009 ὑπό τήν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἰωάννου καί τῆ συμμετοχῇ ἐκπροσώπων πασῶν τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μετὰ τῶν συμβούλων αὐτῶν.

Ἡ Ἐπιτροπή ἐμελέτησεν, ἐν πρώτοις, τό περιεχόμενον τῆς παραγράφου 3 γ) τοῦ ὑπό τῆς προηγουμένης, ἐν ἔτει 1993 συνελθούσης, Συνελεύσεως αὐτῆς ἐγκριθέντος κειμένου περὶ τοῦ Αὐτοκεφάλου καί τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως αὐτοῦ. Ἡ παράγραφος αὕτη παρεπέμφθη εἰς τήν παροῦσαν Ἐπιτροπὴν πρὸς πληρεστέραν ἐπεξεργασίαν καί ἀναζήτησιν τῆς ἐπ' αὐτῆς ἐνιαίας θέσεως τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἡ Ἐπιτροπή ἐνέκρινε τό κάτωθι κείμενον:

3 γ) Ἐκφράζων τήν συγκατάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας-μητροῦς καί τήν πανορθόδοξον συναίνεσιν ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἀνακηρύσσει ἐπισήμως τό αὐτοκέφαλον τῆς αἰτησαμένης Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Τόμου τῆς Αὐτοκεφαλίας. Ὁ Τόμος οὗτος ὑπογράφεται ὑπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, συμμαρτυρούντων ἐν αὐτῷ διὰ τῆς ὑπογραφῆς αὐτῶν* τῶν Μακαριωτάτων Προκαθημένων τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, πρὸς τοῦτο προσκαλουμένων ὑπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Σημείωσις.

* Τό περιεχόμενον τοῦ Τόμου Αὐτοκεφαλίας καί ὁ τρόπος καταχωρίσεως τῶν ὑπογραφῶν τῶν Προκαθημένων τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν παρεπέμφθησαν πρὸς ἐπεξεργασίαν καί ἀναζήτησιν ἐνιαίας ἐπ' αὐτῶν θέσεως τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τήν ἐπομένην Διορθόδοξον Προπαρασκευαστικὴν Ἐπιτροπὴν.

† ὁ Περγάμου Ἰωάννης, πρόεδρος

† ὁ Καλῆς Ἑλπίδος Σέργιος

† ὁ ἐν Δυτικῇ καί Κεντρῶν Εὐρώπῃ Ἰωάννης

† ὁ Καπιτωλιάδος Ἡσύχιος

† ὁ Βολοκολάμσκ Ἰλαρίων

† ὁ Μαυροβουνίου καί Παραθαλασσίας Ἀμφιλόχιος

† ὁ Καμπινεάνουλ Κυπριανός

† ὁ Ρούσσης Νεόφυτος

† ό Ζουκδίδι καί Τσαϊσι Γεράσιμος
† ό Πάφου Γεώργιος
† ό Νικοπόλεως καί Πρεβέζης Μελέτιος
† ό Σιεματίτσε Γεώργιος
† ό Αργυροκάστρου Δημήτριος
† ό Μιχαλόβτσε Γεώργιος
† ό Έλβετίας Ίερεμίας, γραμματεός

Τό Αὐτόνομον καί ὁ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ Ἐγκριθέν κείμενον

Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστική Ἐπιτροπή, ἐργασθεῖσα ἐπί τῇ βάσει τῶν Συμβολῶν τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί τῆς Εἰσηγήσεως τῆς Γραμματείας ἐπί τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου ἐπί τοῦ θέματος τοῦ Αὐτονόμου καί τοῦ τρόπου ἀνακηρύξεως αὐτοῦ, ἐξήτασε τάς ἐκκλησιολογικάς, τάς κανονικάς καί τάς ποιμαντικάς πτυχάς τοῦ θεσμοῦ τοῦ Αὐτονόμου, ἀνεζήτησε δέ τήν ὁμόφωνον διατύπωσιν τῆς ἐνιαίας πανορθόδοξου θέσεως ἐπί τοῦ θέματος.

Τά ἀπασχολήσαντα τήν Διορθόδοξον Προπαρασκευαστικήν Ἐπιτροπήν ζητήματα, τά ὅποια προκύπτουν ἐκ τῶν ἐπί τοῦ θέματος προτάσεων τῶν σχετικῶν Συμβολῶν τῶν Ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀνεφέροντο:

α) εἰς τήν ἔννοιαν, τό περιεχόμενον καί τά ποικίλα σχήματα τοῦ θεσμοῦ τοῦ Αὐτονόμου,

β) εἰς τάς προϋποθέσεις τοπικῆς τινος Ἐκκλησίας διά νά ζητήσῃ τήν Αὐτονομίαν αὐτῆς ἐκ τῆς εἰς ἣν ὑπάγεται Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας,

γ) εἰς τήν ἀποκλειστικήν ἀρμοδιότητα τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας νά κινήσῃ καί νά ὀλοκληρώσῃ τήν διαδικασίαν ἀποδόσεως τῆς Αὐτονομίας εἰς τμήμα τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας αὐτῆς, Αὐτονόμων Ἐκκλησιῶν μὴ ἰδρυομένων εἰς τόν γεωγραφικόν χῶρον τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς, καί

δ) εἰς τάς συνεπείας τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς πράξεως διά τάς σχέσεις τῆς ἀνακηρυχθείσης Αὐτονόμου Ἐκκλησίας τόσον πρὸς τήν εἰς ἣν ἀναφέρεται Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν, ὅσον καί πρὸς τάς ἄλλας Αὐτοκεφάλους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

1. Ὁ θεσμός τοῦ Αὐτονόμου ἐκφράζει κατὰ κανονικόν τρόπον τό καθεστῶς τῆς σχετικῆς ἢ μερικῆς ἀνεξαρτησίας ἑνὸς συγκεκριμένου ἐκκλησιαστικοῦ τμήματος ἐκ τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας εἰς τήν ὁποίαν κανονικῶς ἀναφέρεται.

α) Κατὰ τήν ἐφαρμογὴν τοῦ θεσμοῦ τούτου εἰς τήν ἐκκλησιαστικὴν πράξιν διεμορφώθησαν βαθμίδες ἐξαρτήσεως, ἀφορῶσαι εἰς τάς σχέσεις τῆς Αὐτονόμου πρὸς τήν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν, εἰς τήν ὁποίαν αὕτη ἀναφέρεται.

β) Ἡ ἐκλογή τοῦ Πρώτου τῆς Αὐτονόμου Ἐκκλησίας ἐγκρίνεται ἢ διενεργεῖται ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ἐκκλησιαστικοῦ ὄργανου τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, τόν Προκαθημένον τῆς ὁποίας οὗτος μνημονεύει καί εἰς τόν ὁποῖον κανονικῶς ἀναφέρεται.

γ) Εἰς τήν λειτουργίαν τοῦ θεσμοῦ τοῦ Αὐτονόμου ὑφίστανται διάφορα σχήματα κατὰ τήν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ εἰς τήν ἐκκλησιαστικὴν πράξιν, τά ὅποια

προσδιορίζονται εκ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐξαρτήσεως τῆς Αὐτονόμου ἀπὸ τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν.

δ) Εἰς σχήματά τινα ὁ βαθμὸς ἐξαρτήσεως τῆς Αὐτονόμου Ἐκκλησίας ἐκφράζεται καὶ διὰ τῆς συμμετοχῆς τοῦ Πρώτου αὐτῆς εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας.

2. Ἡ κίνησις καὶ ἡ ὀλοκλήρωσις τῆς διαδικασίας διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ Αὐτονόμου εἰς τμῆμα τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ἀνήκει εἰς τὴν κανονικὴν ἀρμοδιότητα αὐτῆς, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται ἡ ἀνακηρυσσομένη Αὐτόνομος Ἐκκλησία. Οὕτως:

α) Ἡ ζητοῦσα τὴν Αὐτονομίαν αὐτῆς τοπικὴ Ἐκκλησία, ἐὰν διαθέτῃ τὰς ἀναγκαίας ἐκκλησιαστικὰς καὶ ποιμαντικὰς προϋποθέσεις, ὑποβάλλει τὸ σχετικὸν αἶτημα εἰς τὴν πρὸς ἣν ἔχει τὴν ἀναφορὰν αὐτῆς Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν, ἐξηγοῦσα καὶ τοὺς σοβαροὺς λόγους, οἱ ὅποιοι ὑπαγορεύουν τὴν ὑποβολὴν τοῦ αἰτήματος αὐτῆς.

β) Ἡ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία, δεχομένη τὸ αἶτημα αὐτῆς, ἀξιολογεῖ ἐν Συνόδῳ τὰς προϋποθέσεις καὶ τοὺς λόγους τῆς ὑποβολῆς τοῦ αἰτήματος καὶ ἀποφασίζει διὰ τὴν ἀπόδοσιν ἢ μὴ τοῦ Αὐτονόμου. Εἰς περίπτωσιν θετικῆς ἀποφάσεως ἐκδίδει τὸν σχετικὸν Τόμον, ὁ ὅποιος καθορίζει τὰ γεωγραφικὰ ὅρια καὶ τὰς σχέσεις τῆς Αὐτονόμου πρὸς τὴν εἰς ἣν ἀναφέρεται Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν, συμφώνως πρὸς τὰ καθιερωμένα κριτήρια τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως.

γ) Ὁ Προκαθήμενος τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ἀνακοινοῖ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὰς ἄλλας Αὐτοκεφάλους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας τὴν ἀνακήρυσιν τῆς Αὐτονόμου Ἐκκλησίας.

δ) Ἡ Αὐτόνομος Ἐκκλησία ἐκφράζεται διὰ τῆς ἐξ ἧς ἔλαβε τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας εἰς τὰς διορθόδοξους, διαχριστιανικὰς καὶ διαθρησκειακὰς σχέσεις αὐτῆς.

ε) Ἐκάστη Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία δύναται νὰ παραχωρῇ αὐτόνομον καθεστῶς μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς κανονικῆς γεωγραφικῆς περιφερείας αὐτῆς. Εἰς τὸν χῶρον τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς δὲν ἰδρύονται Αὐτόνομοι Ἐκκλησίαι, εἰ μὴ μόνον μετὰ πανορθόδοξον συναίνεσιν, ἐξασφαλιζομένην ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κατὰ τὰ πανορθόδοξως ἰσχύοντα.

ς) Εἰς περιπτώσεις ἀπονομῆς αὐτονόμου καθεστῶτος εἰς τὴν ἰδίαν γεωγραφικὴν ἐκκλησιαστικὴν περιοχὴν ὑπὸ δύο Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, καὶ ὡς ἐκ τούτου, ἐγειρομένης ἀμφισβητήσεως ἐκατέρου Αὐτονόμου, αἱ ἐμπλεκόμεναι πλευραὶ ἀναφέρονται, ὁμοῦ ἢ κεχωρισμένως, εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἵνα οὗτος ἐξεύρῃ τὴν κανονικὴν λύσιν ἐπὶ τοῦ θέματος κατὰ τὰ πανορθόδοξως ἰσχύοντα.

3. Αἰ ἐκ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτονόμου προκύπτουσαι διὰ τὴν Αὐτόνομον Ἐκκλησίαν καὶ τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς τὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν συνέπειαι εἶναι αἰ κάτωθι:

α) Ο Πρώτος τῆς Αυτόνομου Ἐκκλησίας μνημονεύει μόνον τοῦ ὀνόματος τοῦ Προκαθημένου τῆς Αυτόκεφάλου Ἐκκλησίας.

β) Τό ὄνομα τοῦ Πρώτου τῆς Αυτόνομου Ἐκκλησίας δέν ἀναγράφεται εἰς τὰ Δίπτυχα.

γ) Ἡ Αυτόνομος Ἐκκλησία παραλαμβάνει τό Ἅγιον Μῦρον ἐκ τῆς Αυτόκεφάλου Ἐκκλησίας.

δ) Οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Αυτόνομου Ἐκκλησίας ἐκλέγονται καί καθίστανται ὑπό τοῦ ἀρμοδίου ἐκκλησιαστικοῦ ὄργανου αὐτῆς. Εἰς περίπτωσιν βεβαίας πρὸς τοῦτο ἀδυναμίας τῆς Αυτόνομου Ἐκκλησίας, ἐπικουρεῖται αὕτη ὑπό τῆς Αυτόκεφάλου Ἐκκλησίας εἰς ἣν ἀναφέρεται.

† ὁ Περγάμου Ἰωάννης, πρόεδρος

† ὁ Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος

† ὁ ἐν Δυτικῇ καί Κεντρῶα Εὐρώπῃ Ἰωάννης

† ὁ Καπιτωλιάδος Ἡσύχιος

† ὁ Βολοκολάμσκ Ἰλαρίων

† ὁ Μαυροβουνίου καί Παραθαλασσίας Ἀμφιλόχιος

† ὁ Καμπινεάνουλ Κυπριανός

† ὁ Ρούσσης Νεόφυτος

† ὁ Ζουκδίδι καί Τσαῖσι Γεράσιμος

† ὁ Πάφου Γεώργιος

† ὁ Νικοπόλεως καί Πρεβέζης Μελέτιος

† ὁ Σιεματίτσε Γεώργιος

† ὁ Ἀργυροκάστρου Δημήτριος

† ὁ Μιχαλόβτσε Γεώργιος

† ὁ Ἑλβετίας Ἱερεμίας, γραμματεὺς

ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Σαμπεζύ, 21 – 26 Φεβρουαρίου 2011

Υπογραφή του Τόμου Αὐτοκεφαλίας

Ἐγκριθέν κείμενον

Ἡ Ἐπιτροπή ἀρχικῶς συνέχισε τήν συζήτησιν τοῦ θέματος περὶ τοῦ τρόπου ὑπογραφῆς τοῦ Τόμου αὐτοκεφαλίας, τό ὅποϊον εἶχε παραμείνει ἐκκρεμές ἀπό τήν προηγουμένην συνάντησιν αὐτῆς. Ἐπί τοῦ θέματος τούτου ἐγένοντο αἱ ἀκόλουθοι νέαι προτάσεις:

α) Ὁ Τόμος νά ὑπογράφηται ὑπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου διά τῆς προσθήκης ἰδιοχείρως ὑπ' Αὐτοῦ τῆς λέξεως «ἀποφαίνεται», καί ἐν συνεχείᾳ ὑπό τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διά τῆς προσθήκης τῆς λέξεως «συναποφαίνεται».

β) Ὁ Τόμος νά ὑπογράφηται ὡς ἀνωτέρω μέ τήν προσθήκην ταυτοσήμου πρὸς τό συναποφαίνεσθαι ὄρου ἢ ἄνευ οἰασδήτινος προσθήκης.

γ) Ὁ Τόμος νά ὑπογράφηται ὡς ἀνωτέρω, ἀλλά διά τῆς συμπεριλήψεως ἐντός τοῦ κειμένου αὐτοῦ δηλώσεως περὶ ἰσοτιμίας πάντων τῶν Προκαθημένων.

δ) Ὁ Τόμος νά ὑπογράφηται ὑπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου διά τῆς ἰδιοχείρου προσθήκης τῶν λέξεων «ἀποφαίνεται μετὰ πάντων τῶν Προκαθημένων τῶν ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν».

Ἐπί ἐκάστης ἐκ τῶν ἀνωτέρω προτάσεων ἠρωτήθη ὑπό τοῦ Προέδρου τό σῶμα τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐάν ὑπάρχη ἀντίρρησις. Ἐπί τῆς ἐρωτήσεως ταύτης ἡ ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας προέβαλεν ἀντίρρησιν, ἐπιμένουσα εἰς τήν πρότασιν τῆς ὅπως ὁ Τόμος τῆς Αὐτοκεφαλίας ὑπογράφηται κατὰ τήν σειράν τῶν Διπτύχων ὑπό πάντων τῶν Προκαθημένων ἄνευ προσθήκης τινός εἰς τὰς ὑπογραφάς των.

Δοθέντος ὅτι κατὰ τόν ἰσχύοντα Κανονισμόν αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς δέον νά λαμβάνωνται ἐν ὁμοφωνίᾳ, οὐδεμία ἐκ τῶν ὡς ἄνω προτάσεων ἐγένετο ὁμοφώνως ἀποδεκτὴ καί συνεπῶς ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ τρόπου ὑπογραφῆς τοῦ Τόμου αὐτοκεφαλίας δέν ἐπετεύχθη ἡ συμφωνία καί ὡς ἐκ τούτου ἡ Ἐπιτροπή δέν ἐχώρησεν εἰς τήν ἐξέτασιν τοῦ περιεχομένου τοῦ Τόμου αὐτοκεφαλίας.

† ὁ Περγάμου Ἰωάννης, πρόεδρος

† ὁ Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος

† ὁ ἐν Δυτικῇ καὶ Κεντρῶν Εὐρώπῃ Ἰωάννης

† ὁ Καπιτωλιάδος Ἡσύχιος

† ὁ Βολοκολάμσκ Ἰλαρίων

† ὁ Μαυροβουνίου καὶ Παραθαλασσίας Ἀμφιλόχιος

Γεώργιος Grigoriță

† ό Βάρνης Κύριλλος
† ό Ζουκίδι και Τσαϊσι Γεράσιμος
† ό Πάφου Γεώργιος
† ό Δημητριάδος Ίγνάτιος
† ό Βρότσαβ και Στέσιν Ίερεμίας
† ό Αργυροκάστρου Δημήτριος
† ό Μιχαλόβτσε Γεώργιος
† ό Έλβετίας Ίερεμίας, γραμματεός

Ὁρθόδοξα Δίπτυχα Ἐγκριθέν κείμενον

1. Ὁ ἐκκλησιαστικός θεσμός τῶν Ἱερῶν Διπτύχων, κατοχυρωθεὶς δι' ἀποφάσεων Οἰκουμενικῶν συνόδων καὶ διὰ τῆς συνεποῦς πρὸς αὐτάς ἐκκλησιαστικῆς πράξεως, ἐκφράζει τὴν ὀφειλετικὴν πρόνοιαν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἐνότητα καὶ τὴν εὐρυθμὸν λειτουργίαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς πίστεως καὶ εἰς τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην, τὰ Ἱερά Δίπτυχα συνεδέθησαν πάντοτε πρὸς τὴν συνοδικὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν βεβαίωσιν τῶν κανονικῶν σχέσεων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διό καὶ ἡ ἀναγραφή του ὀνόματος Προκαθημένου αὐτῶν ἐδήλου τὴν ἀποδοχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν, ἐνῶ ἡ μὴ ἀναγραφή ἢ ἡ διαγραφή του ὀνόματος αὐτοῦ ἐδήλου τὴν διακοπὴν τῆς μετ' αὐτοῦ ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας.

Δεδομένης τῆς σημασίας ταύτης τῶν Ἱερῶν Διπτύχων διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐπιβεβλημένον ὅπως εἰς τό μέλλον καταστοῦν ἐνιαῖα διὰ πάσας τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἄλλωστε ἐπελέγη ὁμοφώνως ὑπὸ τῆς Α' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως (1976) ὡς θέμα τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τῷ τέλει τῆς καθιερώσεως ἐνιαίων Ἱερῶν Διπτύχων ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

2. Ὡς κριτήρια διὰ τὴν ἀναγραφὴν καὶ κατάταξιν Ἐκκλησίας τινός ἐν τοῖς Ἱεροῖς Διπτύχοις ἐφαρμόζονται μέχρι σήμερον:

α) Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ κανονικοῦ καθεστῶτος αὐτῆς ὑπὸ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, συνεκτιμωμένης καὶ τῆς ἀποστολικότητος ἢ καὶ τῆς ἰδιαίτερας πολιτικῆς σημασίας αὐτῆς. Τοῦτο ἰσχύει διὰ τὰ τέσσαρα πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου.

β) Ἡ ἐπὶ τούτου συναίνεσις πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, συνεκτιμωμένων τῶν ἰδιαζουσῶν πολιτικῶν συνθηκῶν, ὡς καὶ τῆς ἀποστολικότητος τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Τοῦτο ἔχει ἐπιτευχθῆ ὡς πρὸς τὴν ἐγγραφήν διὰ πάσας τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας πλὴν τῆς Ο.Ο.Α. Πανορθόδοξος ὁμως συμφωνία δέν ὑφίσταται σήμερον ὡς πρὸς τὴν τάξιν ἐνίων ἐξ αὐτῶν (Κύπρου, Γεωργίας, Πολωνίας καὶ Ἀλβανίας).

γ) Ἡ ἀρχαιότης ἐν τῇ χορηγήσει εἰς αὐτὴν τοῦ αὐτοκεφάλου καθεστῶτος ἢ ἐν τῇ ἀποδόσει εἰς αὐτὴν τῆς πατριαρχικῆς ἀξίας καὶ περιωπῆς.

δ) Ἡ πρόταξις τῆς Πατριαρχικῆς τιμῆς ἐναντι τῆς ἀπλῆς Αὐτοκεφαλίας.

ε) Ἡ ἀναγραφὴ ἐν τοῖς Ἱεροῖς Διπτύχοις μόνον τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

3. Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστική Έπιτροπή ἐξήτασε τό αἶτημα τῶν Ἐκκλησιῶν Πολωνίας καί Ἀλβανίας περὶ ἐνιαίας κατατάξεως αὐτῶν εἰς τὰ Ἱερά Δίπτυχα ἀπασῶν τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, προηγουμένης τῆς Ἐκκλησίας Πολωνίας, καί προτείνει τὴν ἀνάλογον προσαρμογὴν τῶν Διπτύχων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

4. Ἡ Διορθόδοξος Προπαρασκευαστική Έπιτροπή συνεζήτησε καί εἰδικωτέρας περιπτώσεις:

α) Τό αἶτημα τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Γεωργίας περὶ ἀνυψώσεως αὐτῆς εἰς τὰ Ἱερά Δίπτυχα πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν ἕκτην θέσιν, ἐπικαλουμένης τὴν ἀποστολικότητα καί τὴν ἀρχαιότητα εἰς τὴν χορήγησιν εἰς αὐτὴν τῆς αὐτοκεφαλίας καί τῆς πατριαρχικῆς τιμῆς.

β) Τό αἶτημα τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Κύπρου περὶ ἀνυψώσεως αὐτῆς εἰς ἀνωτέραν θέσιν ἐν τοῖς Ἱεροῖς Διπτύχοις, ἔνεκα τῆς ἀνακηρύξεως αὐτῆς ὡς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ὑπὸ τῆς Γ' ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (431), ἐν συνδυασμῷ καί πρὸς τὴν ἀποστολικότητα αὐτῆς. Καί

γ) Τὴν παρατηρουμένην διαφοροποίησιν ἐν τοῖς Ἱεροῖς Διπτύχοις Ἐκκλησιῶν τινῶν τὴν ἀφορῶσαν εἰς τὴν συμπερίληψιν Ἐκκλησιῶν μὴ πανορθόδοξως ἀνεγνωρισμένων ὡς Αὐτοκεφάλων.

Ἡ Έπιτροπή διεπίστωσε τὴν ἀδυναμίαν ἐξευρέσεως ὁμοφώνως ἀποδεκτῆς προτάσεως ὡς πρὸς τὰ θέματα ταῦτα.

† ὁ Περγάμου Ἰωάννης, πρόεδρος

† ὁ Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος

† ὁ ἐν Δυτικῇ καί Κεντρῷα Εὐρώπῃ Ἰωάννης

† ὁ Καπιτωλιάδος Ἡσύχιος

† ὁ Βολοκολάμσκ Ἰλαρίων

† ὁ Μαυροβουνίου καί Παραθαλασσίας Ἀμφιλόχιος

Γεώργιος Grigoriță

† ὁ Βάρνης Κύριλλος

† ὁ Ζουκδίδι καί Τσαῖσι Γεράσιμος

† ὁ Πάφου Γεώργιος

† ὁ Δημητριάδος Ἰγνάτιος

† ὁ Βρότσαβ καί Στέσιν Ἱερεμίας

† ὁ Ἀργυροκάστρου Δημήτριος

† ὁ Μιχαλόβτσε Γεώργιος

† ὁ Ἐλβετίας Ἱερεμίας, γραμματεὺς